

Учителя
Петър Дънов

ТОЙ ИДЕ

Издателство Бяло Братство

ПЕТЪР ДЪНОВ
УЧИТЕЛЯ

ТОЙ ИДЕ

Петър Дънов
УЧИТЕЛЯ

ТОЙ ИДЕ

Начално слово

1896-1904

ИЗДАТЕЛСТВО „БЯЛО БРАТСТВО“
СОФИЯ, 2016

© Издателство „Бяло Братство“, 2016
ISBN 978-954-744-309-9

Съдържание

Науката и възпитанието	9
Тайните на Духа.....	93
Призвание към народа ми	115
Свидетелствата Господни.....	126
Божие обещание	128
Отговори на Свидетелствата Господни	129
Избраникът Божий и Вожът на Истината.....	131
Седем разговора с Духа Господен.....	137
Разговор първи. Упътване	138
Разговор втори. Същето и Бог	144
Разговор трети. Храната и словото.....	148
Разговор четвърти. Животът и възраждането.....	155
Разговор пети. Въздигане. Душа и дух	160
Разговор шести. Пътят и Истината	170
Разговор седми. Заключение	177
Трите неща.....	182
Мисли и упътвания	185
Благовремето	192
Своенравието	195
Слово, 10.08.1903.....	198
Слово, 12.12.1903.....	200
Слово, 22.08.1904.....	202
Обяснителни бележки.....	209
Речник на чужди и остарели думи	214

Петър Дънов след завръщането си от Америка, 1895

**НАУКАТА
И
ВЪЗПИТАНИЕТО**

НАУКАТА И ВЪЗПИТАНИЕТО – НАЧАЛАТА НА ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ ЖИВОТ

„Милост и истина се срещнаха: правда и мир ся целунаха. Истина от земята ще прозябне и правда от небето ще надникне.“

Общо въведение Две влияния

Светът, в който живеем и съществуваме по необходимост на своята природа, е пълен с тайни. На всяка стъпка нашият растящ умствен живот среща безбройно число явления, които се различават по вид, род и степен. Тези явления произвеждат хиляди впечатления и усещания в дълбочините на душата и подбуждат ума в дейтелност с всичките му сили и способности да дири извора на причините и да открие законите, под които се извършват, а така също да отгадае и тяхното значение, което те съдържат за неговото щастие и дългоденствие. Без всяко колебание всички тия тайни феномени, проявления и загадки се управляват от определени закони и се произвеждат от известни естествени сили, положени да постигнат някаква цел в мировия свят, към която целият човечески род се стреми още несъзнателно.

Но по кой път умът ще може да постигне и разреши своята задача, възложена нему от самото му явление на земното кълбо? Отговорът на това питане е: само посредством неговата съзерцающа и наблюдающа сила, и способността му да разбира и проумява всичко, що му се

представя да учи. Знанието се е оказало на човека от самото начало като едничкото средство, с което да си послужи в постигането на тази цел. То е било първото качество, което е дало умствен характер и първенство на неговия живот. То е било първото оръдие в ръката на човека, с помощта на което да се подвизава и бори против природните сили; първият наставник да го учи как да преодолява и побеждава всичките препятствия и мъчнотии, поставени на пътя му.

Но преди всичко, умственият живот е имал нужда да се подготви по един разумен и правилен начин. Необходими са били постоянни упражнения и постоянни възприемания и усвоявания на истински начала. Това обаче не е могло да се постигне по никоя други по-добър път, освен по пътя на възпитанието. Самата нужда на човеческото естество е указало на тази необходима храна, която е била единственият елемент за запазването душевния организъм от разкапване. Под неговата могъща сила и влияние душевният живот приема определен характер на духовна деятелност, умствените сили и способности получават правилно направление и упътване към постигане задачата на човеческия живот. А тази задача се е състояла в неговото повдигане и избавление от властта на невежеството и от робството на природните стихии, гдето той е бил тласкан и изнуряван за хиляди години под този тежък товар. Та даже и днес той не е още свободен. Природният свят по всякой начин е съдействал за отклоняването на неговите благородни подбуждения и стремления. Поставен в тясна свръзка с ниските наклонности на своето първоначално покварено естество, той често пъти се е предавал на природните си влечения – да бъде отвлечан надалеч от истинското поприще на своето призвание; неведнъж той е продавал своята свобода, неведнъж той е ставал свинопасец както блудния син. За хиляди и хиляди години той е бил продаден роб и

поклонник на природния свят. Раболепствал е пред силите на управляющите, молил се е на природата, принасял и жертви и всесъжения по всякой начин, и то само да придобие нейната милост и благоволение. Но неговите молитви и неговите всесъжения и пожертвувания са оставали ялови, без да принесат каква-годе полза.

Природата, която поетите велегласно са я възпявали и украсявали с хубост и добродетел, не се е интересувала да знае за детинските мисли и желания на човека. Необходимостта изисквала, щото той сам да се заинтересува за своето бъдеще и сам да почне да го przygotowлява от условията и материалите в ръка. Всички други мечти са били празни, порядъкът на природата е бил неизменяем. Дали човек бил гладен, или жаден, слаб или страждующ, болен или умирающ, това е било все едно за нея. Тя хладнокръвно го е посрещала и изпровождала въвн от своето владение. И колко често пъти той е бивал ограбван и лишаван от всичко, що му било най-мило и драго? Горчивата опитност, която човеческата гуша постоянно изпитвала от лишението на съществената храна и от която естеството ѝ е имало нужда всякой ден, се явява в сърцето и ума на древните поети и мъдреци, които са възгласявали истината в следващите думи: „Не вика ли мъдростта и не издава ли разумът гласа си? Глупави, придобийте остроумие, и вие, безумни, придобийте разумиво сърце! Послушайте, защото езикът ми ще говори изящни неща! Елате, яжте от хляба ми и пийте от виното, което размесих! Оставете глупостта и бъдете живи, ходете в пътя на разума!“.

Човек не е можал да остане сляп завинаги към тази истина. Необходимо е било за него да се пробуди от съня на невежеството, нуждата на неговата духовна природа го е заставяла да мисли за своето бъдеще, да се стреми и развива в пътя на истинското знание. Рано или късно той трябвало да съзнае, че помощта за неговото

избавление няма да дойде от никъде другаде, освен от самия негов род. Неговата надежда трябвало да бъде обърната към великия Дух, който е живеел в душата му и който действително притежавал балсама на неговата рана и философския камък на неговата сполука. Онази мисъл, която е послужила да вдъхне в душата на човека великата надежда, че има изходен път от безизходното положение, отбелязва велика епоха в неговия живот. Тази пътеводителна звезда, която го повела към Обетованата земя, му показала истината с окоето на вярата, че големи променения има да стават в по-последните дни на Земята.

Самата природа, която днес го притеснява, плаши и застрашава със своите тайнствени феномени, с шумните си явления от гърмежи, трясъци, светкавици, привожда в него всяко чувство да трепери в боязън и лоши предчувствия и да прекланя коленете си като роб пред нозете на своя жесток господар. Даже и тази природа ще видоизмени своето поведение спрямо него и тя ще покаже светлото лице на своето естество, ще почне да му служи и пригождава като нежна майка и да му приготвява всичко, от което има нужда. Всичко това ще се изпълни, когато той почне да разбира езика на природата – своята майка – и да слуша заповедите ѝ и добрите ѝ съвети. Времето да се изпълни това пророчество е наближило. Ние сме почти в началото на пролетта. Благовестието хлопа вече пред нашите врата.

Но преди човек да влезне в новата земя, към която Духът го ръководи, за да получи своето наследство и свобода като пълновъзрастен, той трябва да научи първите начала и закони на истинския живот. Именно да обуздава природните си наклонности, да владее животинските си влечения и страсти, да изкорени от себе си всички себелюбиви желаня и стремления, извора на всичко зло в частния и общественя живот, и по тоя

начин да може да приеме законите и началата на разума, висшето естество, и да почне да упражнява онези сили и способности на умо-разумното знание, които ще му дадат ключа на истинския успех. Те ще го въведат в царството на оня мир, в когото умът намира най-високото си призвание да употреби природните сили като основа за своето духовно въздигане от положението на един раб и слуга до положението на господар и владетел в царството ѝ. Тогава човекът трябва да съзнае, че той не е само плът, кръв и косми, но е воля, надарена с ум и душа!

Но по кой път и по кой начин човечеството ще може да постигне и осъществи всички тия обещания и блага? Отговаряме: с помощта на науката и възпитанието. Този отговор може би ще повдигне недоразумение у някои умове, па даже и ще ги съблазни с мисълта, че това е блуждаеща химера. Навярно те ще ни посочат за пръв пример нашето отечество със своите си заведения, училищните ни учреждения с техните учители и ученици, нашата дипломация със своите си министри, юристи, съдии, чиновници и водители, нашата интелигенция със своите образовани младежи от всичките разреди на обществения строй. И след това ще кажат: „Оправдавате ли сега вашите гуми, облагородило ли ги е образованието? Попитай обществото, и то ще ти каже цялата истина“. Това, което ни се навежда, е вярно, но трябва ли от това да заключим, че образованието е причина на злото у нас? Може би това да ни се вижда истинно до нейде си, но ние не можем да гонущаме такова едно заключение, което не почива на никакви основи. Нам ни е известно, че болестите и заразите в органическия свят не произлизат от здравословните условия на хигиеническите закони, а напротив – от неизпълнение на тия закони, които самата органическа природа ни диктува. Този факт ще ни доведе към по-право и ясно разбиране

на този важен въпрос. На същите основания пороку и нечестията не произлизват, нито пък се развиват от образованието, но са следствия и резултати от поквареното естество на изродица човечески същества, на които умът и душата са заразени с холерически мисли и желаня. На такива чловеци, колкото много и колкото добро образование и да им дадем, ако тяхното естество не се измени по дух, те ще си спазят същия стар нрав. Че в това има истина, може да се види и от народната поговорка, която казва, че вълкът по-лесно променява космите си, отколкото нрава си. Има дълбока причина, лежаша вътре в естеството на човека, за това странно явление, което науката нарича хередитарност (наследственост). Жесток природен закон действително, но все-таки истинен.

Такива опасни човечески микроби в което и да е общество, горе-долу образовано, рано или късно ще се узнаят от общия дух, който ще ги изтика вън от здравия организъм на социалния строй. Този социален строй на здравия организъм по естество не може за дълго време да търпи разстройство и анархия в себе си. Това правило е общ неизменяем закон на природата. Един организъм, какъвто и да е той, според този закон трябва или да изхвърли от себе си лошите вещества и зародиши, или да престане да съществува като такъв – едно от двете. Тази е естествената причина, която заставява всякой добросъвестен човек да се пази от гибелните влияния и да отбягва лошите злодеяния.

Животът е тъй устроен, щото всяко дело, каквото и да е то, приема своята заплата според вътрешното си достоинство. Това е едничкото върховно мерило. Но подобава ли и на нас, хора с просветени умове, да храним онази изтъркана мисъл, както простите и невежите, че светът ще се свърши от учението и учените? Може ли да се предполага, че в това има каква-годе истина?

Действително, свършекът на света ще гоиде, но на кой свят – ето въпросът. Ще кажем, но нека се не плашим от отговора: свършекът е на света на заблуждението, на неправдата, на беззаконието – светът на стария грешен Адам трябва да погине и умре безвъзвратно, а продължението на новия свят, света на добродетелта, трябва да вивее и пребъдва във век.

Нашият предмет обаче, разгледан по-дълбоко, ще докаже, че у нас владее невежество, придружено с лоши навици и пороци, страсти и желания, зле подквасени и наклонени от егоистическото образование, целта на което е да експлоатира живота на другите за своя облага. Става ясно тогава, че у нас истинските начала на науката са едвам хванали корен. Възпитанието си е едвам в пелените, неговият глас се чува едвам като на пеленаче дете, неговото благородно влияние едвам се усеща от затъпелите ни от порока сърца. Може да ни се възрази пак и да ни се наведат други примери за по-силен довод: като например Англия и Америка, и да ни се посочат големите недостатъци и злини, които владеят и в тия образовани държави. Това не го отричаме, признаваме тази горчива истина, но и този довод принадлежи на софистическата философия, която, като общо правило, не гледа истината в лицето, но в гърба. Нима лошото положение и състояние в тях е причинено от науката и образованието? Ако някой може да ни осветли по-добре върху този въпрос, той ще бъде вторият Жан-Жак Русо. Ние ще кажем накратко само това, че в Англия и Америка, гдето науката и възпитанието са хванали по-дълбоко корен и гдето прегрещъците са изгубили своето средновековно влияние, в тях днес се е развила по-разумна и човеколюбива свобода, въздигнали са се повече благотворителни общества и учреждения, има по-голям интерес във всенародното подобрене; общественото им мнение сега на по-твърда основа – поставено е по-високо от управлението; поро-

кът не се прикрива, нито пък похвалява и защитава. Там се употребяват всевъзможни средства и начини за изкореняването и премахването на злото. И то не от правителството, а от самото общество, което е силата и двигателят на всички благородни преобразувания. В тия държави различни човеколюбиви общества и дружества харчат ежегодно големи суми и правят всевъзможни себепожертвувания за просвещението и духовното повдигане на бедните класи. Това свидетелства статистиката. Тук има една необорима истина, че под влиянието на благородните сили на живота и неговите благи духовни подбуждения тези хора са почнали по-дълбоко да съзнават своята дължност спрямо другите и спрямо изискванията на великия биологически закон.

Науката е подигнала своя глас в полза на тази истина. Тя ни е уведомила с необорими доказателства, че този закон царува навсякъде в мировия свят. От прилагането на условията и началата, които той диктува в живота, зависи здравословността на коя да е органическа деятелност. А да облека чистия смисъл на този закон в прост език, ще изразя следващата мисъл: добрият живот и благодеяние на твоя ближен са необходимо условие както за него, така също и за твоя добър живот и твоео благодеяние. Това е една физиологическа истина, която никои просветен човек не отрича. Кой е онзи, който не знае, че от правилното работене на функциите и от доброто състояние на органите ни зависи общото здраве и благодеяние на тялото? Малка една болка в който и да е член на тялото изведнъж се отразява върху целия ни организъм и нарушава мирът и спокойствието на живота ни. Нима това, което е истина за физиологическия живот, не ще ли бъде тъй също истинно и за социалния живот? Не е ли същият естествен закон, който и в единия, и в другия случай диктува същите първоначални условия? Да, без всяко съмнение той е същият природен

закон, приложен в по-широк смисъл. Онова, което е необходимо за здравето на тялото, е тъй също необходимо за благоденствието на обществото. От основните принципи на този неизменяем биологически закон зависи нашето бъдещо щастие или нещастие.

Разбира се, като сме съпричастници на един общ организъм и членове от една и съща фамилия, ние не можем да избегнем последствията, които следват от общото ни поведение, за зло или добро. Добрият ни или лошият ни характер ще отрази своето влияние неизбежно върху общественото здраве и състояние. Не само това, но още ще остави неизгладим отпечатък върху бъдещото поколение. Зародишите на доброто или злото ще се пренесат от един род в другий посредством кръвта на живота. По такъв начин ще станат семена на почвата за бъдещата жетва. Кои от тези семенни зародиши ще успеят да развият своите качества, ще зависи твърде много от външните и вътрешните условия на социалния строй и до голяма степен от волята на човека да възприеме кой и да е от тях в организма на душата си и да им даде място да виреят и растат свободно. Възприети и загнездени веднъж по този начин, те очакват вече благоприятните моменти да проявят вътрешната си природна деятелност. В това естествено предразположение на волята – да храни лошите зародиши и желания в душата си – лежи една от най-големите опасности за просвещението.

Влачени постоянно от вътрешни пориви на грубата си природа, ние често пъти избираме онези начала за наш идеал и онези предмети за наша цел, които по естество влекат след себе си най-лошите и гибелни резултати за духовното ни въздигане, т.е. въздигане, което заключава целия ни душевен живот, а не част от него, както това най-често се разбира от известен клас мислители. Тази истина се потвърждава от историята на човеческия

напредък. Във всякой век духът на просвещението е имал да се разпръва и бори със заблуждението, лъжата, измамата, неправдата, порока и беззаконието. Види се, човеческото сърце по природа повече е разположено към тия неща, отколкото към нещата на истината, добротелта, правдата, човеколюбието и благочестието. Това се доказва от факта, че по причина на изопачените си понятия за живота ние постоянно се отвърщваме от истината и от нейните изисквания. Постоянно отхвърляме нейните условия и следователно постоянно страдаме за своето упрство. Какви ли не злини и нещастия не са ни постигали за този ни единствен грях. Всичко сме готови да жертваме в този свят, само да не приемем истината. Странно явление! Целта на живота ни е тъмно определена, скитаме се още из мрака на световния вихър. Господствующите мотиви и днес още са илюзиите на славата, сластолюбието, егоизмът и жаждата за златото – мотиви, много добри за пълзящите, но не и за човека, съществуващото на разума. Лудостта да се покланяме на златни телета, както старите езически народи, не ни е оставила още. То се разбира, че светът мени постоянно своя образ. Иголослужението е взело друг вид и форма, но все-таки в тях няма живот.

Разумът се е дал на човека не за друго, освен да го научи да гири истинските си нужди и интереси за своята душа, която се нуждае от здравословна храна – храна, която може да се придобие с труд и постоянство в добротата. Лъжливата философия, която ни е ръководила и мамела със своите гладки учения, че не вреди какви средства употребяваме за постигането на своите желаня – целта, която гоним, ги оправдава. Йезуитско учение – този път няма да изведе никого на добро бъдеще. Вярно е, че ние оправдаваме постъпките си от целта. Но таква едно поведение на кой и да е човек не може да се оправдае от мерлото на висшето добро. За благородни

цели се изискват и благородни средства – този е общият закон, неизменяемият път на истината. Така работи и действа Духът, когато произвежда и ражда нещо добро. „Според семето – и плодът“ – казва поговорката. Не знаем ли, че всичките благодетели и добродетели в човечеството са се родили и произлезли от добри и благородни майки? За тях са се дали най-светите жертви. Има ли някой да оспорва това? Нека ни докаже противното. „Майки, майки иска Франция“, казва Наполеон Великият. Но тези майки не са създавани без добродетел. За да се постигне великата цел на живота ни, необходимо е да живеем като чловеци, като братя и сестри, произлезли от един и същ баща, свързани с тясната свръзка на любовта.

Сега ако всякой един изпозмежду ни така се ръководи и се вдъхновява от това начало и така изпълня изискванията на този велик закон, той непременно ще произведе същите резултати и ще принесе същите благи плодове – на мир, благоденствие, успех и духовно просвещение и въздигане. Под такива условия животът ни ще развие онези благородни чувства и качества, в които добродетелта и истината ще се отразават като в огледало. Духът ни тогава ще има такава свършена среда като светлообразния етер, която ще ни открива посредством своите вълнения хубостта и величието на една жива вселена, която се простира пред ума ни. Един миров свят, който е пълен с биенето на пулса на вечния живот, в когото се въздигаме и постоянно оживотворяваме.

От фактите на ръка дължни сме да приемем поначало истината, че науката и възпитанието са два от необходимите елементи за сближаването и развиването на народите и обществата. Посредством тях трябва да очакваме своето освобождение от мрака на невежеството и от робството на природния грях, вроденото себелюбие, което е всяло всичките злини и нещастия в този

земен живот. Този порок, според Дарвиновата теория „еволюция“, е останал от грубото естество на човека, когато той е минавал през епохата на своето физиологическо и физическо развитие, когато борбата за себесъхранение и борбата за живот са били на върха на своята апогея, когато всичките други човечески благородни качества и способности са били дълбоко заровени и занемарени под игото на тая владеюща сила. Че в това показание има истина, не иска и доказателство, не трябва да ходим твърде надалеч, за да се убедим в истинността на тази мисъл. В нашето естество още тлеят хитростта на лисицата, лукавството на змията, ненаситността на акулата, свирепостта на тигъра и зверството на горилата. То е взело хиляди години на човеческия гъх и ум, само да се извлекат от под това бремене. Колко хиляди и милиони невинни жертви са се изисквали да се пренесат, докато човек се доведе до онова по-пълно съзнание на своето битие, че той има по-святa дължност да върши в този свят, че не се е родил само за да яде, пие и умира като животно, но да се усъвършенства и заякчава със сила и мощ и посредством силата на разума в идеята на миросъзданието. И посредством своя ум, сроден с душата, да се възвиси до понятието на нравствения свят. И да влезе в духовното мирообразование, гдето истината и любовта вечно вълнуват и движат душата към неизследимите области на живота във Вселената.

Но тук може да се подигне друго едно възражение от някои други мислители. Възможно е, казваме. Те ще ни кажат следующето: „Добре, като учите, че науката и възпитанието са единствените средства за в бъдеще, от които човечеството трябва да очаква своето спасение, тогава где оставяте вярата в Бога и религията, които през толкова хиляди години са водили човеческия род и постоянно са го учили в изпълнението своята

длъжност към Бога и към своя ближн?“ . На това питане ще отговорим направо. Истината ще си е истина през всичките векове. Тя ще има същото влияние и сила в душата ни, когато и да е и където и да е, под какъвто вид, форма и образ и да ни се представи. Стига само видът, формата и образът да са действителни представители и същински възплъщения на висшето добро. Религията ще си стои там, гдето си е била. А за в бъдеще, ако иска да има почит и влияние, тя е длъжна да промени своето настоящо наклонение. Има нужда да се съобрази с научните истини и да напусне старите си нрави и обичаи, които по неведение е дпуснала за свой частен интерес, а не Божий. Необходимо е да почне да учи истината без никоя преправка – истината, която просвещава и е съгласна с целостта на живота и разума, Живата истина, която облагородява и възвишава човеческата душа в добродетел. Онази религия, която е образ и представител на живущия Бог Йехова, ще си държи същото място в душата, което е имала отначало и досега. Но при всичко това не трябва да храним лъжливата мисъл, както израилските фарисеи и садукеи, които казваха: „Отца имаме Авраама.“ „И рече им Йоан: „Сторете прочее плодове достойни. И не мислете да се оправдавате. И тъй, казвам ви, всяко дърво, което не прави добър плод, отсича се и в огън се хвърля“. Този закон е истинско мерило. Всяко учение, всяка система, всяко устройство и постановление, които нямат за върховна цел подобруването на духовния ни живот, ще изчезнат пред съда на разума, както слама в огъня.

Важно е да правим разлика помежду понятията за вяра и религия. Вярата е духовна способност, една от силите на ума, която играе важна роля в целия живот на човека; когато напротив, религията е душевно произведение, произтекающо от известно настроение на ду-

шата към известен предмет, от когото се предполага да зависи нейният вътрешен мир. Това религиозно произведение може да се мени във вид, образ и степен, според вътрешното ни умствено и духовно развитие и образование. От тази естествена причина произлиза разницата, че това, което е религиозно за едного, е съвсем ирелигиозно за другото. Един пример: непогрешимостта на папата, което е религиозно за католика, е до висша степен ирелигиозно за православния и протестантина. Навярно това се потвърждава и от постоянните стълкновения на самите религиозни системи една с друга.

Разбира се, че всичко това произтича от разликата на убежденията у различните умове, които различно са настроени и разположени. Това обстоятелство ни навява към действителната истина да заключим, че един и същ предмет може да се разглежда от различни точки и положения, които по естеството са свързани с интереси, които нямат нищо общо със самата същност или субстанция на предмета. Обаче тия частни интереси упражняват голямо влияние върху душевното ни настроение и много пъти ни заблуждават и отклоняват от пътя на духовното ни просвещение. Тогава става необходима нужда от наша страна да изпитваме всяко религиозно произведение дали има солта на истината, или не. И щом намерим, че му липсва тази сол, то е наша свята длъжност да го турим настрана като човеческо заблуждение. Истинската религия трябва да очисти себе си от всичките си групели и парцали, които времето в миналото ѝ ги е окачило по частни човечески съображения. В света няма вечни форми. Всичко се мени, съблича и преоблича според вътрешните си естествени нужди. Всичко расте и се развива съобразно с онзи вечен закон на живота, който мени и преобразява всички неща в природата съгласно с общата деятелност.

Нашият духовен характер се създава от истината и добродетелта, а не от лъжата и самооболщението. Не е какво мисли човек за себе си, но какъв е на дело. Като общо правило, хората имат високи понятия за своето его, но времето ще пресеи всички един по един и ще произнесе своята присъда за или против. Ние сме създадени да мислим и да правим избор помежду нещата и да следваме пътя на здравето учение, а не да приемаме всичко за непогрешима истина, като да е излязла направо от Божиите уста – без всяко съмнение. Бог говори истината, ала на човек по причина на своето паднало естество иде му отръпки да говори и двете. Тук именно лежи една от опасностите за успеха на истинската религия. Обаче това не е така с вярата – тази сила на душата, посредством която човекът от самото начало на своето възраждане е почнал да питае любов към онова невидимо същество, създателя и подкрепителя на всичкият мировий свят. Тази вяра е вършела велики дела и добродетели, тя е въодушевлявала неговата душа с мисли свети, с мисли велики, с идеи възвишени за доброто, за хубавото, за истинското. Тази вяра и днес е самият мощен двигател и в науката, и във възпитанието. Тя е силата на любовта към знанието на истината, която ни принуждава да се стремим да дирим и изпитваме всичко. Каква самоотверженост е почнала да се развива днес в душата на човечеството! Какви жертви се правят от всички благородни хора, само да ни се даде случай да видим лицето на онази деятелност, която лежи скрита в дълбочините на природата! И каква радост ще изпълни душата и ума ни, когато само сполучим да надникнем в дом ѝ! Да, велика и блага истина, светлина на живота ни, която подбужда и въодушевлява ума ни и душата ни към велики подвизи и стремления.

Ние сме говорили вече доволно върху общия характер на предмета. Обаче за да бъдем по-ясни и вразумителни в по нататъшното третиране и разглеждане на тази тема, нека повдигнем един важен въпрос: що е наука и що е възпитание? Този въпрос е жизнен: трябва да му се даде какво-годе място. Всъщност въпросът представлява гва процеса на гвояка деятелност вътре в умственото и душевно мирообразование на човека. Те изявяват характера на неговото сложно естество, което е застабено от върховните природни закони да действа и работи за поддържане устройството и порядъка на вътрешния си свят. Мислите и желанията по същите начала, както и във физическия свят, се стремят към центъра на тежотенето, т.е. към началото на нещата. Това стремление на мислите и желанията по същия закон, както и във веществения свят, произвежда деятелност, която се отбелязва с постоянни акции и реакции от едно състояние в друго, които са причината за постоянните променения на умствената и душевна деятелност. Достойнството и качеството на тия вътрешни влияния създават почвата за нашето здравословно развитие. Ако нашите мисли и желания се подбуждат от истински начала и се привличат от висши цели, то и следствията от тази деятелност ще бъде благотворителна за ума и душата. Ако не това, то противното ще последва.

Вътрешната сила в живота има за цел уреждането на мислите и желанията в естеството на душата и нейното правилно и истинско запознаване с нещата, предметите и силите в природата. От това правилно разбиране зависи истинското ни просвещение. Науката в този случай е резултат от мисленето и наблюдението на ума върху явлението на природата, а възпитанието е резултат от знанието и прилагането на духовните естествени закони в душевния ни живот. Възпитанието е необходимо за истинското знание и истинския успех.

То е тъй нужно, както здравето тяло за здравия ум. Образованието в най-широкия си смисъл не е нищо друго, освен процес на въплътяване на благородни мисли и добри желания в живота на човека. От това можем да съдим, че колкото повече такива елементи притежава един народ, толкова той е по-образован и развит духовно; и колкото по-малко има, толкова по-голу стои в лествицата на своето духовно възраждане.

Предметът по естество има двойк характер: външен и вътрешен. Външният характер съставлява физико-физиологическата страна на умствения живот, а вътрешният характер съставлява биолого-психическата страна на умствено-душевния живот. Засега нека разгледаме само външния характер на предмета: що е наука, где е полето и областта на нейната деятелност, каква е задачата ѝ за живота. Нека хвърлим тогава един кратък поглед върху този въпрос с важните му пунктове и точки.

Тогава що е наука? Пог думата *наука* се разбира обикновено знание, знание на принципи или начала и причини, потвърдени истини и факти. „Наука – казва сър У. Хамилтон (Sir W. Hamilton)¹ – похвала же на познания, имайки във вид на образ характера на логическа съвършеност и във вид на предмет – характера на същинска истина.“ Въобщо думата *наука* се употребява да означи познания, които са били придобити от дълго наблюдение и систематически наредени в съгласие с общите закони на естеството, и направени достъпни за всекиго; а особено такива познания, които се отнасят до физическия свят – неговите феномени, природа, състав и силите на веществото му, и качествата и функциите на живущите клетки или тъкани. Думата *наука* се употребява и в по-тесен смисъл, да означава който и да е клон от науката като отделно поле за изследване или предмет за изучаване, като например науката на астрономията, химията, геологията, медицината и прочее.

Старите гърци са считали седем науки: граматиката, риториката, музиката, логиката, аритметиката, геометрията и астрономията. На тях не са били познати още отрасъците на модерните естествени науки. Обаче от тяхно време досега големи променения и преобразувания са станали в умствения и духовен живот на човека. Науката с почването на новата християнска епоха е направила гигантски крачки както в полето на физиката, химията, геологията, астрономията, тъй също и в областта на физиологията, биологията, анатомията, психологията и френологията. Тя ни е открила неизчерпаемите богатства на природата, от които вече се ползваме. Знанието е дало ключа на ума, с който да отваря различните стаи на това природно съкровище, в което са поместени всичките провизии, приготвени за всевъзможните нужди на човеческия живот. Науката е станала днес мощен двигател и спомагателна жизнена сила за напредъка и просвещението. Тя е станала вече преимущество и привилегия на всички, които я любят. Този подтик на човеческия дух е спомогнал на образованието да стане общо, а с това наедно да тури край на грубото невежество. Ние сме почнали да гледаме умствено на света с друго око – езикът на природата ни е станал по-общо понятен. Науката вече отвсякъде ни е озарила със своята небесна светлина. Физиката ни е запознала със законите и силите на физическия свят, химията – със състава и елементите на веществото, геологията – с миналото на Земята, астрономията – с небесните тела и устройството на Вселената. Когато, на другата страна, физиологията ни е запознала с органите и функциите на човеческото тяло, биологията – с началото на органическият му живот, анатомията – с устройството на тялото, психологията – с относителното естество на душата, френологията – със способността на ума и характера на човека.

Человеческият мозък не се вече смята като едно просто оръдие, което умът употребява за каквото му скимне, но че е седалище на всичките душевни дарби и способности. Той е столицата, в която заседават всичките представители на душата под председателството на ума, който е главният водител на общите дела. Душата по всяка вероятност трябва да е облообразно кълбо от психическа жизнена сила, която приема своите впечатления от всяка част на своята безкрайно чувствителна повърхност, от която зависят мислите до голяма степен. Когато умът се представя да заема мястото на една жизнено магнитна иглена тръбица, на която върхът се движи и привлича с неопикуема бързина към всяка точка на тази душевна вътрешност, към която различните впечатления и двигателни мисли се докосват. По този начин вътрешните и външни действия ту се приемат, ту се предават от един център в друг, от една област на мировия свят към друга.

Има нещо чудно действително в природата. Този свят, когото гледаме и усещаме, науката ни казва, че е направен от малки кирпичи, наречени атоми. Те са толкова малки, щото едва ли можем да си съставим какво-годе понятие за тяхното съществуване. Казва ни се, че в главата на една металическа игла, която има два милиметра в диаметър си, се съдържа толкова много от тия малки частици, наречени атоми, щото ако се заловяхме да ги преброим и ако отделяхме всяка секунда по един милиард, то щеше да ни вземе не по-малко от двеста и петдесет хиляди години, докато ги изброим. Представете си сега каква трябва да е онази велика сила, която е произвела, събрала и свързала всички тия дребни частици в едно и е образувала с тях хиляди и милиони светове, които е пуснала из пространството да се движат с неопикуема бързина около определени центрове на тежестта; не само това, а и да почне още да ги населява

с живущи и разумни твари, които да се интересуват от нейните работи, а при това и да се стараят по всякой начин да отгадаят нейната цел и намерение. Чудно е това действително!

Законът, който е събудил и накарал човека да се подвизава и стреми в пътя на образованието, е самата необходима нужда на неговия дух, която произлиза от действията на върховните жизнени закони на природата. Човек е заставен да се стреми към усъвършенстване чрез постоянен труд. Това може ли да бъде другояче? Кой би работил тогава и кой би се трудил, ако да не ни заставляваше гладът – тази вопиюща нужда на нашия органически живот? Никой. И кой би си болил главата да мисли, и кой би се лутал да вниква в бъдещето, ако да не ни заставляваха различни сили и всевъзможни явления и събития, които произтичат от един свят, който стои много по-горе в своите действия, отколкото природният? Никой. И кой би желал да се облече в по-висшия духовен живот, ако да не съществуваха онези дълбоки подбудителни желания в душата да люби подобните си? Никой. То е великата нужда на умствения и духовен живот, които са заставили човеческия дух да излезе вън от ограничената си животинска черупка и да се залови да мисли и разсъждава за бъдещето. Неговият троеличен живот го е подбудил да се развива в три противоположни направления – той почва с природния живот като основа, съгражда и развива умствения като среда и пробужда духовния като връх над всичко в своята душа.

От този първоначален подтик на съзерцанието, колкото и малко да е било отпървом и колкото малко да се е усещало от човечеството, то е послужило да се положи основата за нашия разумен живот. От това първо начало на знанието вътре в духа на човека се е развила днешната културна християнска цивилизация, която се е

подигнала върху пепелта на много груги, които са погинали и са се разкапали преди нея. Те са погинали, понеже не са съдържали всичките нужни добродетели, които съставляват главната необходима храна за поддържането на духовния живот на човека. Добрата храна е необходимият елемент за поддържането на какъвто и да е жизнен организъм. Без това ù качество тя произвежда във физическия органически свят мършавост, в умствения – заблуждения и мрак, в духовния – разврат и нравствен упадък на човеческите общества. Не трябва да се мамим – общите закони на природата са еднакви навсякъде и във всяка област на мировия свят.

Самата гума *развитие* и *просвещение* подразумява общо стремление на целия духовен живот към съвършенството на доброто. Себепожертващият дух на науката отвсякъде иде да поднесе своите услуги на човечеството и да му помогне в трудния подвиг, който има още да извърши, преди идването на „истинското царство на мира“, или както Христос го нарича, „Царството Божие“, което е вътре в тази и което ще дойде в своята сила само когато ние бъдем добре приготвени да го приемем. Това царство предполага промитането на всичко зло и въвеждането на един нов порядък, който ще бъде вечен. Но преди това време човечеството трябва да възтържествува над природния свят, силата на Духа трябва да го подигне и освободи от материалното и привременното, което така силно още го държи привързано до лицето на Земята като някой пълзящ червей, който едвам е излязъл от гупката на подземното си. Разбира се, че в такова положение и състояние не може да съществува никакво щастие или блаженство.

Но да се повърнем на въпроса си. „Истината е кръг – казва проф. Бородин, – а знанието – многоъгълник, вписан в този кръг. Всяка година, всякой ден ние умножаваме

страните на този многоъгълник и той се приближава към кръга; ние можем да го достигнем само когато допуснем условия, сиреч вечността. Значи ли тогава, че не трябва да се интересуваме от науката? Разбира се, че не. Винаги е далеч от истината този, който упорно се отвърщава от нея.“ Няма тогава защо да се боим, че ще дойде един ден, когато ще кажем: „Няма вече що да учим“. Във Вселената съществуват вечни условия за усъвършенстване на умствените и душевни сили. Каква ли не удивителна сцена не би се открила пред нашите умове, само ако да можеше да се подигне завесата, която ни отделя от по-напредналите същества в мъдрост, знание и добродетел в този вечен дом?

„Ако си въобразим – казва сър Хаммонд, – че Божието зрение или наука преди създаването се е разпростирило до всичките и до всяка част на света, виждащо всяко нещо както си е, Неговото съзерцание или знание от всичката вечност не полага никаква необходимост на кое да е нещо да се събъдва.“ Ако и науката сама по себе си да не може да измени порядъка в природата, което напълно признаваме, тя поне има сила и влияние да ни убеди да живеем съобразно с този порядък, тъй като нашият успех зависи от съобразяването със законите на висшата природа, които ни диктуват истинските условия за нашия живот. И това е именно едничкото нещо, към което духът ни постоянно се стреми – да се научи как да живее, да живее в пълния смисъл на своето естество. Науката обаче в най-дълбокия смисъл е характер от присъществеността на духа в човека, стремяща се по вътрешен закон да усвои пътеките на истината и да схване законите на природата, за да има сила да подведе енергията ѝ, да положи здрава основа за своето съществуване, развитие, усъвършенстване в доброто и хубавото – най-възвишения идеал на разума.

Сега нека разгледаме и втората точка накратко: где е полето и областта на науката? Този е един спорен въпрос, помежду философите има различни възгледи. Обаче в интереса на истината ние сме задължени да гледаме направо на предмета, без всяко пристрастие. Настоящият порядък във Вселената се управлява от три главни и основни закона. Те са законът на теготението, мисълта и Биос. Законът на теготението погрязува материята; мисълта погрязува ума, Биос погрязува душата. Тия основни закони управляват разни области на великия миров свят, отличаващи се по степенята и качеството на естеството си.

Законът на мисълта владикува в умствения свят – седилицето на мислите, дърбите, способностите, силите на ума. Царството на този закон е безпределно, то се простира по всичките светове и вселени, гдето съществуват различни същества. Този закон е основата на всяка разумна самостоятелност. Основните му начала са еднакви навсякъде, без разлика. По всяка вероятност те се различават по вид и степен, но не и по същност. Тъй например понятията, че цялото е равно на своите части, че правата линия е най-късото разстояние помежду две точки, че две линии, равни на една трета, са равни и помежду си, че вътрешните ъгли на един триъгълник са равни на две прави, че точките, които съставляват кръг, са равно отдалечени или отстоят на еднакво разстояние от центъра. Тези математически аксиоми не могат да се разбират другояче, освен както си са по естество внушавани в нашите умове. Понятията за добро или зло не могат да бъдат разбирани по друг противоположен начин, освен както са диктувани от върховния закон. Онзи, който убие брата си или ограби ближния си, не може да се гледа другояче освен като престъпник. Преместени в коя и да е част на Вселената, нашият характер ще се

мери и оценява от всички разумни същества с един и същ критериум, т.е. с мерилото на истината. Злото у кое и да е духовно същество не може да се смята за добро, понеже всяко едно от тях има свое естество, придружено с качества, които го характеризират като такова.

Законът на Биос царува в духовния свят – извора на живота, жизнеността, чувствителността, чувствата, усещанията, желанията и възненията на душата и силата на волята ѝ да възприема и усвоява това, което е диктувано от вътрешните мотиви. От основите на този закон произлиза всичката органическа дейтелност, тъй също и същинските понятия за идеята на доброто и злото, за правдата и неправдата, за любовта и ненавистта. В границите му се почва нравствената свобода на избора, в която се опитва всяка духовна дейтелност от какво естество е и какви качества притежава. Тук всяко разумно нравствено същество по своя избор решава свободно да посвети своя живот в слугуването на едни или други начала, в които се възнаграждава или пък се осъжда. Този духовен закон е едничкият, който населява всичките приготвени светове и вселени с живи органически същества. Той е, който преобръща енергията във Вселената да служи на душата за нейното въздигане. Той е, който сипе благословение във всяко направление, който пълни сърцата на всички живи с вяра и любов, с мир и радост. Биос е вечната основа, първият и последният във всичко.

Третия закон, на теготението, господарува върху физическата вселена – гома на всички живи органически същества. Границите на този закон са самата безпределност на вечността. Отгде почва и къде свършва, ние не знаем.

Но нека се потрудим да си съставим едно какво-годе повърхностно понятие за обширното му владение.

„Като приемаме – казва астрономът Елард Гор (Ellard Goze), – че разстоянието на най-отдалечената звезда, видима с нашите най-големи телескопи, да е 2 300 пъти разстоянието на Алфа Кентавър (Alpha Centauri) (съответствующо на разстоянието на една звезда от около седемнадесета величина). Ние имаме тогава диаметъра на нашата звездна система, видимата вселена – 4 600 пъти разстояние на най-близката неподвижна звезда. Сега разстоянието на Алфа Кентавър от Слънцето е около 4 500 пъти диаметъра на Нептуновата орбита. Следователно ако ние предположим, че разстоянието на най-близката външна вселена носи същото отношение към диаметъра на нашата звездна система, както разстоянието помежду Алфа Кентавър и Слънцето се отнася към диаметъра на Слънчевата система, ние имаме тогава следующата пропорция: диаметърът на Слънчевата система, към разстоянието помежду слънчевите системи, към диаметъра на звездните вселени. Разстоянието помежду величините, или 1: 4 500 – 4 600 умножено по 4 500 – разстоянието на най-близката външна вселена е равно на 93 150 000 000 пъти диаметъра на Слънчевата система, който, умножен с 5 584 000 000, е равно на 520 149 600 000 000 000 мили. „Едно разстояние, в което на светлината със своята удивителна скорост от 186 300 мили в секунда ще ѝ вземе близо 90 000 000 милиона години да го пропътува.“ Нашата видима вселена се състои от повече от сто милиона слънца, които имат един общ център на тежестта. Притегателната сила на това средоточие се предполага да е повече от 78 000 000 000 000 000 пъти по-голяма от тази на нашето Слънце, което, както всички други, се покорява на силата на този монарх. И да направи едно обръщение около този център ще му вземе не по-малко от двадесет милиона години. Това средоточие на тежестта, според астроно-

ма Максвел Хол, е близо до орбитата на двойната звезда от шеста величина – 65 Piscium.

Тази хипотеза отрича Мядлеровата теория, която поставя центъра на тежестта в Плеядите и Персей. „На такова голямо разстояние – казва същият писател – една външна вселена, ако и да е със същия диаметър както нашата, щеше почти да се изгуби и да ни се представи само като една малка мъжделива небула.“ Те всички образуват част и връзка на една обширна звездна чепка – нашата видима вселена, която е отделена от всички външни галактики² (млечни пътища) чрез една обширна беззвездна пустота – по същия начин, както Слънчевата система е отделена с празно пространство от заобикалящите я звездни сфери.

Причината за невидимостта на външната вселена може да се изясни с едно от трите предположения. Първо, разстоянието даже на най-близката външна вселена е толкова огромно, щото нейната светлина не е още пристигнала. В съображение обаче с голямата епоха на времето, показана от геологическата история, това предположение е някак си съмнително. Второ, отвъд границите на нашата видима вселена едно „изтъняване“ на светлобразния етер може да се приключва – като да свършва в една абсолютна празнина, която, разбира се, ще арестува преминаването на всичката светлина от външното пространство. Трето, в обширното пространство, което разделя нашата звездна система от нейния най-ближен съсед, едно погасяване на светлината е възможно да взема място в етера, който по този начин ще действа като едно космическо було – и да крий завсякога от нашия поглед всичките външни галактики. Струве³ е доказвал, че такова едно изгасяване на светлината действително взема място даже вътре в границите на нашата звездна система. Но всичките достъпни сведения клонят да по-

кажат, че няма ни най-малкият намек за подобно нещо да се случва дотам, додето нашите най-големи телескопи могат да проникнат в пространството.

Обаче случаят може да е съвсем другояче, когато се касае до външните системи. Светлината, даже на най-близката от тях, омаломощена чрез едно разстояние от двадесет милиона пъти до Алфа Кентавър, може свършено да изгасне чрез поглъщането ѝ в такава огромна дебелина от жидкост, медиум (среда), може би не абсолютно свършена. „Аз намирам – казва Елард Гор, – че Алфа Кентавър, поставена на толкова едно разстояние, даже ако нямаше поглъщане, би се преобърнал на една звезда от около тридесет и шестата величина, която според формулата на Погона ще изисква теоретически един телескоп с повече от 24 000 крака в диаметър, само за да зърнем тази звезда.“ Тази хипотеза обаче не ни възбранява да допуснем, че безбройни подобни системи съществуват във вънкашното пространство, ако и ние да сме принудени да считаме числото на видимите звезди точно определено; обаче числото на звезди и системи, действително съществуващи, но невидими за нас, на дело са неизчислими и безбройни.

Бихме ли могли ние да вземаме крилата на един ангел и да излезем вън от границите на нашата ограничена вселена – до едно разстояние, толкова голямо, щото интервалът, който ни отделя от най-отдалечената неподвижна звезда, видима с нашия най-голям телескоп, да можеше да се счита просто като една стъпка на нашето небесно пътешествие? Какви ли не по-нататъшни създания не биха се открили пред нашето удивляващо се видение. Системи от по-висок порядък можеха да се издигнат и открийт пред нашия поглед. Пред тях нашите видими небеса, сравнени, щяха да се покажат просто като едно зрънце пясък при брега на океана. Ние може-

хме да пътуваме милиони и милиони години в което и да е направление, и не бихме срещнали нищо друго освен нови светове, нови слънца, нови вселени, които постепенно се издигат от вечността и се приближават към нас, като че ли са идвали нарочно да ни посрещнат. Как, питаме се ний, няма ли край, няма ли свог, няма ли небе, което да ни спре? За всякога ли ще е пространство, за всякога ли ще бъде пустота? Где сме тогава ний, какъв път сме пропътували? Да, ние сме още в преддверието на вечността, на която центърът е навсякъде, а окръжността – никъде. Да, велики мисли представлява Вселената за нашето размишление. Мисли, които са пълни със значение за всякой ум и дух, които разбират.

Но да се повърнем на предмета си изново. Тия три свята със своите закони, сили и субстанции съставляват полето и областта на истинската наука. От този троеен състав на целия миров свят, тъй тясно свързан и вплътен в естеството на човека, е послужил да развие понятията в самосъзнанието за материята, ума и душата. В този случай веществото представлява формата, ума, силата, душата, живота. Тези понятия са станали предмет на три главни школи или философски системи: т.нар. материалистическа, която е приела материята само за съществена; идеалистическа, която приема ума само за действителен; спиритуалистическа, която приема духа и душата за реални. Всяка една от тези школи по своя начин тълкува и изяснява явленията в природата. Науката не е отговорна за изопачените и криви тълкувания на тия философски школи. Тия три течения в умствения свят упражняват голямо влияние върху обществения живот. Според преодоляването на кое и да е от тези учения – такова настроение вземат и хората въобще. Тези влияния са спорадически, проявяващи се в известни периоди на човеческото развитие, като ме-

няват своя образ и степен на умствена деятелност от едно състояние в друго. Възможно е за един ум да мине през всичките. Наклонността ни към едно от тия влияния ще зависи до голяма степен от естеството, начина и устройството на нашето мислене

По определени физиологически и френологически закони, ако в устройството на умствената организация преодолява отражателната идеална мислеща способност, то умът ще приеме идеализма за начало. Ако пък в устройството на умствената организация преодолява елементът на чувствующата осезающа мислеща способност, умът ще приеме материализма за начало. Ако пък в устройството на умствената организация преодолява верующата, духовно мислеща способност, то умът ще приеме спиритуализма за начало. По-ясно на научен език: ако предните центрове в мозъка са повече развити от долните и горните, то умът ще клони към идеализма. Ако пък долните, очни центрове са повече развити от горните и предните, то умът ще клони към материализма. Ако пък горните корони са повече развити от долните очни и предните челни, то умът ще клони към спиритуализма (духовния свят).

Науката ни е указала вече, че каквото и направление да вземаме, животът ни ще се определи от общи и неизменяеми закони. Против остена на съдбата никой не може да рита; който иска да избегне нещастията в света, трябва да се съобразява със законите на духовния си живот, който лежи по-дълбоко от коя и да е друга деятелност. И единственото спасение за кого и да е от беззаконието на този свят е вътре в дома на този живот, който дава свобода и самостоятелност в достойнството на характера. Но за да се избавим от недоуменията и съмненията, които се повдигат почти на всяка стъпка в полето на образованието, и за да можем

да разпознаваме кои неща съдържат научни истини и кои не, ние трябва да се ръководим от следующето правило, което науката е положила за основа.

Нека приведем думите на английския учен мъж, покойния професор Хъкслеј (Huxley)⁴: „Има една пътека, която води до истината тъй уверено, щото кой и да е, който я следва, трябва непременно да пристигне предела или точката на целта, без разлика дали неговите способности са големи, или малки. А затова има едно общо водещо правило, чрез което един човек може всякога да намери тази пътека, да се пази от заблуждения и да се отстранява от тях“. Това златно правило гласи така: „Не давай неограничено съгласие на никакви предложения, освен за тези, на които истината е тъй явна и ясна, щото само те са въвн от всякое съмнение и подозрение“.

Чрез произнасянето на тази първа заповед на науката съмнението се е напълно посветило ней. Тя го е пренесла от седалището на покаянието, гдето е било за дълго време осъдено и турено помежду ужасните грехове. Сега тя го е поставила на първо място помежду първоначалните задължения, които му са преписани и назначени от научната съвест. Прочее, ние трябва да помним, че това съмнение, което науката е така подчинила и употребила ней, е това съмнение, което Гьоте нарича научен скептицизъм, на когото цялото старание е да победи себе си. А не онзи род неверие, което е родено от тъпоумие и невежество, на което стремлението е само да съществува и да извинява себе си за своята леност и равнодушие. Задачата на науката, както сме загатнали това и по-преди, е да достави прави съждения и истински мировъзрения за всецелия живот, който е въплътен в цялото миросъздание. Нашият ум се нуждае от подобни идеали, които да му дадат нова сила да ръководи живота ни в пътя на просвещението.

Двата велики закона на развитието

В природата има едно общо стремление, един общ план и една обща цел. По тия три характера природата се проявява като единство на едно цяло – едно цяло, на което всичките части се намират във взаимни отношения, свързани и съединени по един най-близко сродствен начин. За нашето наблюдение остава най-висшата работа, да проследи тази интимна свърз, това тясно сродство, тъй дълбоко и широко преобладаващо помежду всичките части на природата. А за разума да ни предлежи великата задача, в която да разбере, да проумее и схване значението на законите и силите, образующи тази пълна хармония на единство в системата ѝ. Освен това да ни запознае, научи и осветли с положителни факти за абсолютното им отношение спрямо нас, разумните същества, а при това и нашата длъжност и абсолютно задължение, наложено нам и на всички групи твари от самата необходимост на естеството на тия закони на върховната природа, която е неизменяема в същността на своите действия. Тия закони и сили с условията, които съдържат у своето естество, са тъй да се каже, краеъгълният и основен камък, върху който е положен животът. Тук, в недрата на тия условия, душата придобива онази тайнствена способност, с помощта на която почва да съзижда своето жилище – „организма“, посредством който почва да проявява своите скрити сили и способности в развиване и усъвършенстване на естеството си, което има необходима нужда да се подготвя за по-висока деятелност, за по-святата длъжност на своето бъдещо призвание.

Тук, върху тази здрава основа, умът безопасно може да полага своето положително знание за истината, която е единствената съществена храна за поддържането на неговото съществуване. Върху тази съща основа разумът придобива силата да повдига стените на великия „храм на възпитанието“. Този възпитателен „дом“ се съзидва от Духа на истината, който вече действа в душата на човечеството за благо на чадата му. Под неговия покрив ние трябва всички да се възпитаваме в три главни и основни начала: в пътя на самата действителна истина, в пътя на самата действителна добродетел и в пътя на самата действителна любов. От под неговия покрив ние всички трябва да излезем благородни съграждани на бъдещето царство. Това царство не е далеч, но е близо; то е вече в света, работи силно, пътят му се гради и рано или късно то ще бъде помежду нас. Славата на всички други царства ще падне пред неговия крак. Това царство е царство на истинския Дух – царството на правдата. В това царство човек ще се повдигне погоре от грубия дух на природния свят и ще съзнае, че той не е роден да бъде роб, но свободен; не да вярва сляпо, но разумно; не да се управлява от невежеството на страстите, но от духа на знанието, който ще му донесе мира и благоденствието.

Тази велика мисъл е вече дълбоко проникнала в човеческата душа. И ние с бързи крачки се движим с неоторима сила да влезем в този нов живот, в тази пълна свобода, гдето любовта ще ни бъде общ закон. Но нека да не даваме повод да се мисли, че само мечтите са достатъчни. Не, при това трябва да сме и дейци. Да, дейци – това е необходимо условие за всекиго. Понеже да се постигне какво-годе променение и преобразуване у нашия собствен живот като чловеци, изискват се условия, изискват се старания, изискват се стремления – стре-

мления с определено направление, основани на истински научни начала. Обаче да се създадат условията, да се предизвикват старанията и да се подбудят стремленията, необходима е сила и енергия, която да е проникната и въодушевена със самата велика цел на живота. А тази благородна цел включва по естество духовното просвещение и подобрене на членовете в обществото.

Сега за постигането на това подобрене и просвещение необходима е, първом, добра почва, благородни средства и разумни начала. Под тия условия ще бъдем в състояние да положим истинска основа на възпитанието, а следователно и бъдещото си въздигане като народ и общество от общата челяд на човечеството. Нека се не мамим да мислим и си въображаваме, че имаме друг изходен път от дилемата на настоящия си живот, от настоящото си положение. Не, денят се познава от утринта, казва народната поговорка. Колко са истинни тия думи! Щом знаем законите, които управляват известни събития, ние можем с математическа точност да предскажем последствията на резултата. Благодарение на науката, която чрез своя постоянен труд е хвърлила светлина върху този предмет, като ни е избавила от неверието и колебанието на ума ни – да мислим, че явленията и събитията в природата могат да вземат каквото и да е направление, какъвто и да е път. Обаче то е знайно, че те се управляват от определени и постоянни закони. А тия нравствени закони произвеждат онова в обществения живот, което ние сеем: ако е добро семе – добър плод, ако е зло семе – зъл плод. Земята, която ражда житото, ражда тъй също и бодилите и репейте. Слънцето, топлината и влагата, които служат на едното, служат тъй също и на другото. Във всякой случай ние ще приемем равносилното на онова, което сме дали или посели.

Може да се подигнат възражения против горе казаното, но за това кой е крив? Нима ако истината стои пред нас, трябва ли да затворим очите си против фактите? Кой е виновникът, когато се изказва една истина? Събитията в света не се управляват от нашата воля, нито пък целият живот се урежда и устройва според нашите детински въображения. В природата има закони, и то велики, които ни карат с глава и крака наняпред, без да се спират да ни питат дали техните действия са съгласни с нашите мисли, или не. Нима за нашето идване на тази земна повърхност някой ни е питал дали е според угодата ни? Кой изпроводи онази първоначална клетка, която стана виновника за нашето съществуване? То е много лесна работа да разпращаме как тази клетка минавала от едно състояние в друго и по този начин образувала всичките видове и родове животни. Но що ѝ влизаше ней в ръкава да прави тия еволюции и защо? Ако тя можеше да говори, щеше да ни каже, че не е виновата за онова, което е направила, понеже ѝ е било абсолютна длъжност да действа по този начин, и че не е сторила това от себелюбие, но от любов, понеже е предала своя собствен живот на другите – и те да участват във всичко, което ней е било дадено от самия Дух на живота. „Ако вие страдате, то и аз страдам – казва тя. – Понеже и аз живея във вас, вашата участ е тъй също моя участ.“ „Но ние не желаем да страдаме“ – казваме. „Тъй също и аз не желая“ – казва тя. „Тогава що?“ – питаме ний. „Не зная – казва тя. – Трябва да се избягва злото в живота.“

Каквото и да мислим за своето съществуване, каквото и да си предполагаме за своето битие – дали е зависещо само от материята, или пък от ума и душата, практически резултатът на нашите размисления води

към едно и също място. Фактът е, че ние се раждаме и умираме, без да щем, като при това и понасяме своите страдания, без да има някой да ни помогне. Сега въпросът с нас не е дали да се раждаме, или да не се раждаме; дали да умираме, или да не умираме. Този въпрос е вън от нашата област. Предметът, както стои пред нас, е как да се подобрят условията на нашия духовен живот, който нито се ражда, нито умира, но расте и се развива от „сила в сила“.

Но нека се повърнем пак на предмета си. Добрата почва ще ни се даде от природата, щом почнем да работим съгласно с нейните предписания. Истинните и благородни средства ще ни се укажат от науката, щом потърсим нейните съвети. Началата ще ни са вдъхнат от възпитанието, щом потърсим помощта му. Истината, кога се разбере от ума и усвои от волята, става един от най-съществените елементи за съживлението, въздигането и напредъка на кое и да е общество, на кой и да е народ. Тя придобива онова свойство вътре в душата, което ние наричаме любов. Това велико качество пробужда у нашия живот всяка способност в обща деятелност. Ние отправяме тогава стъпките си към онова велико стремление в живота, което науката нарича образование или цивилизация.

Тази истина, която е почнала да озарява народите, тя ще ни отправи в пътя на истинското образование. В този път ние ще бъдем в сила да избегнем живота си от корабкрушение и съвършено разорение. Дълго време сме се скитали из пустинята както израилския народ. Времето е настанало вече, когато трябва да се заловим сериозно за предлежащата работа, която ни се пада като чловеци и членове от общата челяд на човечеството. Нечестиято и порокът дълбоко са спуснали корен

В нашия живот, загнездили са се като у дома си. Обаче ние, като хора свестни и разумни, трябва да потърсим изходен път. Необходимо е да се постареем да употребим добри лекарства, за да можем поне за в бъдеще да се избавим от тази болест, от тази мания на човеческото извратено себелюбие. Другояче нашата участ ще бъде подобна на участта на един организъм, хванат от проказа, на когото краят е гниене и разлагане.

Науката с откритията си иде да потвърди една истина, която е била занемарена в нашия ум и не се е вземала в съображение. Това показание е следуюцето: само онзи организъм ще преживее всичките кризи на живота, който се приспособява на изискуемите условия на управляющите го закони и сили. Този е един важен факт, който трябва да се има предвид в нашето поведение. Това се е потвърдило ясно от отдавна направените вече изследвания на учения естествоизпитател Чарлз Дарвин (Charles Darwin). Този факт се подвожда под т.нар. закон за еволюцията на органическите тела – преживяване на най-добрите (Survival of the fittest). Според условията на този жизнено-органически закон, само онези животни се спазват и благославят, на които естеството върви в прямо съгласие със законите на последователните стадии на развитието. А тъй като човекът се намира на върха на тази стълбица на това развитие, то от него се изисква повече, отколкото от кое и да е друго същество. Законът е: комуто много е дадено, много ще се и изисква; комуто малко, малко ще се изисква. От жабата не може да се изисква това, което се изисква от човека. Това произтича от простата причина, че човек е нравствено същество, съвпрегнато от висшата природа със задължения, които произлизат от естеството на неговия дух. В човека съществуват вече две еволюции, за които ще говорим по-после.

Един от научните факти, който е хвърлил светлина върху естеството на нещата, е този, че в природата съществуват сложни и деликатни монадически организми, в естеството на които се проявяват и крият тайнствени способности, надарени с разсъдък. Това, мисля, не изисква никакво доказателство, защото е почти очевидно истина, която всякой може сам да провери. Този факт потвърждава онази вътрешна самостоятелна деятелност, която е била пренебрегвана и омаловажавана от мнозина. Тази истина потвърждава това, че природата гони една обща велика цел в своите действия. Важно е за нас да се не мамим в своите повърхностни внушения и впечатления – да заключаваме преждевременно, че природата е мъртва, безчувствена и неразумна. Такова едно заключение открива голотата на нашите детински познания, както на първобитния човек в Едемския рай. Нека не го считаме за унизително да изповядваме истината тъй, както си е. Най-после в какво се състои човеческото достойнство, ако не в изповяданието на тази върховна добродетел? Само в нейното присъствие ний можем да намерим същинска храна, действителна радост и верен ръководител към всичко, що е истинно. Природата е жива и пълна с живот навсякъде, гдето условията на върховните ѝ закони го допускат, и с разумни сили, които ние едвам сега почваме да сапикасваме. Ако тая действителност да не съществуваше, то ние никога не бихме имали възможност да разменим своите мисли един с друго. Не е ли чудно, че посредством движението на нашия език ние се споразумяваме един с друг? И не е ли още по-чудно, че посредством различно белязване на известни знаци, турени под известен ред, ние можем да разберем мисълта на техния автор, който отдавна може да е заминал от този свят?

По какви физиологически и психологически начини се извършва този процес в нашия мозък и се предава същинската смисъл на известната идея, която така непосредствено минава от едно пасивно състояние от външния свят във вътрешността на нашия ум и ни убеждава за действителността и присъствието на друг един ум, който е мислил и усещал както нашия ум? Ето един важен въпрос, който още не е решен от учените. Действията на физическите сили като топлина, светлина, електричество и магнетизъм се пренасят от едно място на друго посредством въздействието на светлообразния етер – така казват учените физици. Но по кой начин се пренасят нашите мисли от един ум в другий, ако не чрез някоя разумна сила, която не може да бъде друга, освен самият Дух на природата, който по такъв един вътрешен закон свързва всички разумни същества в тясно единство? Само чрез допускането на такава умствена среда ние можем да изясним явленията на умствения разумен свят. Има философи и куп учени мъже от първа и втора ръка, които мислят противното. Но що от това, нима същността на Битието и положението на природата, дали е умна, или не, зависи от нашите предположения и мисли? Ни най-малко. Може да поддържа едната или другата страна за истинска, обаче всякога е предпочитателно за един разумен човек да поддържа истината. Стойността на каквото и да е учение зависи от реалността на фактите, които притежава в себе си. Такива действителни истини носят онази небесна светлина, която има силата да освети и просвети всякой ум, който е готов да я приема.

Разногласието, което повидимому съществува в учения свят, е следствие от устройството на мозъчните клетки и от развитието и качеството на умствените центрове. Тази е причината, защо хората различно раз-

глежат и оценяват един и същ предмет. „Кой каквото се е научил, това и обича“ – казват въобще простите и неучени хораща. А това означава: в каквото направление умът се е развил повече, в тази посока действия и работи с по-голямо усърдие. Или с други думи, в каквото предмет душата се е привързала повече, нему и служи с по-голямо усърдие и любов. Законът е същ – вземете го в каквото и да е смисъл, резултатът излиза един и същ на дело. Върху този предмет ще говорим по-пространно, когато дойдем да разглеждаме вътрешния характер на възпитанието.

Още един загадъчен въпрос има да подигнем, който начесто ни се представя. Този въпрос е смъртта. „Какво нещо е тя?“ – питат ни. Действията ѝ знаем, но причините ѝ са скрити. Как да си я представим тогава? Един, който днес е бил помежду живущите, утре изчезва безвъзвратно от света. Казват: „Той замина от този свят“. Но къде е отишъл, къде е изчезнал, че не се връща? Тялото стои, но то е студено, мъртво, живостта му е изгаснала, животът го е оставил. Различно се мисли върху този въпрос. Но той все остава задача.

Науката ни убеждава във факта, че не съществува абсолютна смърт. Смъртта, казва тя, е нещо релативно и необходимо за такъв свят, с такова устройство като нашия. Там, казва тя, гдето има смърт, има и живот (с това трябва да подразумяваме, че смъртта съществува само за органическия живот; взема се по някой път и в преносен смисъл). В непрестанната смърт е и проявлението на непрестанния живот. Докато човек умира, то е и знак, че той живее; но щом престане да живее, ще престане и да умира. Това е физиологическата истина. Погледнете в човеческото тяло и вие ще видите два процеса да се извършват вътре в неговия организъм в едно и също време – живот и смърт работят рамо до

рамо в един и същ момент. От една страна силите на смъртта действат да турят край на всяка органическа дейтелност, а от друга, силите на живота постоянно подновяват тази дейтелност. От една страна, агентите на смъртта постоянно подкопават основите на животните клетки, а от друга, агентите на живота постоянно поправят и подкрепяват тези основи. От една страна, смъртта постоянно поразява и разрушава живите клетки в тялото, а от друга, животът постоянно произвежда, ражда нови – да завземат местата, вече изпразнени.

От това следва, че смъртта е противоположен процес на живота, нещо частно, а не общо. Този процес произлиза от условията на природата, че живот живота поглъща. В действителност нищо не се губи, нищо не чезне – изчезва само видът и формата. Види се, природата гони някаква тайна цел, която още не е пълно определена в ума ни. Ние можем да кажем, че човечеството не умира, но само че общият живот минува от род в род, като претърпява постоянно променение у вътрешното си естество, което расте в духовно нравствена сила. Значи животът се пречиства от лошите влияния, вмъкнати в него по един или друг начин от дейци или души, които криво са разбрали целта на този живот, който им е бил гаден. Тази мисъл се подкрепя от научно психологическите показания на положителната наука.

Този двояк процес извършва едно благодеяние за човечеството, понеже другояче не би съществувал органическият живот. И да предположим, че би съществувал в подобна форма като настоящата, то никога не би направил нито крачка към какво-годе усъвършенствуване. Това мнение се поддържа от естествените науки. Някои от низшите животни се размножават с такава чудна скорост, щото едвам ли можем да си представим какво

ли би станало на Земята след един век, ако смъртта се премахнеше. Навярно светът би се вмирил само от изверженията на тази сган. И наместо да умираме полека, щяхме да умрем изведнъж. Трябва да знаем, че висшата природа отгавна си е направила сметките, като е предвидила всичките случаи. И ако в настояще време тя постъпва грубо и нечеловеколюбиво според нашето гледане и съдене, то за тези си постъпки има дълбоки причини, които я заставяват да действува по този начин, понеже е най-добрият от всички други, които ние можем да си представим.

Целта на Духа в природата не е да увеличава и умножава органическия живот в количество, но да го развива и усъвършенствува в качество и степен. Стремлението му е да въздига достойнството на неговото вътрешно естество, да уякчава силата на неговата върховна природа, която според закона на Биос (живота) може да се пренася в която и да е част на Вселената и да взема онава място и положение, което подхожда на естеството ѝ. Вечният живот сам, по необходимостта на своето естество, изисква и вечни условия, които не съществуват никъде другаде, освен в безпределността на вечната Вселена. Тази е причината защо животът в никой материален свят не може да бъде вечен – защото самият свят не съдържа тия условия, понеже е изложен на изменения. А тия изменения от самото естество на тия закони на Природата произвеждат разрушителни действия.

Това странно явление – смъртта, е следствие от физическите променения на елементите в материята. Кислородът е първата отрова, която поглъщаме, казват учените физикохимици. Отрова в тази смисъл, че произвежда горене и окисляване в нашия организъм, съвпрегнато с химически действия и променения. А от опит знаем, че всяко тяло, което гори, губи част от своята енергия, т.е. в прост език казано, изгаря. И тъй, право

е казал един учен: „Човек е горяща свещ“. Всичката разлика се състои в това, че някои изгарят по-скоро, а някои – по-полека. Въпросът е свети ли нашата свещ в този тъмен свят. „Обаче ще дойде едно време – казва философът Спенсер, – когато вътрешните условия на органическия живот да дойдат в пряко съгласие с външните условия на природата. Тогава животът ще стане постоянен.“ Нека го кажем – вечен. Онези, които се сдобият с този живот, ще бъдат блажени.

Но да се повърнем на предмета си. Целта, която животът гони, в системата на природата е двояка: първо, образователна, и второ, възпитателна. Образователният процес се занимава с приготвянето на човека, а възпитателният – с приспособлението на силите му в прави направления. Възпитателната сила на природата е направила човека способен да се ползва от богатствата ѝ, приготвени за неговото тяло, за неговия ум. С други думи, всякой живот или живо същество със своето явление изисква и съответстващи условия, за да поддържа и подкрепя своята деятелност, своите функции, своите сили и способности. А тия качества на живота никога не биха се появили, ако нямаше съответстващи предмети да ги подбуждат. От това става ясно, че човек е бил призван на това земно кълбо да работи прилежно, да работи усърдно според наставленията, които му са били дадени, начертани, предписани и показани от нравствените закони. Необходимостта на собствения му живот е изисквала постоянна деятелност за самосъхранение, самата му съдба отначало го е предназначила като същество на постоянен труд, мъчности и скърби. Природата, тази негова възпитателка и наставница, не е искала да го остави нито минута на безделие – да се повръща в мислите на своето детинство, в онова положение, в което той за много хиляди години се е скитал

В своето незавидно състояние като животно, без да разбира, без да разсъждава и мисли защо и за какво се е той родил. Природата, тази негова попечителка и надзира-телка, не е желала да го гледа лениво и безделно същест-ство – да се попотрива насам-нататък и да си повдига рамената сегиз-тогиз, да се попрозява и казва: „Дај да ям сега“. Тя е предвидила тази опасност за неговото раз-витие. И за да го избави от пропадане в неизвестност, тя е била принудена да го постави в такива условия и об-стоятелства, гдето да е заобиколен с хиляди мъчнотии и опасности за своя живот.

Борбата за съществување се явила пред него като единствено средство да го запази от належащото зло. Той трябвало да се бори не само против хищните зве-рове, които са го застрашавали всякој ден, но и против грубите сили на природата, които всички като че му са станали заклетии врагове. Той е бил принуден да търси изходен път от това трудно положение, но за този из-ход са се изисквали хиляди и хиляди години от постоянен труд, докато си проправи пътя. Необходимо е било за него да направи избор помежду голия живот и знанието за истината. В борбата за самосъхранение той е видял едничкото условие за съществување, в което самата природа му показала, че е необходимо за него да се подвизава, т.е. да изтреби своите противници и врагове и със силата на оръжието си да прокарга пътя си по лицето на Земята. То е било необходимо от негова страна, за да премахва всичките пречки за безопасността на своя живот, освен това да подготви почвата на Земята за своето развитие, която е била едно от първоначалните условия да поддържа неговия род. Само по такъв начин той е можал да се множи и размножава по лицето на Земята и да я направи поле за својата деятелност.

Дотук човек несъзнателно е вършил своята длъжност. Той не е можел да предвиди какво бъдещите векове ще донесат и какво бъдещите родове ще създадат. В него още не било се пробудило чувството на духовния живот, той е бил невеж. Не бил още в сила да разбира онези духовни велики закони, които са съдържали мощната сила да го направят свободен, да му дадат великата способност да мисли и изказва своите мисли. До това време човек се управлявал само от страха на природния свят. Той е бил влечен нанавпред от закона на самосъхранението. То се разбира, че ако човек бе оставен под това управление, той не би се подигнал над общото равнище.

Но върховният Дух на живота предвидил и съзнал тази истина. Той видял опасността за човека, че ако той се остави само на влеченията и побужденията на този естествен закон на самосъхранението, то не в твърде дълго време в бъдещето той ще развие у себе си най-лошите качества и способности и би станал ужас за всички. И вместо да произведе и възпита от него едно благородно същество – да отговаря на своето име, то тя би произвела и възпитала от него един човечески изверг, който щеше да бъде способен да потопи лицето на цялата Земя в кръвта на своите братя и ближни. И разбира се от само себе си, че нищо не би имало силата да обуздае неговата необузданост и нечестие, освен самата смърт, която щеше да тури край на неговата зловеща дейтелност. Този щеше да бъде изходният естествен път от кризата на живота. В това няма нищо необикновено, подобна участ е постигнала много други родове животни, които са изчезнали от лицето на Земята по различни причини. Какви влияния са избавили човеческия род от подобна участ? Това ще научим, но нататък

Но ние виждаме, че е имало и други средства в ръцете на природата, за да се избегне такова едно събитие, кое-

то е било най-малко желателно от всички групи. Става ясно в нашите умове, че каквато и да е друга криза или случка в живота е по-предпочитателна и добра, отколкото унищожението на човеческия род, който представлява плода на онази жизнена сила, която е работила така усърдно през толкова стотици хиляди години на земното кълбо с някакъв план. Не напразно е тя изживявала своята енергия върху това същество, което е облякла в плът и кръв, както и другите животни, но се показвала някак си по-благоразположена спрямо него, като му дала нещо повече, отколкото на другите неговии единоплеменници по кръв.

Защо е сторила това, не знаем. Защо е отворила свободен път на човека и му е дала вход в дома си да се ползва с извънредни привилегии, които на другите животни били отказани? Това остава тайна за нашия ум. Ние ще загатнем само това, че причината на тази разлика стои в естеството на самия живот. Човек, ако и да се е явил по-късно от всички други земни същества, обаче по естеството на своята природа е по-стар от всички тях. Това твърдение може да се докаже от сложността на неговото естество и от развитието на духовните му сили. Правилото е това, че колкото един организъм е по-сложен, толкова повече време се е изисквало за неговото създаване и произвождане. Видът и родът на човека се е явил подир всички, но естеството му е съществувало преди всички. Редът, който ние виждаме в природния свят, е перспективно обърнат в нашия ум. Всичките стъпки на органическия живот са само стъпала, които ни показват отгде човек е минал и по какъв естествен път той е възлязъл в настоящото положение, гдето го намираме. Душата му възлиза от бездната чрез клетката, а духът му слиза отгоре, от небето, посредством силата на живота.

В този период на човешкото качване по стъпалата на естественото си развитие някъде където края на природната стълба на първата еволюция се ражда нова епоха за човешката душа. Необходимостта на неговото напреднало естество е изисквала той да се подведе под управлението на великия закон на гълга и да се подложи под влиянието на най-великата сила в природата – силата любов. Само тази единствена сила в дълбочините на душата му е била възможна да го избави от разкапване и преждевременна смърт. Любовта е съдържала условията, качествата и средствата, с които да обуздава влеченията на грубата му натура и да го подготви да се облече в благородното си естество, нему подобаващо като човек, като същество разумно.

Любовта е била могъща със своите добродетели, за да го убеди и изведе вън от пътя на варварството и да му покаже правия път на просвещението. За да се постигнат тия резултати в неговия живот, не е била лесна работата. Цяла върволица от променения са били необходими да вземат място в неговия душевен организъм, в неговия духовен живот. Неговата вътрешна чувствителност и душевни усещания, неговите вътрешни мисли и умствени центрове претърпели едно коренно преобразуване, което дало подтик на неговата духовна еволюция, която създавала в него понятията за нравствения свят. Само след това радикално променение в естеството на човека той е бил вече в състояние да разпознава дялната си ръка от лявата, правото от кривото, злото от доброто и истинното от лъжливото. От този духовно-нравствен подтик той е бил принуден да следва пътя на разума. В този път той е трябвало да се подвизава винаги, макар и да е правил чести отклонения. Обаче любовта вдъхнала в душата му нов живот, истински понятия, добри желания и стремления към доброто, към

истинното и хубавото – самия център на всичкото му съществуване.

От естествата на тия два закона именно – закона на самосъхранението и закона на дълга, вътре в човека се е породила борба, която е произлязла от пробуждането на неговата духовна природа, която предизвикала човеческия дух да се яви на сцената и да вземе управлението на своите действия и отчета на своите дела и работи. Без тази вътрешна борба и без това вътрешно възпитание в изпълнението на върховните закони, без посредството на любовта човек завинаги би останал там, гдето си е бил отначало, и не би се различавал твърде много от другите животни. В такъв случай не щеше да има нужда да му се търси т.нар. „изгубена халка“, която го е свързала с долните животни. Тази „халка“ щеше да си е на мястото, но днес тя е изгубена. И дали ще се намери в скоро време, или не, това малко трябва да ни безпокои, понеже в изгубването на едно нещо ние сме спечелили друго, много по-драгоценно. „Когато човекът се е изправил на двата си крака върху лицето на Земята, той се научил да мисли“, казва един учен мъж.

Тия два закона – на самосъхранението и дълга – можем да ги предположим да са двете противоположни страни на нашето естество или пък двата центъра на нашата деятелност в живота. Те са две истории, които ни разправят за началото на нашия живот, за миналото и бъдещето на нашето съществуване. Ние можем да уподобим тия два закона на две политически партии в една държава, които се борят за първенство и власт. Разбира се от самата природа на техните стремления, че едните и другите полагат всичките си старания и усилия чрез органите на адвокатите си да убедят обществото и света наоколо им, че техните стремления, желания и цели са най-добрите под цялото небе и че с

тяхното идване на власт всичко ще тръгне по най-добрия път. Или както простата поговорка казва: „Като мед и масло“. Обаче истината в ползата на едната или другата партия остава да се потвърди от опитността. Това е общо правило. И Христос казва на едно място в Евангелието: „От плодовете им ще ги познаете“. Може ли трънка да роди смокини, или пък смокиня – трънки? Разбира се от самото естество, че не може.

От тази очевидна истина следват две неща: първо, предметите и вещите се ценят според своята стойност, а пък тази стойност напълно зависи от самото естество на предмета или вещта. Второ, действащите сили се ценят според качествата на производящата енергия, която или ни ползва, или ни вреди лично или общо. Ползата се указва от въздигането и съживлението на организма, в който душата действа, а вредата се забелязва от разстройството на този същ организъм.

От този общ закон ние сме придобили едно истинско мерило в ума си, което ясно ни показва какви неща са подходящи и съобразни с нашата истинска природа и какви не са подходящи и несъобразни. С по ясни думи, всяка деятелност определя качествата на своето естество от последствията и резултатите си. Ако нашият ум да не бе подложен под влиянието и влечението на страстите, то без съмнение всякой един от нас би избрал онова, което е истинно и добро за себе си и за другите. Но за жалост в ежедневиия живот това не е така. Опитът показва, че страстите владееят, а пък разумът служи. От тази разлика страда днес нашето общество, понеже не избираме онова, което разумът ни диктува, а напротив – онова, към което страстите ни влекат. Обаче всякой знае, че страстите са слепи и неразумни. Тогава не е възможно на една сляпа сила да ни ръководи в пътя на добрия и просветен живот. Кой е онзи народ, които е

бил така ръководен, че е успял? Има ли поне един пример в историята? Нито един. Всякой народ или общество, което се е оставило да бъде ръководено от тях, безвъзвратно е пропадало под ударите на съдбата.

Но можем ли ние да мислим, че нашата участ ще бъде по-добра, ако не обръщаме внимание на справедливостта и човеколюбието? Съмнително е. Общата поговорка казва: „Сляп сляпаго ако води, то и двамата ще паднат в ямата“. Общата истина, изказана в тази народна поговорка, дава ни да разберем, че поне единият от тия двама нещастници трябвало би да има здрави очи, за да се избегне онази грозеща опасност. Оттук става необходимост за живота ни да се отворят замижалите очи на разума, за да можем да предвидим опасностите, които са общи за всякой народ, за всякое общество и за всякой човек. Но всичко това няма да се поправи, докато не се даде място и свобода на разума да управлява и ръководи кризите на живота. Само тогава ще имаме сила да поправим изопачения ред, от който сме страдали и още страдаме. В това именно се притичва истинският дух на науката и възпитанието, да ни помогне да уредим живота си както подобава.

Но нека разгледаме вкратце от где е произлязла несъстоятелността на нашия обществен живот, по какви причини човек е пренебрегнал своята свята длъжност и защо е почнал да върши дела, които никак не отговарят на званието му, нито пък го препоръчат за разумно същество, притежащо духовно-нравствени сили и качества.

Тук сме задължени от фактите да признаем една естествена причина, която е дала подтик в човека към това странно явление, наречено разстройство, несъобразност, непоследователност в стъпките на цивилизования живот. Тази причина е следующата: под внуше-

нията на първия закон на самосъхранението, който е имал предвид единичния живот и щастие на индивидуума, човек криво е изтълкувал постановленията на общия дух на природата. Той се хванал до онова частно впечатление и усещание, което му гало подтик да усвои тази странна мисъл, че неговият живот и щастие са най-важните и съществени неща в цялата природа и че всички други твари и същества, каквито те и да са, трябва да служат за този живот, за това щастие, което е било мираж, голо провидение, гонено в пустинята. Човек разбрал това щастие в буквалния смисъл, във вещественния му вид и образ – да яде, да пие и да се весели. По-ясно казано, да му е охолно около врата, да има слободия да върши всичко, що му хрумне в мозъка. „Може ли да има нещо по-добро от това?“ – ще каже някой. Разбира се, че не може да има за подобно същество. Но общата човеческа опитност показва, че подобна слободия коствува твърде много живота на нашите събратя ближни. Ако би изфирясал умът на човечеството един ден да приеме този принцип за начало, то целият свят ще се преобърне на такава първобитна анархия, която ще помете от лицето на Земята всички цивилизовани общества като прах и пепел в небесното пространство, отдето не биха се върнали вече никога.

Самосъхранението по необходимост на своята природа и стремление е родило себелюбието (егоизма), майката на всички днешни пороци. Себелюбието, от своя страна, според вътрешните пориви и влечения на своето естество, е създавало и произвело такива неща, които общата история на човечеството ги е описала в черни краски. Тия паметници стоят на първо място като истински свидетели за онова, което се е вършило в миналото. Те още стоят като такива и за онова, което се върши и в наше време.

Нека споменем тогава някои от по главните: себелюбието е покварило душата, поробило е разума, потъпкало е правдата, потушило е съвестта, създадо е робството във всичките му видове, произвело е войните, изгнало е истината и е заточило добродетелта. Всички тия знаменити дела, нечестиви пороци на егоизма и днес съществуват и владяят, само разбира се, в по-цивилизован образ. Навярно гумите на онзи хуморист, който е казал, че дяволът е способен да се цивилизова, кога влезе в чело века, да съдържа каква-годе истина. Трябва да допуснем тогава, че законът на еволюцията господарува и върху мрачния дух на този паднал ангел, само с тази разлика, че в неговото естество произвежда „дяволюция“. Несъмнено този тартор е тласкан и обезпокояван от силите на върховния дух на природата, който без разлика на звание нуди всички твари да се подвизават и работят в общото поле на нейната дейтелност, по каквото занаят или професия тям се нрави повече. Трудът и честността, които бяха препоръчани на вашите прародители като предпазителни мерки против злото, днес са премахнати навсякъде. Честният труд днеска се счита унижителен. Да се работи, но как – ето въпросът.

Старият дявол, за когото ни разправя поетът Милтон в „Изгубеният рай“, че бил изгнан от Небето за свои стари грехове и беззакония, гдето се стараел да наруши мира и блаженството на небесните жители, за което престъпление бил хвърлен с главата надолу с всичките му последователи в бездната, в която падал девет деня. От това падане насам той се е повразумил, станал е дълбокоучен дипломат, не ходи той вече тъй бос през просото, научил се е да се съобразява с времената, нравите и слабостите на хората. Пази се той като от огъня да не би и от тази земя да го изхвърлят с главата нанадолу някъде в страшната бездна. Онова, което е спечелил в

человеческото сърце, добре го държи – всичко обещава, нищо не дава. По видимому доброто желае, но всъщност злото прокарва навсякъде. Желает той от сърце и душа да опази плодовете от първата цивилизация на естествения себелюбив човек. Този първобитен представител на човешкото достойнство е бил порядъчен човек, който не е мислил за нищо друго, освен за търбуха си. За него нито душа, нито правда, нито истина, нито любов са съществували. За него било безразлично дали човечеството успявало, или пък морално отпадало. Дали неговият ближен страдал и от неволя умираше, това за него било все едно, докато неговият живот и щастие оставали непокътнати.

Но види се, даже и самата природа вечно не търпи такава аномалия и хладнокръвие, нито пък постоянноства в своите грешки, както човешките често правят. Ако един закон не може да постигне изискуемите резултати, тя привождат в действие втория на сцената да вземе своето място. Несъмнено такава едно променение в установения ред на живота коштува хиляди жертви, защото ни докарват в стълкновение един с другото. Повдига се борба за нови начала, за нов живот, в който мислим, че ще намерим ново щастие и блаженство, за което душата ни постоянно ламти и жадува, както еленът за бистрите потоци. Но минават се години и векове, а това щастие и блаженство все не пристигат. Види се от законите на природата, че целта в нея се различава в голям размер от нашата. Ние се трепем за храна и се бием за слава, а пак тя се труди да създаде и възпита благородни същества от нас и да произведе хармония и единство помежду разните сили и елементи в обширното царство на своите владения. Защо е всичко това, кой знае, трябва да има нещо или нищо. Не може да бъде друго.

С първата еволюция на самосъхранението в душата се пробужда и втората – на гълга. С първата цивилизация, на себелюбието, у неговия дух прониква и втората цивилизация – на любовта. Така действа общият Дух – някак несъобразно според нас и нашите възгледи, замества първата еволюция на естествения човек с втората – на духовния. Онова, което му се диктувало според първия закон – да загребе за себе си и своя живот, с наставането на втория закон той е бил принуждаван да дава своето си за поддръжката на своя страждующ брат и ближен. И не само това, но и да се грижи за тяхното добро. В това му се е откривала една велика истина, че в правенето добро на другите ще се осъществи неговото участие и блаженство. Под тия условия ще може да се уякчи неговото семе във всяко добро и благородно дело, под тия условия на любовта той ще стане и ще се нарече наследник на Земята, която ще му даде всичките благословения, изпроводени от Висшия.

Под влиянието и налягането на този закон на любовта човекът е попрестанал да мисли само за себе си и своето участие, разумът му се е пооконпил от дългото робство и той е почнал горе-долу сериозно да мисли за подобренето живота на другите. Това подобрене е основата на всички обществени преобразования. Има ли някой, който се съмнява в казаното? Моля, тогава този мой приятел да посети народното събрание и послуша на разискванията, пренията и дебатите върху прокарването на различни проекти и закони, в които се полага основата на народното подобрене. Дали те постигат своята цел, то е друг въпрос. Колко сила, колко енергия се иждивяват в това място! Тук планове се кроят, въпроси се решават и разискват от общ характер. Колко умове са заети да мислят, и то все за доброто на бедния народ! И попитай сърцето колко сила, колко енергия то изпра-

ща посредством кръвта в мозъчните клетки – в тази обширна и многолюдна столица на човешкия живот, която има три хиляди пъти повече жители, отколкото цялото земно кълбо. Тук, в този лабиринт, всичките реформи се създават. Но нека не забравяме, че народното събрание не е мястото, отагдето доброто може да се рогу! Не, то е само мястото, отагдето доброто може да се прокара в обществото; и то пак зависи много какви хора имаме за представители и от какви сили и начала се те въодушевляват.

Единственото място за раждането на доброто е домът – той е първото светилище на човешеството, в което майката и бащата са първите първосвещеници при олтара на човешката душа. От камъните на този храм – дома – природата е почнала да полага основите за всецялото въздигане на всички разумни същества. От този общ дом човекът е бил определен да приеме всичките свои дарби, сили, способности и благородни качества според изискванията на върховния закон на Духа. Този е бил най-правият и естествен път да се постигне онази велика цел, която е пред нами. От дома човешеството е трябвало да очаква за хиляди години като един човек в надеждата за идването и раждането на всички добродетели. Те са били въплътявани в известни души, които са били олицетворение на общата добродетел на човешеството. Те са били вдъхновени с истински велики мисли да откриват волята на онзи всемирен Дух, който оживотворява и владее всички. А тази воля всякой усеща и знае – тя е всемирна сила, всемирно стремление за жизнена деятелност вътре в нами и вън от нами. Всякой човек, който желае да съществува, да живее и участва в благата на този истински живот, трябва да работи съзнателно за своите длъжности като член от общия организъм на този самосъзнателен духовен живот.

Христос много ясно показва към тази необорима истина. Дървото се очаква да принесе своя плод. И всякой човек трябва да се роди изново от духа на истинския живот, преди да е в състояние и сила да влезе в ония истински условия на този живот, който е вечен по естество – вечен в този смисъл, че силата му пребъдва всякога. Че това е цялата истина, няма никакво съмнение. Всичката видима промяна и видоизменение, което ние виждаме да взема място в материалния свят, е следствие и резултат от колебанието на силите му и непостоянството на елементите му. Този характер на настоящия физически свят произлиза от устройството на естеството му, което няма постоянна пропорция, но се изменява постоянно според някакви вътрешни закони, които не ни са известни. Доказано е, че настоящият физически свят постоянно губи от енергията си чрез лъчеизпускане в пространството. Какво става с тази енергия, не знаем. Но сме уверени, че не се губи, нито чезне напразно, но върши една велика работа, за която много малко знаем фактически; но времето не ще бъде галеч, когато повече светлина ще блесне в ума ни върху тази тайна.

Под силата на този факт ние сме принудени да признаем тази необходимост, именно, че силите в природата и силите вътре в живота трябва да се оползотворят. Без това преобращение и превръщение нашето съществуване е невъзможно. Нужно е като разумни твари да мислим. „Животът е най-голямата важност“, казва един философ. И всякой, който го продаде и прахоса за нищо и никакво, показва, че му липсва нещо в ума. Да, липсва! Ние трябва да почнем преобразованието вътре у нас – тук са именно първоначалните елементи, от които може да се създаде един свестен живот, пълен с хубости и добрини. Тук именно лежат първоначалните закони, по

които се е създала цялата вселена. Нека да се не чудим на това – семето на бука е малко по величина, но с време става великолепно дърво. Всичката опасност стои само в две неща: първо, да се не изгуби вътрешната му сила, която преобръща елементите на физическия свят за в полза на живота, и второ, да се не пропуснат условията, които му дават възможността да постигне тази цел. Тук е тайната на успеха на всякой разумен живот.

Природата не е почнала своите велики творения и произведения по един фантастически начин, какъвто си мислим и въображаваме по някой път. В нея има последователност и ред. Тя е почнала своята велика работа от най-дребните и най-малките неща, незабележителни по своята големина. В този случай тя е странна в своите действия и постъпки. За създаването на материалния свят тя е трябвало да почне първом от атомите, най-малките частици на веществото, които засега знаем – това е твърдението на науката. А въображавали ли сте си някога като каква трябва да е величината на един атом? Учени математици с тънки изчисления са намерили да е приблизително една двайсет и пет милионна част от диаметъра на два сантиметра и половина, или една милионна част от диаметъра на един милиметър. От тази дълбочина, от тази ничтожна величина за нашето понятие природата е трябвало да приготвя настоящата видима вселена пред очите ни. За колко хиляди и милиони, и милиони векове на миналото тя е трябвало да събира и сгрупирува тия малки частици? Кой знае, тя е трябвало с неопикуема търпеливост и внимание да събира и сгрупирува атоми, да образува молекули, маси, слънца, планети и най-после – цели системи. Тук е било необходимо труд и постоянна деятелност, за да се произведе и създаде нещо порядъчно, нещо велико и хармонично в естеството на своето устройство.

Ние днеска желяем да създадем едно общество, което да е самият идеал и въплъщение на всичко, що е добро и благородно. Това го желяят и нашите приятели – социалисти демократи. Това те и мечтаят, както и ние. Но нека не забравяме истината, че с шум, врява, укоряване един другият този идеал няма се постигне, нито пък с разрушаване на всичко, що носи името „старо“ и „преживяло“. Нито пък с настоящите начини – да си вадим очите и си трошим шапките по изборите за политически права; нито пък чрез днешната цивилизована политика, в която лъжата е главният елемент. „Лъжата по естество е два вида – черна и бяла“, казва някой си учител по нравствената философия. Черната лъжа дължи своето съществуване на долните класове на обществото, когато бялата лъжа дължи своето съществуване на горните, по-образовани, а особено – на висшата дипломация. Макар и днес политиката да предпочита бялата лъжа пред черната, обаче тя си е все лъжа, няма свойствата на истината.

От всякой свестен човек днеска се изисква не само шум и врява, но и дела, съобразни с благородния живот. Не трябва да плачем за нещастията на хората с крокодилски съзи. Светът е бил оплакван по този начин от създаването мира, но каква полза сме придобили от този крокодилски плач? За в бъдеще ние се нуждаем от съчувствие, което произлиза от една душа, пълна с любов за доброто на другите. Единствената надежда за подобруването на общественя и честен живот трябва да се тури във възпитанието на дома. Към дома трябва да се присъединят училищата и всички други благородни учреждения, които носят възпитателен характер. Всичките трябва да се хванат ръка за ръка за постигнатието на тази единствена цел, която е основата на общественото благоденствие. Силата проявява своята мощ в

съединението; но това съединение изисква елементи приготвени, в които силата да покаже своята благотворителна деятелност и влияние. Без тия елементи силата няма значение самата по себе си.

Това преобразуване ще се постигне само тогава, когато почнем напълно да съзнаваме и усещаме източника на злото и когато в нас се роди онова дълбоко желание да се освободим и избавим от това робство. Един болен е принуден да повика един вещ доктор да му помогне, щом като усети опасността за своя живот. Злото и порокът не са вънка, но вътре в нашия организъм. Те са последствия от предигущи причини, които тясно са свързани с нашите мозъчни центрове, в които особен род клетки, съвпрегнати с физико-психически стремления, подбуждат ни да играем ролята на дейци и причинители за добро или зло. Къде се крият основните причини за тази двояка деятелност в душата? За това щем говори по-после.

Това извращение на нашите сили и способности е възприето от деди и прадеди. То е дълбока и естествена наклонност, която се явява в нашия душевно-нравствен живот, щом ни се представят известни условия и причини, които да ни подбудят и заставят да вземем такова направление, което съвпада с течението на природния водопад, силата на когото влече всичко без разлика в едно и също направление. Ако нашият духовен живот няма достатъчна нравствена сила в ръката на волята – да отклони и избегне влиянието на това вътрешно влечение, то опасността е тъй неизбежна, както падането на един камък, който е вече изгубил равновесието си, от върха на една скала. Тук законът е един и същ, всичката разлика е само в начина на действията му. В първия случай всички тела, които губят равновесието си, падат и се разрушават, а във втория всички разумни същества, които престават да следват пътя на своята длъжност,

лишават се от нравствена свобода и пагат жертва на духовното разкапване.

Въпросът, който естествено се повдига в ума, е какъв лек да се употреби против това зло. Днешните злини и нещастия в обществения и частен живот са резултат от тази извратена природна наклонност, наречена първороден грях, душевно разстройство или по-добре – умствено отпадане. Светът до голяма степен е под влиянието на тази сила, на тази пъклена страст, която е покварила и заразила всичко добро у нази. Отговорността, разбира се, пада върху всички нравствени същества, които са допуснали тя да се развие у техния живот. „Всякой, който прави грях – казва Христос на фарисеите, – раб е на греха. Но ако искате да бъдете свободни, променете живота си. Докле имате виделината, вярвайте в нея, за да сте синове на виделината, понеже който ходи в тъмнината, не знае къде отива.“

Тази жизнена виделина е онази фосфорическа сила, която ни кара да мислим за неща велики и славни. Тя е силата, която е създала в нашия живот всичко добро и благородно. Тя е силата на стремящия се живот, който въздига и оживотворява всичко мъртво. Когато умът е лишен от тази фосфорова сила, той е лишен тъй също и от възвишени идеали за живота. В него не живее вече човеческият дух, но скотският. Лицето му се помрачава, понеже то е дарба само на човека – на човека, който мисли и разсъждава. Когато душата изгуби тази съществена сила на виделината, след нея последва нравствено отпадане и разкапване. И добре е забележил един учен философ, че без фосфора и мъртвите не биха могли да възкръснат. Когато човек изгуби тази вътрешна фосфорова сила, той е изгубил вече своите най-възвишени чувства. Неговата душа става тъпа и нечувствителна, за нея вярата и надеждата изгасват постепенно, минало-

то остава само призрак, а бъдещето – привидение и гола измама. Хваща се той тогава като слепец за тоягата на видимото привременно, което почва да нарича „идеал“ – действителната гола тояга.

Нашето общество днеска мяза на онзи сляп човек, на когото, като му отворил Христос очите, попитал го: „Що виждаш?“, а той отговорил и казал: „Виждам човеците като дървета“. Не е ли такава днес нашето състояние, не виждаме ли ние така реда и порядъка на нещата в природния и нравствения свят? Ние живеем, като че утре ще умрем, и по този начин мислим, че всичко ще се свърши. Причината за това е нашето умствено и духовно неверство, което ни е лишило от истинското знание на законите на разумния живот. По-ясно казано, ние не знаем още как да живеем като човеци. Само в един добре възпитан живот могат да се развият най-добрите качества и добродетели, които да принесат своите плодове навреме. Само в един живот, пълен с любов и ръководен от висш разум, може да съществува истинско щастие и блаженство във всякой човек.

Науката за разрешаването на този труден и бодлив въпрос е предписала следующето правило: всяка майка и баща, всякой възпитател и възпитателка трябва да изучават човеческото естество от всяко положение, да изучават условията, под които се пробуждават и развиват известни добри или лоши качества. Тук е именно основата на доброто възпитание. Ние трябва да разбираме в какво отношение и взаимност са разположени човеческите способности вътре в мозъка, кои наклонности са по-силни и кои – по-слаби, кои органи вътре в мозъка са повече развити и кои не са развити. Веднъж това като се постигне, да почнем със знание и научно умение да възпитаваме своите синове и дъщери (чада). Задачата вече сама по себе си ще се разреши.

Ако една майка, горе-долу образована, имаше поне повърхностни понятия за мозъчното състояние на своето дете, тя навярно би го избавила от много злини, които в бъдеще биха му коствали живота. Желязото трябва да се бие, докато е горещо. Същото е и с човеческото естество – то може да се преобразува и възпитава, докато съдържа тази първоначална топлина на младия и гъвкав живот, който възприема и усвоява всичко, що му се даде. Тук лежи една тайна за нашия ум и една действителна истина. Мозъкът е седалището на всичките наши сили и способности; тук вътре, в този мозъчен лабиринт, всяка сила и способност има свой собствен орган, чрез който проявява своята вродена деятелност.

От преодоляването в тази на коя и да е сила или наклонност в едно или друго направление, взема определени черти нашият същински характер, т.е. всички групи сили и способности се средоточават към тази вътрешна цел, която сме избрали и която действително определя положението ни към кой характер на нравствения свят принадлежим и какъв човек след малко ще станем. Това, разбира се, зависи твърде много от първоначалното подбуждение на нашите наклонности и сили вътре в клетките – да вземем едно съзнателно или несъзнателно направление. Тези вътрешни подбуждателни мотиви решават нашата участ веднъж за всякога.

Имоверно е, че против тази научна теория могат да се подигнат куп възражения от известен клас мислители. Но като оставим тия възражения привременно настрана, то и ние ще ги попитаме с един въпрос: от какви причини произлиза изопачаването на правите начала и истини у нашия живот? Въпреки нашето образование и набожност, ние много начесто се повръщаме в живота си да вършим онова, което е низко, погдо и недостойно за името човек. Йов е питал кой е родил канките на ро-

сата. И ние питаме кой е родил канките на злото, защо един е кротък, а друг – свиреп, защо един е съвестен и благочестив, а друг – нечестив и безсъвестен, защо един е разумен, а друг – безумен, защо един е истинолюбив и услужлив към всекиго, а друг – подъл, лъжец и грабител? Ако тия пороци съществуваха само помежду бедните и невежите, то щяхме да имаме каква-годе външна причина, произтекающа от условията на външния живот. Но за жалост принудени сме да признаем, че това не е така, тия пороци съществуват повечето помежду образованите и цивилизовани хора, които не са заставени поне както бедните и прости хорица от нужда да крадат и да лъжат. Кой ги заставлява тогава да вършат тия дела? Може би, ще каже някой, егоизмът. Но защо едно его да върши злото, а друго его – доброто? Всякой човек има „изъм“, но в едно той служи за благородни дела, а в друго – за подли.

Може би ще се намери някой друг да каже с общото определение, че грехът е причината на всичко това. Но грехът сам по себе си е последствие от предигущи причини. Може би ще се намери друг да каже, че пагането на Адама в Едемския рай е причината. Но нима с пагането на един камък може да се събори една цяла къща и нима с изядането на една ябълка могат да се повлекат толкова злини в света? То ще бъде много интересно, ако някой може да ни докаже това с научна последователност. Несъмнено, причините на злото лежат някъде дълбоко скрити в самата природа. Важно е да дирим тия причини. В света има не само колебание и движение помежду елементите, но съществува тъй също и непримирима борба помежду силите, които се разделят на положителни и отрицателни. Това е истинно както за физическите, тъй също и за нравствените и духовни сили. В живота има два центъра на деятелност: центърът на положи-

телните сили, т.е. на доброто, и центърът на отрицателните сили, т.е. на злото. Сега зависи към кой център е по-близо нашият живот и кои сили преодоляват повече с влиянието си върху душевното ни стремление.

От голяма важност е да знаем причините на лъжата, подлостта, нечестие, грабителството, насилието, неправдата, които се практикуват под различни образи и форми. Действително това е едно от най-странните явления в човешкия живот. Хора, които ние мислим за добре образовани, поставени на длъжност под известни условия и обстоятелства и подложени под известни налягания и влияния, ще извършат всичките почти пороци едно подир друго, и то без да ги бие съвестта или по-добре – без да се разкаят. Где е тогава причината – в човека ли, в условията ли, или във възпитанието?

В химията има един закон, който е следният: за да се произведе едно химическо съединение, изискват се три неща – първо, два елемента с взаимно сродство един към други и едно условие. Щом съществуват тия три приготвителни стъпки, актът на реакцията последва и съединението е дело извършено. Химиците се ползват от този закон, като възпират или ускоряват химическите действия според нуждата. В този случай условието се вижда да е причината, а двата елемента – дейците, т.е. виновниците на химическото дело. Следва от казаното, че ако условието се отстрани, то и актът на реакцията ще се прекрати. От всичко дотук става ясно, че за да се избегнат лошите следствия в нашия обществен живот, необходимо е да се отмахнат всичките условия, които причиняват и раждат злото. Разбира се, ако не обръщаме внимание на този факт на тази очевидна истина, то проклятията и злините никога няма да се отстранят от вратата на дома ни, нещастията не ще закъснеят да ни нападнат. „Безумният страда от ума си и немарливият

– от немарението си“, казва една източна поговорка. И право е казал един философ, че немарливостта е майка на всички злини.

Днешните средства и методи за повдигането на обществото са лишени от същински научен характер. Всичко е произволно и несъобразно с онези изисквания на истинския дух на жизнените и нравствени закони, от които зависи нашето щастие и благоденствие. Мирозливите тъмници, несправедливите закони, острите саби и щикове и големите топове няма да подобрят положението ни, нито пък ще създадат нещо добро и благородно в нашия живот. Те са неща, принадлежащи на старата цивилизация от природния, груб и себелюбив човек, на когото всичкото желание е да тъпчи другите. Духът на дълга ни диктува да търсим по-добър и човеколюбив път. В този стар път хиляди и милиони души са погинали и хиляди и милиони човеци са страдали. Всякой пръст от земя е вече облян с човеческа кръв. Нима това е човеческо, нима това е християнско? Где е Христос и где сме ние? Нима за това сме призвани да се изтребваме един друг? Не, да не бъде! Ние сме призвани да се научим как да живеем и работим съобразно с онзи живот, към който всички се стремим с един ум, с една душа.

Нека вземем предвид устройството на човеческото тяло и ние ще научим един добър урок. То не е нищо друго повидимому, освен един куп от живи клетки, които, наредени и построени под известни условия, съставляват всичкия сложен организъм на нашето тяло. За организацията на това тяло знаем твърде малко, понеже немарението ни е държало в невежество доскоро. Нам не са били познати онези тайнствени закони, които владеят, управляват и направляват нашия съзнателен и несъзнателен живот. Но човеческият дух не седи без работа, той дири и търси скритите стъпки на природата. Дири

зи с цел да се научи, а това знание има за задача да реши и да премахне мъчнотиите.

Първото нещо, което ние забелязваме и ни привлича вниманието, е, че в този организъм има ред, има взаимност на обща деятелност, има хармония помежду всичките гейци, които знаят своята работа много по-добре, отколкото ние нашата. Тук, вътре в този организъм, не се гонят частни цели или пък частни интереси. Не, тук се гони една обща цел, едно общо благоденствие, на което самият човек се радва. Тук е тайната на общия успех, то е съчувствието в целия живот. В този организъм няма преследвания, няма каприци, няма своеволия, няма криворазбирания, тук съществува единство. И когато една от съседните клетки се поболи и страда, то всички други клетки влизат в общо съчувствие и бързат да премахнат злото по всякой начин. И по някой път и самият вироглав човек се позамисля и почва да скърби, плаче и окайва лошата участ на своята съседка робиня, която е така тясно свързана с неговия интерес, щото той не може по никой начин да извади от ума си страданията ѝ. Не може зер! Понеже негова милост дълбоко се е убедил от опитност, че само от доброто състояние и положение на тези клетки ще зависи неговото общо здраве и общ успех и щастие.

Едни от тези клетки съставляват костите, други – мускулите, трети – артериите и вените, четвърти – стомаха (желудъка), пети – белите дробове, шести – сърцето, седми – нервите, осми – мозъка и тъй нататък. И всички, според свойствата и качествата на своите естествени сили и способности, изпълняват своята длъжност, определена тям от общия закон.

Клетките, съставляващи костите, се знаят с поддържането устройството на костния скелет. Клетките, образующи мускулите, са завзети с поддържането

позата на тялото и сглобяването на отделните части. Клетките, съставляващи стомаха, имат работа със смилането на храната, клетките в гробовете – с приемането на кръвта, клетките в сърцето – с прекарването на кръвта по артериите, клетките в артериите – с пренасянето на кръвта по цялото тяло, а кръвта, която е общият капитал, съдържа всичките хранителни елементи, необходими за поддържането на живота и щастията на това многолюдно общество, наречено човешки организъм. Колкото за клетките в нервите, те са съединителните жици, които съединяват всичките отделни общества в тялото с мозъка и по този начин пренасят двигателната сила по цялото тяло. Те са единствените посредници, които съобщават за всичко, що се върши вътре и вън от мозъка. Относително клетките, които образуват мозъка, те изпълняват най-сложната и деликатна работа на човешката душа. В техните малки стаици е разположена човешката мисъл и човешките желания. Посредством тях се изпровожда и извършва всичката многосложна служба от общата деятелност на душата, която постоянно работи за поддържането на порядъка на своя организъм. Едни от тези клетки имат физическите сили на човека в запас, други – умствените му, и трети – духовните му сили. Върху този въпрос ще се повърнем да говорим по-напросто на друго място.

Значи вътре в човека всичко е разпределено с математическа точност. И щом тази математична точност съществува, силите вътре в организма се уравнивяват една с друга и образуват хармония, която ние наричаме здраве. Но щом се изгуби това вътрешно равновесие на математическите закони на духа, настава криза в живота, която може да бъде или частна, или обща, от която човек или трябва да намери изходен път за спасение, или пък, ако не желае да стори това от честолюбие, трябва да престане да живее; а да предпоче-

те нечестивата смърт пред добрия и благ живот значи да се покаже недостоен за званието си. Осъждането на такива човечески същества е справедливо. Онзи човек, който предпочита отровата пред хляба, означава, че не ценя онова, което му е поверено от Висшия, т.е. от чувството на разумния живот. Затова талантът на този недостоен и лукав роб ще се вземе от него и ще се даде ономува, който е достоен и готов да принесе плод и полза.

Хиляди милиони години е взело на природата, докато създаде настоящите условия за живота, от които да се образува и направи човеческият организъм, който е жилището на душата, в което тя днес работи за постигането на една по-висока и по-велика цел, отколкото първата – именно създаването на материалния свят и произвеждането на простия органически живот. Милиони години е трябвало да се минат, дорде се произведат и създадат първоначалните клетки. Стоотици хиляди години са били потребни, докато да преминат през всичките етапи на развитието и видоизменението и по този начин да станат напълно приспособени за особената си служба, за отделната си работа, която днес занимават в душевния организъм. Хиляди години са се изисквали за Духа на живота, докато да възпита човека и да пробуди самосъзнанието на разумния живот вътре в неговата душа и да предизвика любовта му към духовния свят, която да го отпрати в пътя на онова велико и всемирно стремление, наречено просвещение, духовно въздигане. То е било необходимост за човека, за да придобие всичко с постоянни усилия и постоянни себепожертвувания, за да знае да ценя доброто, което не му капвало от случая без труд и без жертви, за да го прахосва както си ще. Не, той е трябвало да научи от положителни факти на своята вековна опитност, че всичко му се е дало с цел да

върши нещо си. Както клетките вътре в него работят за общото добро на общия му организъм, на който той е господар, и от благоденствието на здравето му, на което той се радва, така и той, като една разумна клетка от онзи по-висок организъм и по-висш живот на духовното тяло, е задължен в името на своето нравствено естество да изпълни своите obligations като разумно същество, като духовно-нравствена личност, като Син Человечески.

Да се отрича от своята длъжност и от своето призвание в този благороден живот, значи да безумствува, да беззаконствува против Светия Дух на живота. Не остава тогава друго средство за великия закон на живота, освен да изхвърли подобно нравствено същество вън от святото си жилище като непотребна вещь, която е станала не само непотребна, но и вредна. Това се върши именно и в самия наш организъм, в самото наше тяло. Онези клетки и членове от органическата ни система, които престанат да изпълняват своята длъжност и станат вредителни и опасни за здравето на другите клетки и членове, изхвърлят се навънка от тялото от самия този организъм за общо добро на цялото органическо общество. Върху този предпазителен закон на природата почива нашето здраве и дългоденствие.

Тогава следва, че ние в нашето по-напреднало духовно състояние не можем да очакваме нещо по-добро от това, ако не се свестим и завземем да променим своя вътрешен живот и своето нравствено поведение спрямо нази си и нашите ближни. Належащата нужда и необходимост на нравствено-духовните закони, под които се ръководи разумният живот, изискват от всякой човек едно вътрешно и коренно преобразуване и новораждане от Духа на истината. Законът на развитието е вечен, той не търпи застой.

Външните условия на живота

Една от най-заплетените и замотани тайни в природата е животът. За произхождението му нищо положително не знаем. Онова, което сме научили относително природата му, то е придобито от наблюдение явленията на силата му, която се различава диаметрално противоположно от силите на физическия свят по степенята и качествата на своето естество. Онова, което забелязваме относително живота, е, че той се е явил в системата на природния свят под известни условия, които по необходимост клонят да потвърдят истината, че природата има определена една каква и да е цел, едно какво и да е стремление.

Ние сме принудени да признаем очевидната истина, че животът е влезнал в настоящото си положение с едно определено подбуждение да се развива, да расте и стане фактор и главен деец в по-нататъшното проявление на върховния Дух във Вселената. За да се постигне това върховно стремление в природата и да се роди и развие настоящият органически живот, когото духът ни притежава, преди всичко е трябвало почва, на която да тури ногата си. Почвата е съставлявала една от най-важните елементарни първоначални необходиминости за съществуване. Почвата е съдържала първата пригответелна стъпка за идването на жизнената сила в царството на природата, за да завземе новата среда на своята дейтелност, да влезе в новите условия на своето битие. За постигането на тази обективна реалност сили са били нужни да приготвят жилището му и да отворят свободен път за неговото влизане, т.е. въплътяване, за възприемането на настоящото си естество, облечено

в плът и кръв. Природата трябвало да впрегне своите физически и химически сили и да ги натовари с великата работа да ѝ доставят елементите на почвата, посредством събирането на малките частици на веществото, населяюци пространството, в общи маси, наречени небули, в центрове, наречени слънца, и в системи, наименовани слънчеви и планетни общества.

От научните факти и сведения се учим, че главният двигател в тази огромна материална работа е бил законът на теготението. Под неговата сила и влияние всичките отделни частици на материята са били принудени да изгубят своето първоначално положение и да се стекат към общото направление на материалната солидарност, наречена видим свят или вселена. От тази първоначална мъгливост, състояща се от безбройно и невъобразимо множество атоми, независещи един от други, буйни и неукротими по естество, движещи се по милиони пъти в секунда, и то в различни и всевъзможни направления, е трябвало да се създаде нещо си. Въобразете си какво хаотическо състояние е представлявала тогава видимата вселена, каква Вавилония е преодолявала помежду частиците на веществото, каква фантасмагория е съществувала в движението на атомите, които повидимому не са имали никакво определено направление! Всичко се е показвало на един развълнуван океан в пространството, вечно колебающ се, без никоя определена цел. От това хаотическо състояние е било нужно и необходимо да се образува и създаде нещо порядъчно и хармонично, отговарящо на условията, изисквани от живота. Каква велика задача е предстоела пред лицето на природата – да развие и устрои настоящия свят, настоящата видима вселена – със своята хубост и вечна хармония на единство, произтекающо от вечни и неизменяеми закони, работещи с математическа точност и последователност.

Ако във Вселената съществуваше и действуваше само законът на теготението – именно частиците да се привличат с еднаква сила, то Вселената не би достигнала настоящото си положение и не би приела настоящия си образ. Имоверно е да предположим, че частиците на веществото биха се сгруппирвали в една обща маса, която не щеше да е приспособена за нищо. Атомите завинаги щяха да си останат отделни и независещи единици, без да проявят своята вътрешна деятелност, която е лежала скрита в естеството им. Те щяха да се прилепят един до други по един механически начин, но никога не биха влезли в по-тясна свърз. Това заключение извличаме от факта, че теготението по естеството си е повечето механическа сила на движенията, с помощта на която частиците и телата са били турени в пространството на подобаващите им места.

Всичко, което законът на тежестта извършва, е известно налягане върху материята, което науката нарича теготение или пагане на телата в пространството към центъра на тежестта. Върху неговата първоначална основа почива неразрушимостта на материята, т.е. на първоначалните форми на веществото, наречени атоми, които сами по себе си не са нищо друго освен изражение на известно количество сила, която е затворена в естеството им. Всичката работа на теготението е да поддържа един установен ред, вече отдавна създаден от предидущи причини и начала, освен това да спазва съвременен единство помежду всичките отделни дейци на материалния свят, като ги държи в границите на своята сила и влияние.

При всичко, че всемирното теготение играе една от най-важните роли във Вселената, при все това известни факти ни навеждат към мисълта да заключим, и то справедливо, че ако този закон на теготението не би се обусловил или пък видоизменил и подпомогнал от закона

на всемирното сродство на елементите, то навярно видимата вселена днес щеше да има друг изглед, не толкова приятен. Във всемирното сродство се крие една от великите тайни на общата дейтелност на природата, която произтича от свободното действие на атомите, които влизат във всевъзможни взаимни съюзи помежду си, от които съюзи се образува постоянна енергия, която се пренася от различни среди по цялата вселена. Без всемирното сродство светът завинаги би останал вечно неплоден и вечно безцелен. Мрак и тъмнина щяха да владеят навсякъде, влиянието на топлината и светлината не щяха да са понятни на наши, духът на човешката душа завинаги щеше да остане затворен във вечната бездна, в която нищо друго не би съществувало, освен вечно мълчание.

Светът над вратата си щеше да има надписа: „Изгубен мир“. Любовта и злобата, обичта и ненавистта, истината и лъжата погребани щяха да бъдат в пропастта на пространството. Не щеше тогава да има нужда ни от вяра в Бога, ни от възпитание в живота, ни от наука за развитието, ни от философия за просвещението. Мозъкът на бедните отчаяни философи, богослови, материалисти и идеалисти щеше да е в блажен покой. Светът щеше да бъде избавен от учението им – „животът е зло, без него е по-добро“.

Но види се явно от фактите, че природата не е взела тия неща в съображение при устройството на Вселената. Това даже на ума ѝ не идвало, че ще дойде един ден, когато ние, разумните твари, ще бъдем обезпокоявани от всевъзможни злини, които ще ни турят да се гоним по лицето на Земята и да се бием всякой с брата си. Навярно ще каже някой: „Ако тя бе предвидила нашите нещастия, тя би ги взела във внимание“. Но вижда се, че това не влизало в сметката ѝ. Главната ѝ цел

и задача била да устрои видимата вселена тъй, както върховните ѝ закони са го изисквали, и да даде на всякой свят онези условия, посредством които да бъде приготвен и приспособен за всичките нужди на развиващия се и растящ живот. Дали тя си е въображавала, че когато дойдат разумните същества в дома ѝ, ще подигнат куп разисквания, прения, гонения за всевъзможни предмети, въпроси, стежания и имоти кому принадлежат по право. Това, види се, да е бил второстепенен въпрос, оставен настрана да се разглежда, кога му дойде времето. И не е чудно, че днес този въпрос е подигнат на разглеждане.

Ако и да не разбираме още достатъчно езика на природата, за да се ползваме напълно от уроците, които ни дава всякой ден, при все това тя е сполучила да ни научи по нещо си за основните начала. Животът на миналото не е бил изживен напразно, душата от дълговековната си опитност е научила някои от първите постановления на върховния живот. Мозъчните клетки са ни предали първата заповед, написана от вечния Дух. Законът на съвестта е прогласил вече вътре във всякой човек, че дългът е първата стъпка за успеха и щастието на живота във всякоя душа. Тази е първата аксиома, която трябва всякой разумен човек вече да проумее, защото времето на изхода ни приближава – да се освободим от фараоновото владичество.

Има философи, които гледат с презрение на живота. За тях човечеството не е нищо друго освен материална сган, която днес съществува, утре изчезва. Има куп капиталисти и хитри дипломати, които гледат на живота на другите като на известен капитал, който може да се усвои чрез различни благородни и неблагородни средства и да се употреби за частни цели, прищевки и каприци. Върху тази основа народите още се стремят да подигнат своята бъдеща слава и щастие. Голо щас-

тие – измама на човеческото тщеславие. От времето на нашите първи прародители ние все това блаженство търсим в този свят, но то няма да дойде, ако и да го чакаме, за хиляди и милиони години. Тази погуда и нечестива философия няма да създаде нашето бъдещо блаженство, нито нашия бъдещ живот, тя няма да ни освободи от отговорност спрямо закона на гълга и правдата. „Гол излязох от майчината си утроба – казва праведният Йов – и гол ще са върна.“

Най-трудната работа, казва един физиолог, е да поправим един развален и разстроен мозък; най-трудната задача, казва един възпитател, е да изправиш един покварен характер; най-опасното нещо, казва един философ, е зле настроеното сърце. Голямата трудност с разваления и разстроен мозък се намира в разглобените му части и центрове, които са изгубили своето физиологическо равновесие – равновесие, което никой не може да поправи, освен самата природа. Голямата мъчнотия с покварения характер лежи у самата гуша, която психически е различно настроена – настроение, което произтича от връзката и влиянието на негативните духовни сили. Подобен характер само добродетелта е в сила да изправи и промени.

Голямата опасност със зле настроеното сърце лежи в самата му динамическа сила, която може да избухне като вулкан когато и да е, щом се докосне злото до него. Подобно сърце никой не може да укроти освен любовта. „Сърцето е измамливо повече от всичко и твърде разтленно, кой може да го познае?“ – така е говорил еврейският пророк Йеремия, като е предвиждал източника на всичките обществени злини, които са били следствие и резултат от разобуздани човечески сърца и от разобуздани човечески страсти, които нямали никакъв разумен контрол, но постоянно се менявали като някой вулкан.

За премахването на злото истината е необходимо да се внушава във всякой ум и да се представя във всичките

и видове, форми, образи и степени пред всякой човек; и не само това, но и да се прокарва, посява и въплътява в самия душевен живот, гдето да стане сила и двигател в духовното просвещение. Въздигането на човечеството и човеческата душа се извършва по един много сложен начин. Това ние не забелязваме, но ние чуваме гласа на вярата и надеждата вътре в нашата душа, които ни канят да влезем в светлото бъдеще, гдето хубавите и благи обещания ни очакват, гдето условията са променени и положението е подобро, гдето животът е тих, добър и благороден, гдето радост, мир и блаженство преобладават.

Обаче умовете ни постоянно се смущават и колебаят от нови впечатления, както умовете на младенци. Ние сме влечени постоянно от всевъзможни течения и променения, които ни тласкат ту към една, ту към друга посока. Няма спокойствие, „борба непрестанна е този наш живот“, казва поетът. Мозъкът ни е обезпокояван от енергията на природата, която ни принуждава да се стремим към онова, което е непостижимо, към онова, което не видим да схванем, и към онова, което не знаем да научим. Времето носи всичко поред, а нуждата прилага всяко нещо наред. „Ние гледаме – казва Павел – мрачно като през огледало.“ Но това, което видим, е само отражение на миналото, на онова, което е минало преди нас. Значи само миналото бъдеще е действителната истина, която е оставила и в света, и в нас отпечатък на своето присъствие. Колкото за идеята бъдеще, то е само идеалът без никаква същност, който има да се осъществи на своето време в една или друга форма. Той е величественият план на една къща, която има да се построи. Има голяма разлика помежду плана и самата къща – планът е видът на къщата, начертан на една хубава книга, когато къщата е самата реалност, същността, в която нашият живот пребъдва.

Но съмнението е характеристика на човешкия ум, който се колебае помежду вярата и неверието, като си размишлява дали се е родил за нещо си, или за нищо; дали светът има някое значение в себе си за него, или той така си мечтае и въображава; дали се управлява от някого, или от никого. Как се е създал, кой го е произвел и устроил – дали някое велико същество, наречено Бог, или някоя велика сила, наречена Природа. Такова е естеството на душата, щото тя не може да успява и да се разширява в своето духовно развитие без тази вътрешна умствена светлина. Тя не може сяпко да се движи към каква и да е посока, тя се нуждае от идеал, който да я въодушевява към нещо си – към нещо си не мъртво, но живо. Живо, което да има сродство и Любов с нея.

Богословът и теистът казват: „Бог е създал и устроил света, Той го управлява и Той е всичко. Без Него нищо не съществува“. Натуралистът и материалистът казват: „Материята и природата – те са произвели и устроили света, той се намира под управлението на техните закони, без тяхното присъствие нищо не би съществувало“. Идеалистът и спиритуалистът казват: „Умът и Духът са произвели и устроили света. Всичко, което видим и усещаме във външния свят, то са само форми и представления на силата на ума, които действат и работят. Вселената е негов продукт, без ума нищо не би съществувало“.

Пред нас стои една дилема, на която който и край да хванем, все ще ни убое; която страна и да вземем, все ще срещнем противници. Изпречва се пред нас материалистът с всичкото си знание за веществото и природата и почва да ни убеждава, че учението на теиста и богослова не почива на никаква здрава основа. „Онова, което теологът поддържа да е Бог, който е създал и устроил Вселената, то не е никакъв Бог – казва материа-

листът, – то е материя, която ние виждаме да работи и действа; тя е единствената реалност, която можем да опитаме, попиаме и проверим в действителност.“ Но същото твърди и натуралистът, затова вън от тази реалност всичко е въображения и мечти, следствия от атомически и молекулярни движения в мозъка; затова те нямат никаква предметна действителност вън от него.

Работата, както ни я представява материалистът, върви много добре и гладко, умовете ни са почти убедени да приемем учението му за чиста истина. Разбира се, материята е действителност, няма защо да се съмняваме в присъствието ѝ. Но пред нас се изпречва и много ученият идеалист със своите обширни познания за действията на ума и почва да ни убеждава и доказва, че учението на материалиста не почива на здрава основа. „Понеже онова, което виждаме, пиаме, опитваме и проверяваме, то не е материята – казва идеалистът, – но са само образи, форми, впечатления и усещания, произведени от силата на ума. Умът е, който действа вън от тази и вътре в тази. Неговите действия и резултати материалистът взема за неща реални и независими от ума, който е назвал с имената материя и природа. Онова обаче – продължава идеалистът, – което пипа, което усеща, което сравнява и мисли, е умът. Извадена силата на ума от общия резултат на веществото, то изведнъж ще се преобърне на първоначалните си елементарни действия. Под такива условия Вселената би изгубила своята материална реалност веднъж за всякога. Затова – казва идеалистът – вън от ума никаква реалност няма.

Въпрос се повдига в ума ни где е истината – дали в учението на материалиста, или в учението на идеалиста. Мислим сериозно: ако приемем учението на материалиста за истина, трябва да отхвърлим действителността на ума, т.е. да приемем, че човек не е нищо

друго освен един куп от атоми. Да постъпим по този начин, значи да влезем в стълкновение с естеството на разума си, т.е. да отхвърлим присъствието на мислите в душата си. Очевидно противоречие, а не леност. Ако пък приемем учението на идеалиста за основно и допуснем само действителността на ума, а отхвърлим реалността на материята, значи да гоидем в стълкновение със своя организъм и със своя мозък, центъра на всичката ни настояща деятелност. И всякой знае, че всичко у нас не е само ум. Значи нито едното, нито другото учение съдържа цялата истина.

Пред нас лежи дилемата на триъгълника, в която всякой ъгъл си предполага да е целият триъгълник и че без неговото присъствие съществуването на триъгълника е невъзможно. Това е нещастие, което е сполетяло богослова, материалиста и идеалиста. Но ако един триъгълник не може да съществува без присъствието на един от ъглите си, то тъй също и един ъгъл не може да съществува без присъствието на една от страните си. Но и самата страна не може да съществува без присъствието на една от точките на правата линия. Излиза от този анализ, че точките са основата на всичко – посредством тях се образуват правите линии и ъгли. Но подобен род разсъждения не могат да ни доведат до никакви положителни заключения, защото ние не търсим абсолютна реалност, но относителната. И ако се подигне пак разпра помежду нашите трима приятели, че всякой е точката, въпросът престава да е геометричката дилема. Той минува в областта на математиката, гдето взема вида на единица, която не може да бъде ни богослов, ни материалист, ни идеалист, понеже нито се дели, нито се умножава, нито се сравнява с нещо друго. Следователно там, гдето няма сравнение, няма и знание, а гдето няма умножение и деление, там не може да съществува и разсъждение.

От това става ясно, че нашето знание е релативно, относително, а не абсолютно. А релативното знание има за начало три спомагателни средства, именно умножение, деление и сравнение. Вън от тяхната област нищо положително не знаем що съществува. А вътре в тяхната сфера ние знаем много неща и можем да предпологаме всичко, що ни хрумне на ума. Значи пак се срещаме лице с лице с мъчно заплетената триъгълна дилема, която надали ще се реши някога.

Тогава нека предадем този спорен въпрос на третейски съд пред огнището на науката – да видим и чуем как ще се произнесе. Истината, казва тя, трябва да се гледа в лицето, а не в гърба. Длъжни сме да помним поговорката, че с един камък къща не става. За въздигането ѝ три неща са главно необходими: основа, стени и покрив. Ще бъде неразумно и глупаво да се трудим да убедим когото и да е, че основата или стените, или покривът съставляват цялата къща. Всякой от само себе си ще види, че трите заедно съставляват едно цяло, наречено къща. Отделно взети, не са вече къща, но части.

Ако сега основата кажеше, че тя е всичката къща, що би сторила тази къща без стените и покрива? Или пък, ако стените кажеха, че те са цялата къща, що би сторила тази къща без основата и покрива? Или пък ако покривът кажеше, че той е самата къща, що би сторила тази къща без основата и стените? Затова богословът, идеалистът и материалистът са задължени от фактите да завземат своите места там, гдето им е определено от необходимостта. Къщата е построена от някого, който не е нито в основата, нито в стените, нито в покрива, но някъде и всякъде. Ако се разговарят за частите на къщата, имат право да различават, но ако смесват понятието за къщата с идеята за автора ѝ, който я е построил, те се заблуждават, понеже не знаят каква е разликата помежду една пасивна реалност и една

действующа същност. Но ако говорят за проявлението на неговата сила в цялата къща, те са едно и могат да се сгрупират в едно общо название богослово-идеало-материалист.

Тялото е организирано от вещество посредством силата на живота, която го е обусловила и свързала с душата и ума. Затова сила, материя и ум не са три неща отделни и независещи едно от друго, но са свойства, качества и форми на едно и също битие, на едно същество вътре и вън от тях. Това същество, кога действа, действа в три главни форми, проявява три главни качества, показва три главни свойства. Материята се определя от постоянните центрове, наречени атоми или монади; силата – от движението и количеството на централите, и умът – от сгрупирането и разпределението на атомите и силите в пряки отношения, управляващи се от постоянни закони, работещи с математическа определеност и последователност за постигането целта в природата, които общият Дух гони. Че това е цяла истина, няма защо да се съмняваме, науката ни е доставила отвсякъде цял склад от факти, които говорят много по-ясно и вразумително, отколкото кой да е философ.

И тъй, свойствата представляват материята, качества – силата, формите – ума. Всякой атом във Вселената носи на своето съществуване свойствата, качества и формите, отпечатани в естеството му от първата битност. Тази битност е Духът на живота – вечната животворяща енергия, която преобладава навсякъде из Вселената; единствената същност, от която произтичат всичките разумни действия и стремления; върховният закон вътре в душата, който я принуждава да се стреми към усъвършенствуване; върховната сила на самосъзнанието вътре в нашия дух, която ни постоянно подканя да се подвизаваме в доброто, да дирим бла-

городното и възвишено, да любим истинното. Всичко това ни води към великия върховен разум – да знаем що правим, да разбираме и разумяваме към какво се стремим. Това значи да живеем.

Но за да се постигне всичко, което е пред душата и в душата на всяко разумно същество, изисквало се преди всичко време, място и условия, гдето да се посади първото семе на живота. Затова природата е била длъжна да работи и приготвява всевъзможните бъдещи условия за това толкова деликатно чадо на вечността. Онези славни епохи, които ни очакват в самата вечност на живота, които покрай сърцето ни не се минавали още, нито в ума ни са влизали. Ако началото е толкова велико, какъв ще бъде зенитът на съвършенството, когато възприемем безсмъртието? Какво ще бъде състоянието ни, когато се облечем в пълнотата на живота, когато времето изчезне, а вечността настане? „Събуди се, събуди се, ти, който спиш! Стани, стани, ти, който си паднал, и простири ръцете си към надеждата, която си изгубил! Ръката, която те крепи, не е отслабнала и любовта на живота към теб не е изгаснала.“

От фактите, добити чрез научните изследвания, можем да допуснем, че вещественият свят не е имал този вид и образ, както ни се представя в настояще. Частиците, от които се състои, са били разпръснати в пространството на толкова голямо разстояние, щото едва ли можем да си съставим какво-годе понятие или даже да си въобразим в ума за границите на този обширен океан в бездната, състоящ се от безкрайно малки частици, наречени атоми, които не са имали никакво определено движение, освен едно колебание и трептене. Силата на притеганието и оттласкването са действали с еднакъв момент, следва, че материята, т.е. атомите, са били в равновесие, немислимо е да е имало какво-годе физическо търкане или действие.

Онова начало, за което Мойсей споменува в първата глава на „Битие“ за Небето и Земята, не е друго начало, освен началото, когато всемирният закон на сродството, т.е. на любовта, проявил своята дейтелност както помежду монадите, тъй също и помежду естеството на силите. Да си представим индивидуумите на веществото, които са били в покой, седящи независими и хладнокръвни един към друг, като да са нямали никоя обща връзка помежду си. С влизането и пробуждането на тази вътрешна сила нещо особено се проявява – цял ред от революции и еволюции се извършват във веществения свят. Особена страст се пробужда в естеството на тия малки същества, наречени атоми, или монади – стават безпокойни, като че ли се наелектрисват и намагнитизирват от особена сила, някоя скрита дейтелност. Атомите почват все повече и повече да стават безпокойни, немирни и предприемчиви и готови за какъвто да е случай, стига само да им се даде пръв подтик. В средата на това безбройно множество два първоначални атома, x плюс y (да допуснем, че са кислород и водород), които се спущат един против друг с такава сила и се сграбчват и хващат, като че ли почват някоя частна разправия за неща стари, както човеците на тази земя често правят. Чудим се защо е тази свада, т.е. това явление – търсим някоя причина, но не виждаме никоя, не можем по никой начин да отгадаем това вътрешно произшествие. Най-последно идваме до заключението, че всичко това не значи нищо. Така въобще покриваме своето честолюбиво невежество – няма нищо, празна работа.

Но чудното е, че онова, което мислим за празно, то за чудо е пълно. Кой някога си е въобразявал, че в една капка вода могат да живеят хиляди и милиони животинки. Мислим обаче случката за маловажна, но работата става сериозна. Съседните атоми, които досега се гледа-

ха като спокойни и безопасни същества, стават опасни. В един миг хиляди и милиарди сподвижници се вече намират на мястото, хванати един с други, да се наваят към дватама първи, към средоточието на схватката, т.е. към първия център на тежестта. Тук вече ние имаме праволинейно движение, от което са се образували отпосле всички други форми на движението. Почва се тогава тикане, блъскане, тласкане, дърпане – цяла вавилония, казваме ний. Чува се шум, врява, крясък наоколо. „Бунт – казваме си, – навярно.“

Що за смущение? Вестта се изпровожда навсякъде из Вселената с неописуема бързина – силите влизат в стълкновение, война има горе в небето. – Страшна работа! Слушат се дрънкания на саби и щикове, чуват се гърмежи на пушки и топове. Цели огнени ядра почват да се изхвърлят в пространството в различни направления – пространството пламва от поднебесния огън. „Вселената гори – викаме ние, – опасност голяма!“ Светът се свършва, разорението е близо, в ужас сме ние. Но веществото се не губи, силата не престава, умът работи, Господ създава. Минуват се хиляди, милиони и милиони години и пространството изново се населява, но не вече с първите дребни материални частици, но с мъгливости, слънца и планети, с обширни гигантски небули, извор на безбройни светове, с величествени слънца, източници на първоначалната светлина, с планети, земи хубави, покрити със зеленина – жилища на твари велики, надарени с ум, разум и душа. Игат всички тия множества със Синовете Божии, създадени в началото на самото небе, да принесат поклон за почести и блага, приети от вечния всемирен закон.

Действително пред ума ни се изпречва една величествена картина за мировия свят – обширна по размер, ве-

ликоленна по естество, чудна по устройство. Ръката, която е работила над нея, силата, що е действала в създаването ѝ, умът, който е теглил постройката ѝ, остават тайна. Авторът на великия, мировия свят е скрит във вечността. Накъдето и да Го търсим, на която страна и да гледаме за стъпките Му, не можем да намерим никаква следа, която да ни даде каква-годе загадка – дали е тук, или там; дали е напред заминал, или назад останал; дали е надолу слязъл, или нагоре възлязъл. Навсякъде забелязваме да е присъствал и създания на Своята творческа сила оставил във всяко направление – направо, наляво, нагоре, надолу, но пътя на Своето свято жилище, мястото на Своето пребиване завсегда е скрил от погледите на всички смъртни. Усещаме като да присъства моментално навсякъде и в едно и също време да действа вътре и вън от нещата, но не можем да кажем, че е в това място или в онова. И какво по-дълбоко значение можем да Му дадем от значението „Бог е Дух“.

Пред очите на ума ни Вселената стои в образа на едно чудесно зрелище, в изгледа на един великолен „дом“, на когото сводовете и стълбовете се виждат да се повдигат от под нозете ни и да подкрепят цялото здание в пространството. Обаче основите на този дом не се виждат да се крепят някъде. Светът мяза на израилската подвижна скиния, която се носи из Вселената от силите на Йехова, придружена от безбройното небесно войнство на Елохима, което се връща от победите си към пределите на вечното царство на мира – царството на Господа Бога Саваота.

1896 г., Варна⁵

ТАЙНИТЕ НА ДУХА

Мисли и упътвания на един чист Дух, приятел на българския народ

*„С правда ще се утвърдиш.“
Еманоил⁶*

Любовта

*„Който не люби, не познава Бога,
Защото Бог е любов.“
Св. Иван Богослов*

Любовта е извор, тя живота ражда,
Свята длъжност благодатно нему всагда;
Тя го тика към доброто да се стреми,
Във напредък стъпки трайни той да вземи.

Туй тя върши без умора, непрестанно.
Във душата човешка постоянно
Като нежна майка сее добрината,
Благи чувства – скромни семки във душата.

Тая тайна кой напълно разбирава,
Той ще да остави да се оросява
Своята гуша от любовта всевечна:
Благодат е на света тя безконечна.
Слънцето пък на живота ще изрее,
Тъмнината по света ще разпилее;
Ще озари на човека то душата
И разплоди на любовта семената.

Еманоил

Онзи, който стои, ще устои; и твърдият в истината ще е твърд винаги. Затова, братя мои, съобразявайте живота си със закона на Благодатта Господня. Бъдете готови да услужите на всяко добро и благо дело, понеже това е Волята на Отца вашего, който е горе на Небето. Затова препашете чреслата си с правда и пригответе сърцата си в святост, за да сте готови да служите на великото дело, на което Бог на силите скоро ще ви призове. Защото Бог, който се е открил, не ще ли да покаже Своята сила, Своята слава, Своето величие? Не ще ли да изяви Своята благосклонност, благост, дълготърпение, Своята велика и неизмерима Любов? Да, без всяко съмнение. Защото кой е онзи, който ще се изпречи и ще Му забрани да не струва онова, що е Неговата блага воля? Нима Той трябва да се съобразява с човешките постановления и човешките закони? То се разбира, че не. То ще бъде богохулно да се стараем да ограничим Неговите възнамерения и желания, понеже това, което Той желае да прави, колкото и да ни се вижда противно и разрушително за нашето лично щастие, е най-доброто, най-благого, което Неговата Любов извършва за вечното добро и благоденствие на нашата гуша. Защото не е добър и велик онзи, който сам мисли, че е такъв, но онзи, за когото истината гласи.

И тъй, нека се въоръжим с величието на истинското търпение, да понесем всичко за Неговата слава. Защото който понася поношения от любов за Неговото име, пребъдва в Него самаго. А който пребъдва в Него, пребъдва в Неговата слава. А славата на Отца е истинската слава на живота. И тъй, онова, което Любовта върши, е винаги славно и велико, защото тя е изпълнение на закона.

А Царството Божие е вече дошло в сила и затова всичката Земя трябва да се изпълни от величието на Неговото присъствие. Мъдростта Му трябва да обърне

и завладее всякой ум, а Любовта Му – приготвените сърца, тъй щото Господ да царува винаги със Своя избран народ. Часът приближава и не е далеч от вази, когато ще бъдете призовани да се обедините с Него в едно тяло, един дух, един ум, едно сърце и душа. Тогава ще се изпълни обещанието „заедно с Господа и ведно с Господа“. Рагвай се, Земя, и весели се, Небе, за твоите избрани.

Затова изпитването на всяко добро нещо е необходимо за успеха на духовния живот, а знанието на свършеното вечно добро е самият път за въздигане на душата и нашия ум, сърце и дух към Небето. Понеже знанието за истините на този ваш живот са светилници, водещи звезди за мястото на онзи живот, в когото пълнота царува.

Следователно всякой, който се насили или си даде усилие да придобие необходимите сили, за да влезе, грабва го, или както е казано, „Царството Божие насила се взема и които се усилват, го грабват“. В тия думи се съдържа велика истина. За да придобием обещанието, трябва да станем мъже. Необходимо е едно коренно приготвление, т.е. както Израил, който робува в Египет и след четирисотин години получи отговор на обещанията, дадени Аврааму в Ханаан. Той трябваше сега да излезе от земята на фараоновото робство под предводителството на Мойсея, да премине през Червеното море, една от големите спънки за обещанието, и не само това – Израил, който не беше още доволно силен духовно, трябваше да чака още четиридесет години след преминуването в пустинята, докато стане силен да грабне наследството чрез сила. Сила беше необходима, защото неприятелят се беше загнездил, завладял това обещание, докато Израил беше още младенец, но сега, в пълното си възръстие, той трябваше да придобие обещанието на баща си Авраама чрез силата на своята мишца. По същия начин и ний

трябва да завладеем Царството Божие на Земята със сила и дух и да изгоним неприятеля вън от пределите на това царство. Време е вече да тръгнем през пустинята, да преминем реката Йордан и да вземем чрез сила Земята и да я направим вечно наследство на светиите, на Господа, наречени царе и свещеници – царе на доброто, а свещеници на Истината.

Ето, Той иде да посети Земята. Денят на Неговото посещение ще бъде ден страшен. Всички краища на Земята ще бъдат изпълнени от силата и славата на Неговото присъствие и ще седне, като който топи и чисти сребро, и ще очисти човеческите синове, и ще ги претопи както злато и сребро, и ще принасят Господу приношения с правда.

О, народ и народи, вий, които спите, събудете се и пригответе се, за да посрещнете Господа Бога на силите. Защото Бог наш няма да пощади нечестивите. Царството Му на Земята ще бъде царство на мир и правда.

Синове човечески, синове Божи, пригответе сърцата си, за да Го посрещнете и приемете в сила и слава. Колко са сладки мислите Господни! Колко са велики Неговите възжелания и възнамения! Господ иде да се възцари и да очисти Земята от неправдата. Защо така говори Господ: „Ето, посред вази стои един, когото Бог помаза за цар и когото вий още не познавате, понеже е скромнен и смирен по сърце. Но Бог ще Го възвиши със Своята десница, за да познаете всички, че Той е Бог всевъзгор, Бог всеблаг, Бог велик и силен. Затова пригответе се от дълбочините на душата си“.

Поклонете Му се вий, които Го любите, благословете Го в духа си. Ей, Господи, ела, ний ето Те очакваме, да бъде всичко според желанията на душата Ти и според благата Ти Воля. Възвесели се ти, който си избран от Господа, и възпей на Бога, понеже прослави се Господ.

Враговете Му са паднали вече, веригата за беззаконний е готова и бездната чака да го приеме и да го върже за хиляци години. Ето, ще се съди Господ с този род при възвораването на Своего царство. Радвай се, Сионе, денят на спасението ти изгря.

Ето това е Словото Господне. Не е ли Той, що е родил чрез Духа Си Своя избран род – свещеници и царе Богу, за да Му служат винаги с чистота и святост? Господ зове, има ли някой да внимава и да слуша в сърцето си за думите на устните Му? Чуй и разбери що говори Господ. Не постави ли завета на Своего царство, за да възвори мир и любов между синовете человетчески? Но ето, те са възмнили в сърцето си, че постановленията и пътищата Господни са суетни, нямат изглед на величественост. Род блуден и глупав, кой е силен – който действа във вид, или който действа в дух и сила, за да произведе реда, да възвори мира, да въведе Любовта и да подкрепи славата на живота? Вашите размисления са суета пред Мен и постановленията ви са беззакония против благия Ми Дух. Няма вече да търпя прищевките ви да се дигате и да охулвате свящото Ми име, чрез което ви съм защищавал и крепил. Дано да се върнете от гнусните си пътища и да познаете Господа и да Го приемете в сърцето си; има ли друг освен Него, който може да благославя и да дава живот? Както е Слънцето за Земята, не е ли Господ така за людеите Си? Ето, Той е и повече от това.

Защо търсите Господа там, отгдето няма да дойде? Ето, Той е пред вази и чака да Го познаете, Той е като жених, който чака да Го познае тази, към която е привързана душата Му. Но ето, сърцето на невестата не познава още образа на своя любезен, на своя Господ, цар и свещеник Богу. Но ето, Той няма да чака да бъде познат, че тогава да дойде; ето, Той иде вече в сила и слава от-

горе, за да постави вечната воля на Бога Отца за вечен закон, за да покаже чрез сила, дух, знамения и знания що е богатата воля на Мели Йелохимъ-Йехова. Пригответе се вече за деня Господен. Бъдете трезвени, покайте се от беззаконията си, да не би да ви намери моя ден и да ви постигне участта на нечестивите. Работете не за това, що погива, но за това, що пребъдва; говорете, възвисете гласа си и възтръбете със силен глас, за да се чуе името Ми. Не мълчете, но работете за наследуето, което Господ носи отгоре за Своите люде, за Своите сестри и братя. Ето, Господ стои пред вас, Той е благ, кротък и смирен по сърце, но скоро ще се облече в одеждата на Бога святаго. Ето Словото Божие, Духът на завета. Рагвай се ти, който познаваш Господа и който си познат и разбран от веки. Благословен Господ, Бог наш Отец.

Ида, говори Господ, направете прав път за царството на мира, за царството на правдата. Ето заветното обещание, което е отдавна очаквано; възвестяването на синовете Божи и – синовете на вечната Любов, които зова Мои братя. Затова, синове човечески, внимавайте на делата си. Няма вече да приема от ръката ви поношенията – деня на изкуплението за умилостивление и примирение с Бога, Отца на всичките векове. Ида пак, но не като изкупител, не като жертва за поругание, но като Господ, като вечен цар на всяка правда, да посетя Земята с жезъл железен, да съкруша всеки горделив, що се дига, и ще измета и премета всички, що господаруват с неправда. Няма вече да търпя този род лукав и прелюбодеен, който осквернява и безчести святото Ми име за суетно тщеславие, защото всякой гледа да измами и подкопае живота на ближния си – на своя брат. В кое име се вършат днес всичките беззакония, ако не в Моето? Това ли ще наречете любов за брата ви, за вашия небесен

и благ Отец? Жив съм! Аз ще поям, ще изтребя всяка нечестива гуша. В деня, в който ви посетя, ще познаете силата на думите Ми, защото празността и голословията на думите ви станаха Ми отегчителни.

Бог няма да измени Своите възнамерения, нито ще се повърне от пътя на Своите мисли. Господ ще дойде от Своето свято място, от жилището на праведните Си чрез пътя на Истината. Всяко приготвено сърце, всяка любяща гуша ще стане жилище, гдето Господ ще се спре да вечеря и да се развесели със Своя избран. Той ще бъде жених, идещ да възвести, че трапезата за брачния съюз е готова и всеки, който люби Истината, да дойде на великата вечеря на Бога, нашия Отец. Защото така говори Бог Йехова:

„Гладний ще се насити и плачущий ще се развесели, и съкрушений духом ще се благослови, защото Аз съм Бог един и няма кой да Ме възпре. Ето, ще кажа и ще бъде, ще река и ще стане. Ето, Аз се клех в святото Си име и няма да се измени думата Ми; ще изведа Своите чеда, синове и дъщери, и ще ги облека в прекрасни одежди, които никога няма да овехтеят, и ще туря венци на главите им, и ще дам китара в ръцете им, и ще ги развеселя с пълнотата на веселието като Бог – ще ги науча да пеят и свирят всичко, що Моята вечна Любов ражда за тяхно добро. А след ония дни, когато Небето и Земята преидат и новите небеса и новата земя се явят, ще ги поставя царе и свещеници да Ми служат във век.

Сега, синове човечески, кое е по-добро, на себе си ли да служувате, или на Мен? Ако служите на себе си и на този разблуден свят, който се е покварил до костите в порок и беззаконие, истина ви казвам – в греховете и беззаконията си ще умрете и името ви вечно ще се погребее с вас заедно. Защото няма има кой да ви помене? Всичката ви суетна мъдрост и знания ще вас да пояде. Но

истина ви казвам като Бог, като създател, като Отец на праведните духове, че всякой, който от помежду вас внимава на Моите думи и на Мен слугува, ще има живот изобилно, защото не съм ли Аз сам животът? Не го ли ражда Моят Дух Свят? Не съм ли Единият Бог, който дава истинска мъдрост, истинско знание, които са светилници и съща радост на душата?

Но има мнозина изпомежду ви, които се стараят да осуетят Моите пътища, да заблудят своите братя, да им турят иго тежко на душата за носене. Те постоянно се трудят Моето име от душата, която съм родил, да изтласкват. Но глупци, какво очаквате да придобиете от своя нечестив труд? Представете си, ако имахте сила да премахнете Слънцето, което съм поставил, на какво би замязала Земята? И нима мислите по-добри ли следствия ще последват? Кажете ми отгде сте придобили тая мъдрост и кой ви е убедил на опит, че добро ще последва? Кой ще е друг, ако не баща ви, дяволът, който отначало е лъжец и когато може, от своето си лъже? Питам ви: защо се самооблощавате с думи, които не разбирате и не проумявате? Не стои ли достойнството на ума във височината, дълбочината и широчината на мислите и тяхното истинско разумение? Но ако мислите ви нямат никаква дълбочина, височина и ширина, тогава где седи превъзходството на вашия ум? А при това ставате и учители, за да заблуждавате и другите; та какво знаете и какво ще учите? Няма душа – и Мен ме няма. Значи, че няма ум, че Моят Дух не съществува, че да живееш добре, да любиш Истината е суета; яж и пий, това е то целта? Но това мъдрост ли е? Не знаете ли, че от създание мира всичките живи същества ядат, пият, и то без да са знаели вашата мъдрост, че това е то целта? Но тогава, според мъдростта си, защо не ядете и пиете само, ами и ходите да гъзнете и бръцолете-

вите с думи неизбрани? Не знаете ли, че на мисленето, говоренето и доброто друга им е целта? Ето, Мен ми дотегна да ви слушам да питате где е Бог, где съм Аз. Не разбирате ли, че съм близо и далеч? Ето онзи, който гвижи, който върши, който ражда, който ви кара да мислите и правите добро – то съм Аз, Бог великий.

Ето, всеки ден идвам рано при вази и по всякой начин добър и благ се старая да посея по нещо добро, да побудя някоя блага и възвишена мисъл за собственото ви добро. Ето, желая да ви направя съпричастници на Своя живот, но виї постоянно се противите, постоянно Ме огорчавате с мислите и делата си. Ако действам с благост, мислите, че е слабост в Мен; ако действам със сила, мислите че съм груб, подобен на вази. И оправдават се с мъдростта си. Но знайте, че ще ви съдя според делата ви и ще ви въздам според деянията ви“.

Мой Боже, това е истинно. Хвалете Господа чудесен! Ето, Господ не ще да се бави отсега за дълго, но ще извърши добрата Си воля към тогова, когото е избрал, към тогова, който познава Господа. Защото Бог наш е неизменен, Любовта Му пребъдва във веци. Понеже към когото благоволява, благоволява по дух. Ето, Бог те е поставил цар на вековете. В ръцете ти е предал сила и власт, за да съдиш народите с правда. Макар сега и да си скромнен и незабелязан по вид, но духом си велик; и трябва да бъдеш скрит от погледите на света, докато Бог твоя възстанови Своя трон над народите. Тогава ще царуваш в сила и святост, в правда и мир, защото нечестивите ще бъдат низринати. „Мели Мели лемелъ саватъ менонъ, Аваримъ гемелъ биденъ Итафатъ“ – А –

Пропадна синът на нечестието, защото Господ е слязъл да се съди, да възвести, че Той не е мъртъв, но жив! Защото Той отсега нататък ще изпълни Земята със знание. Ще въздигне и въздвори Правдата Си, Любовта Му

ще роди Истината. Господ ще се укрепи като силен за бран. Всякой угнетен ще бъде подкрепен, огорчений духом ще бъде утешен. И както майка милва своите си, така и Господ ще помилва онези, които Го чакат. „Отсега нататък с думи няма да ви забавлявам, но с дела блази, с дела велики. Ще ви нахраня и няма да огладнеете, и ще ви напоя и няма да ожаднеете, защото хлябът и водата, с които ще ви нахраня и напоя, ще бъдат присъщен Живот – Мизраимъ, Мизраимъ, Халелъ ве бихаръ Хашамаимъ, Хенени, Хени, Фенахъ Фенимъ, Хаберимъ кошеть Ви Хагони“ – В: – М: –

Защото Бог на силите е вече, който изпълнява Своята вехтозаветна воля. Той е крeпкият Госпоген, синът Давидов, който иде да вземе Своего царство със сила. И ето, Той от дълго време е тук, новороден в сила и слава, да поеме юздите на Царството Божие и да управлява с правда, святост и Истина. Бог е, който го въздига, и не ще закъснее да се яви овреме. Но пази се, бъди скромен, смирен и чистосърдечен, понеже Бог е, който върши, а ти си, който изпълняваш. Свят си Ти, Боже мой, Отче праведний, който си и който ще бъдеш Един във век, Вечний, Всесилний и Всемъдрий. Благословено да бъде Твоего име от мен. Ей, Господи, защото Те познавам, че си истинен и неизменяем винаги. Слава, чест, хваление и поклонение Теб подобава всякога.

Бог, който говори в тайно, е вече помежду вази. Той е войн силен, който се подвизава за правдата. Той е Отец наш, Бог крeпкий, който ни води. Радвай се, цар Сионов, защото Бог твой те помаза, за да съдиш народите. Духът на Господа Йехова е връх теб, защото Бог е цар Всесилен и крeпък. И силата на Ели-Мели е с онзи, който е избран от Господа на силите. Веселете се вий, които Го любите, и радвайте се в Неговата слава, понеже Той

е крепък, кротък и смирен на сърце. Възвесели се, Небе, и възпей, Земя, на Господа твоего, твоя Спас. Той е Бог благий, Бог праведний и святий. Един във век, изпълняющ все и във все. Благословено да бъде Неговото Име.

И рече Господ: „Стани и възвиси рога си, защото уга като воин избран от четирите краища на Земята, за да поразя всяка твар с меч на Духа Си, понеже съм огорчен в душата Си за неправдата и нечестията, което сториха пред Лицето Ми. Този род не разумява да прави съд и правда. Те са синове на заблуждения и чада на беззакония. В мислите си станаха суетни и в размишленията си – нечестиви, станаха причина да се охули Името Ми и развратиха съветите Ми. Ето, ще ги посетя навреме и ще възвърна престъпленията им върх самите им мисли. Съм ли Аз Един, който трябва да се презира? И ако се съдите, ще се оправдаете ли, ако Ме преследвате, ще постигнете ли целта си, и ако Ме хулите, ще се възвисите ли? Ще приемете ли блага от езика си и богатост от сърцето си? И ще ли се утешите след подвига и намерите мир след победата си? Роде лукавий и нечестивий, против кого въставате, против Мен ли? Против кого се борите и кого защитавате, какво гоните и какво ще намерите? Синове лукави, погледнете на делата си, що вършите; сте ли изгубили поне всяка искра на честност и справедливост? Що е този вопъл, който се донася от лицето на Земята до Мен, жилище ли стана тя на нечестие и вертеп на разбойници? Против кого дигате бран с измишленията на сърцата си? Ще постигнете ли желанията на душата си?

Ето, жив съм Аз и както се клех в старо време, ще събера земните царства и ще ги измета от лицето на Земята, и името им не ще се чуе никога. Защото камъкът, когото отсякох от върха на скалата, ще ги съкруши

и Духът Ми ще ги пояде. Ето, подигам се в бран против земните царе и против войските им. Ще им се надсмея и поругая, и ще ги направя плешиво, и съветниците им ще посетя и ударя с жезъл железен, и ще ги хвана с примките на свойствената им мъдрост, и ще ги направя прицел на поругание. Защото в размишленията си и пътищата си не Ме поменаха, но приложиха беззаконие връз беззаконие и престъпление връз престъпление. И туриха ярем тежък и несносен върху чагата и синовете на утробата Ми. Ей, те не показаха милост към техните страдания, не погадоха ръка за помощ; ето, тяхната кръв вече вика към Мен за отмъщение.

Ето уморих се да търпя и готезна Ми да чакам за вашето покаяние. Отегчихте Ме докрай с престъпленията си и с развратните си сърца огорчихте Духа Ми. Ще забравя ли пътищата ви? Ей, ще познаете, че думата Ми е неизменна и помишлението на сърцето Ми – неотменно. В един ден ще ви посетя с глас, когото никога няма да забравите, и никога втори път не ще се яви в сърцето ви, за да струвате това, което днес вършите. *Месаилъ Съмъ* и ще бъда: *Метаксоъ мета калеосъ; Мезонто Иполитосъ, препонето Хели елеосъ. Месаилъ месаили, мели, Мелекъ бихаръ бихари, Селили Семоилъ, Вари, Варисимъ*“.

Стани и възпей на Господа, защото извърши Своята Правда. Възвиши гласа си за Сион и възпей му, че Господ иде да се възцари в него. Възвести на Израил, че оногова, когото очаква, иде. И нека рече сега Израил: „Благословен онзи, който иде в името на Бога Йехова.“ „Ида, казва Господ, както помазаник, комуто е гадена сила и власт да възстанови мир и правда. Да принуди народите да изковат оръжията си за сечиба, да обработват земята. Ида, казва Господ, за да се открия в чистота и святост, за да поставя мерило за човешкия ум, да му дам крилата на зората, летящи към вечния престол.

Ида, казва Господ, да дам наследство на душата Моята вечна и неизчерпаема Любов. Ида, казва Господ, да дам благодат и красота на човеческия дух. Ида, казва Господ, да облека, нахраня, напоя и да утеша и помилвам всички, които Ме чакат, всички, които вършат правда, всички, които освещават Името Ми и закона Ми по лицето на Земята. Ида, будни бъдете, готови за бран, препасани с правда и святост през чреслата. Събуди се, Сионе, защото дните на сетованието ти се свършиха. Бъди готов да Ме приемеш, не както по-преди. Знай, че в Мен ще се нарече твоего наследство, защото ще се наречеш избран и помазаник Божий“.

Ето, както говорих, и извърших. Синовете ти и дъщерите ти отдалеч ще ги донесат на камули и мъски, и даже по-славно от това. Ето, подигни очите си и виж Господа, който стои посред теб като жених, готов за невестата. Виж колко са славни Неговите възжеления от Небето. Подигни очите си и виж как Той стои почтено помежду ви. Погледни и виж как Той е кротък и смирен по дух и сърце. Ето, Сионе, твоят избран Цар и Владика на все; в теб не се е подигнал подобен Нему. Възвести се сега за Помазаника Господен. Възтръби и възвести на народите славата Му, защото Той е Господ крепкий, Господ силний, Господ славний, идещ, облечен в дрехите на правда и мир, на святост и любов. Отсега вече няма да се чуе в теб плач и ридание, но радост и веселие Господне. Защото Господ Бог твой ще изпълни Земята със знание и благодат и всички ще бъдат научени от Него и ще се нарекат род избран, семе царско, свещеници Божии. Пейте на Господа песен нова: Осанна, осанна, Месаулъ, Халилуя, Халилуя Ели.

„Аз съм Бог и няма да се повърна от благите Си намерения. Душата Ми се привърза за Сион; затова го възлюбих, защото познах, че той ще Ме познае и ще въз-

ложи своята надежда и спасение в Мен. И действително, той Ме позна и възвиси гласа си за помощ. Той се уподоби като жена, раждающа о време; и труди се и роди син, когото Бог прие за наследник, понеже той е син, син Негов, когото направи цар на народите. Ето, ще съкруша оръжията на народите и оръжията на воюващите, защото избраний Ми иде да приеме своето наследство. Ще го облека в слава и мощ и ще стъпчи и съкруши със силата на духа си всички, които се противят. Защото истина ви казвам, че войнството небесно ще предхожда пред Него и Той ще предходи пред тях. Той ще бъде непобедим. Ето, ще заповяда и ще стане според желанието на сърцето Му, защото правдата Господня обитава в Него. Той е скромен и смирен по сърце, но строг в съд и правда. Когато благослови, ще бъде благословен, и към когото се подигне Неговото негодование за беззаконие, ще бъде появен. Защото истина ви казвам, че Земята няма вечно да се облива с човешка кръв, защото сам Господ не благоволява в погинването на грешника. Ето, скоро ще чуете глас от Небето, глас на приходящия и изходящия от Господа ангел на силите.“

Така говори Онзи, който ни е изкупил със Своята кръв, който е наш брат, плът от плътта ни и кост от костта ни, и дух от духа ни, на когото душата е обединена с нашата душа и сърцето Му жали и тъжи за своите Си. Той е Един, който ни обединява с Бога на силите и Отца на духовете и Любовта. Той е нашето щастие, нашата радост, нашето блаженство. Защото кого бихме любили другиго в човешката душа, ако не Него? Защото Той е по-красив и благ по дух, Един, който винаги люби и никога не престава, Един – неизменяем в Своята душа, Един, готов всякога да отдаде всякому дължното и подходящото. Отче мой, Твоите пътища са вечни и неизменяеми. Ти си Един, в когото всичко съществува и се

обединява. От Твоя живот всички ний приехме богат за богат, сила за сила, любов за любов. Защото Твое е Царството, силата и славата във веци. Амин.

„Ето, казах цялата истина, говори Бог Йехова. Не отлагайте деня на спасението си, нито се оболцавайте в помислите на сърцето си да мните, че няма да посетя Земята, която създадох и приготвих вам за живеене. Не ще ли потърся сметка от ръката ви за деянията ви? Ей, обърнете се вий къмто Мен, които любите душите си и цените живота си. Не отлагайте своето приготвление, защото ще дойда като нощен крадец. Слушайте гласа Ми, докато ви подканвам в пътя на живота. Защото ето, още малко и ще престана да викам да се обърнете към Мен, защото денят на Моята богат има определени граници, заг които денят на правдата, на истинний съд ще настане. Престанете да мамите себе си. Аз съм пътят и животът. Ако някой яде от този хляб и пие от тази вода, той ще бъде жив винаги, както и Аз съм жив.

Спри се сега и помисли върху своето бъдеще. Ето, колко пъти стана, идвам при теб и не си Ме познал. Ще презираш ли още Моето Слово, ще постоянстваш ли да престъпваш Моя закон? Ето, скоро ще чуеш Моя глас и ще познаеш, че Аз говоря, Бог велик и страшен в сила и мощ. Внимавай сега в думите Ми и бягай от пътя на нечестивите. Докато е още ден, обърни сърцето си към Моя Дух, за да намериш мир и спасение на душата си. Аз съм и ще бъда верен към теб и няма да те оставя, но ще те въздигна с крепката Си десница и ще положи враговете ти под подножието ти, и ще те направя цар и свещеник, и ще бъдеш в дома Ми светилник, който никога няма да угасне. И в теб ще се възцари Господ и Нему ще бъде Царството, и силата, и славата във век. Аз съм Исус, царят Сионов, пострадавший за греховете на света, Спасител на мира. Бог крепкий, който говорих

чрез рабите Си и дадох Словото Си Вам за свидетелство. Словото Ми е Дух и Истина. Ето, Аз те познавам кой си, но пътищата Божи са неизследими. Бог е Бог – тайна велика. Приеми сега Моя Дух и благословен бъди, понеже трябва да те благословя. Светият Ми Дух в теб съзволява. Той те пази и крепи винаги, Той те люби и в теб се весели – колко са благи Неговите мисли за теб! Той бди над теб ден и нощ. Как полива душата ти с небесна роса, как Той те озарява, просвещава и ръководи всеки ден! Ако и ръка за ръка да се хванат всички, които ненавиждат живота ти, пак няма да успеят в замислите си. Онзи, който се бори против теб, нека знай, че се бори против Святия Дух.“

Ти си Бог мой, помазан от веци, да бъде Волята Твоя. Ти си Бог мой, който знае всичко – ето, няма скришно пред Твоите очи, в ръцете Ти е дал сила и власт и всичко Ти е възможно. Пред Теб ще се поклони всяко коляно. Тронът ти ще е трон вечен и домът Ти ще се нарече дом за молитва. Поклонете се Господу в дух и истина. Пейте и възпявайте в душата си всички, които Го любите. Благословен Господ наш, Отец на праведните. Слава и чест да бъде Нему сега и във веци. Амин.

Това говори Господ сам и трябва да е истина напоколебима; кой може да изследва Неговите пътеки? Ето, душата ми е в смушение. Няма правда и не обитава святост без Неговия Дух. Желаете душата ми мира Господен, но той не е дошъл в пълнотата си. Боже мой, дано Твоите мисли превъзможнат и дано Твоята богатост преодолее в сърцето на тия мои братя. Ето, говорил си и повярвах. Твоите думи са живот вечен. Ще те чакам, докато превъзможнеш над враговете Си и докато силите адови се поколебаят от своята основа и Ти се превъзнесеш и възцариш във век. Когато всяка Твоя твар горе на небето или долу в ада преклони коляно пред Твоя

престол, защото си свят и праведен. Боже, да дойде Твоята Царство. Отче, да бъде Твоята воля както горе в Небето, така и на Земята.

И рече Господ Господу моему: „Аз съм светилник, който осветява душата ти, защото съм истинен, сияющ в тъмнината. От преизобилието на живота Си те родих за слава Моя и от пълнотата на Любовта Си те въздигнах, обединих в сила и мощ, и мъдрост, като те осветих, за да изпълняваш Волята Ми. А понеже благоволявам в теб по причина, че съм Бог вечен, който те призовах, според съзволението на Светия Си Дух, от дълбочините на Своята душа и ти дадох вид, и рекох: „Ти си син Мой, Аз гнес те родих“.

Родих те в света, за да се умножиш и станеш велик, да бъдеш подобен Мене. А понеже те родих в света, то затова те и призвах чрез Духа Си, за да Ме познаеш, че Аз съм Бог вечний, Един всеобемащ, който съм и който създавам и движа, от когото всичко по начало излиза и по начало се връща. Този истинний съм Аз, един твой Отец – от век и до века. Всичко, що създавам, е за теб и ти – за всичко; и ще те посрещнат всички като Господ, цар и техен брат, когото Аз, Бог вечний, Елихи Йехова, пращам, за да откриеш себе си на всички, че в Моята вечна Любов всичко живее, всичко расте, всичко се плоди и вечно весели. Защото с кренка десница крепя и с мъдрост и знание обръщам все, затова към Мен се обръща всяка твар, за да приеме сила да се крепи – ето, Аз ги викам по име и те ще чуят гласа Ми и ще се развеселят. Защото Аз съм Бог вечно техен, който присъства чрез силата Си всъде. Затова да не се колебай сърцето ти, думите Ми са верни.

Ето, Аз съм, който говоря с теб: много пъти съм ти говорил с благост и с любов. Затова прослави Ме и ще те прославя. Благослови Ме и ще се благословиш. Освети

Името Ми в душата си, възвиси правдата Ми в съд и любовта Ми – за спасение. А Аз съм Бог, твоят Свят Дух, който ще свидетелствам. Ето, познавам те, зная тежотите на душата ти и скръбта ти е известна Мен. Желанията на духа ти са благопристойни и мислите на сърцето – пълни с благодост, изходящи от Бога.“

Затова сега укрепи сърцето си и освети ума си, и приготви душата си за Бога – погледни на свят и знай чрез вяра, че всичко това Бог за теб извършва. Погледни на Неговите работници, които с Него заедно работят: всякой един от тях от своята нива добрите плодове принася като благ дар на общия олтар на Любовта. Ето на тези, тружениците на Истината, благослови ги, за да приемат своята плата за честния труд.

И тъй, братя мои, честни и добри работници на всичките клонове на общото дело в царството на Истината, които се трудите за просвещението на света и подобренито участва на всеки страдающ, приемете благословението Божие. Неговият мир и веселие, които превъзхождат всякой ум, да изпълнят сърцето ви и Бог на Истината да благослови делото Си във век. Елате сега всички, които любите Господа, да Му се поклоним в дух и истина. Защото Той е Бог наш и Отец наш от века.

Онзи, към когото е Словото Господне, трябва да внимава с всичкото си сърце и ум, да проумява пътищата Му. Но моят дух е в смущение – няма друг път, освен да приема пътя на новия живот. Защото Бог ме направи поругание и завиждане на всички. С отношенията и престъпленията им ме натовари. Нарани и смаза душата ми за техний мир. Скри лицето Си от мен, като че се е отегчил от моя вик. Станах присмех на своите си. Чакам за виделина, но я няма. Кой може да умилостиви Господа – ако Той е решил, кой ще Го възпре? Моят мир и моята

радост са се помрачили вътре в мен. И причината за това зная, но може ли да се повърне и направеното да се отстрани? От детинството си търся моя Бог, Господ, Цар и Отец, но като че надеждата ми постоянно се осуетява. Може ли праведний да върши Волята Му, когато е натоварен и съвпрегнат с нечестие? Колко е нещастна душата ми! Знанието ми е изчезнало, достойнството се е загубило, правдата ми се е помрачила и волята ми е свързана и аз съм като един, който е станал подигравка на съдбата. Но всичко това е праведно върху ми, защото според заслугата – и заплатата, според послушанието – и благословението, и според любовта – отговорът. Има ли себелюбива любов нещо общо с Бога? Не, Бог презира всичко, що е от света.

Дълго ли ще се бавиш, Господи? „Не, ето, навреме ще те посетя, за да те благословя. Аз ще бъда верен, както се клех в Свящото Си име, че ако и всички се опълчат против теб, пак няма да успеят, защото Аз съм Бог, който те крепя и ръководя. Ако се бавя още, то е с цел да дам време. Аз съм истий, днес и утре. Защото ще излея Духа Си скоро и изобилно. Времето е близо за Царството Божие. Пази завета Ми, защото само ти си едно светило, което няма да изгасне. Заради теб ще благословя, заради теб ще помилвам всички. Моли се за другите, не преставай в моление, Духът Ми е с теб винаги. Нечист дух няма да се докосне до душата ти. Онова, което Аз освещавам, може ли да бъде нечисто? Защото не съм ли Аз, който изпълнява закона? И ако Аз действам, кой ще Ме изобличи, че върша грях? Не съм ли Аз мерило, свят път, правда, истина, милост, любов, вяра, надежда и благост? Защото Истината Ми е същинска добродетел, Любовта Ми е непоколебима и Благостта Ми пребъдва във век – Моят мир ще пребъдва сега в теб и присъствието на Духа Ми да те осени. Приеми

Моето благословение. Аз съм Бог, Господ Саваот, Бог неизменен, вечен, който съм от века и до века – Един, който съм и творя според благоразположението на Духа Си. Аз съм твоят Дух, който те просвещавам и умъдрявам, който те учи в знание и мъдрост, който съзиждам Своето Царство, който те утешава и подкрепя, който говори всякога с теб. Окоето Ми е будно, ръката Ми е готова да помага.“

Благослови сега Господ в сърцето си и Го освети. В това Бог се весели – да Го любим, да Му служим от гуша и сърце. Ей, Господи, да бъдеш благословен отсега и до века да се възвеличи Името Ти.

Ето, слушай, Господ към теб говори. Не очакваш ли добрини и благословения в пътя на живота си? Нали затова се трудиш постоянно – да добиеш сила и дух, за да можеш да живееш, както подобава? Нали за храна и облекло се луташ постоянно? И от що произлизат всичките ти страдания, ако не от извънредното ти желание? Понеже не си благодарен на онова, което можеш постепенно да придобиеш с труд. Ти желаш щастие, но трябва да заплатим за него. Не си ли готов да послужиш на другите в техните нужди? Научи се тогава, че Господ изисква да правиш добро – но не сляпо, но с пълнотата на сърцето си, със знанието на ума си, с любовта на душата си. Не се стреми просто като вол за плявата или като тигър за своята жертва, или като лисица подла към курника на своя съсед. Не жили като скорпия със своята опашка, нито хапи като змия. Понеже ако отровиш своя ближен, що ще се ползваш от делото си? Или ако погълнеш брат си, що ще добиеш? Животът на братя ти няма да стане стежание твое никога и по никоя начин. Добре да живееш, добре да работиш, добре да се отнасяш – това изисква животът. Трябва да даваш от онова, което си приел от него. Който оре, ще приготви почва за сеитба,

и който сее, ще събира. Законът е: каквото посее човек, това и ще да пожъне.

И тъй, да се не устрашава духът ти от никого. Надей се на Господа, защото Той е вече много близо. Ще чуеш гласа Му и ще се възрадваш. Той ще ти направи знамение голямо, ще ти засвидетелства, че е верен. Ето Той ще ти открие тайната. Тази тежест, която е в душата ти, ще се премахне. Божият Дух ще те осени, Бог ще те въздигне като един от мъртвите. „Ето, ще трябва да почнеш и по-скоро великото дело, за което съм ти говорил през всичките времена. Аз съм този Бог вътре в теб. Бог тайний, неизследимий, вечний, който обитава в правда и истина. Аз съм истий, онзи, който говори всякога, който учи мъдрост. Аз съм онзи, който съм бил с теб винаги. Аз съм онзи, на когото си чул гласа, Аз съм онзи Бог-Любов.“

Пътищата Господни са неизменяеми, за то Бог ще благоволи и ще покаже милост. Бог ще гоюде и ще те избави, и ще те укрепи като стълб непоколебим. Той ще извърши все, що е говорил, и все, що е обещал. Игат дни, когато праведните ще се радват, че Господ е техен пастир. Стой твърд, както и досега! Бъди верен при всичките изпити, да не могат враговете Божи да те охулят. Освети Името Господне. Благослови Господа в душата си. В това се Той весели, когато въздигаме хвала и молитва пред Престола Му. Чудни са Божиите милости и щедрости. Благоутробен, милостив и жалостив е Господ. Радвай се в Господа!

Извършвай всичко според съветите на Светия Дух. Защото така говори Духът Господен: „На третия стана възвание, а на четвъртия – освещение, а в целостта на три и четири са седем служения. Всякога, кога Ме призоваваш, ще те слушам, понеже съм Бог Святый, Дух близо, силен да помагам“.

Правота, чистота, вяра, надежда, любов; не търпи никое двоумие, нито двуличие, във всяка гневливост! Бог не е Бог на гняв, но на благодет. Той е, който спазва милостите Си до хиляци родове. Той не приема одумването и неблагодарността. Имай пълно упование в Него като неизменяем и постоянен на Своите обещания. А след това Бог ще ти прати благословение, защото Той знае защо те е пратил и Неговите планове и възнамения никога не може да възпре или да осуети. Господ е крепък във всичко – избраният Божий Цар и свещеник Христос, Господ на господарите. Аз ида днес, ида да те благословя. Аз съм този, който съм отначало – Бог Светий. Царството на Отца Моего приближава. Ида да сторя Волята на Вечния Бог Йехова. Отец на бъдещите векове, Господ на Любовта, все и във все. Блажени, които Го любя и са любени, защото е тяхно Царството, мирът, радостта и животът.

Събуди се ти, който спиш! Време е, възкресни от страстите на „низкий“, ти, който си умрял! И размисли за живота си – от где иде, защо е, где си го отправил? Лептата, която ти е дадена да принесеш за благо на ближния си, где си я оставил?

Ето, чакам на тайните врата на сърцето ти за отговор.

1897 г., Варна⁷

ПРИЗВАНИЕ КЪМ НАРОДА МИ

Български синове на семейството славянско, послушайте гумите на Небето:

Братя и сестри от дома славянски, род на страдание, племе на раздори, душа и сърце на бъдещето, живот и спасение на настоящето, носители и застъпници на мира, синове на Царството Божие, слушайте Словото:

Небето ви отрежда една свята длъжност в Царството на мира, което иде и приближава в силата си да отбележи едно велико събитие в живота на този свят; и ако се покажете верни от сега на това благородно и свято звание, което ви чака, то вярвайте, сам Бог на Силите ще ви увенчае със слава и величие на Своя живот и ще отбележи имената ви във върховните книги на висшите светове, които спомагат в полза на висшето свято дело на великото избавление. Вас ви чака едно славно бъдеще, което иде не да затрие и унищожи живота, но да го възкреси в неговата съвършена пълнота. В този живот са призвани да вземат участие всичките избрани люде и народи, които образуват цвета на новите поколения на човеческия род. Вашето време приближава, вашият изпит се завършва, часът на вашето призвание удря и минутата на живота настъпва да се пробудите и влезете в този благ живот, който встъпва в тая многострадална земя.

Аз иде от горе по висше разпореждане на Бога – вашия Небесен Отец, Който ме е натоварил с великата мисия да ви предупредя от лошия път и ви благовествам Истината на живота, която слиза от небесното жилище на вечната виделина, за да просвети всякой ум, да възобнови

всякое сърце и да въздигне и обнови всички духове – отбрани чада на Истината, предназначени да съставят зародиша на Новото человетчество, на което славянското семейство, коляното Юдино, ще стане огнище.

Вождът на спасението, Помазаникът Сионов, Царят Господен, братът на страдащите, ще пристигне във всичката Своя сила и духовна пълнота и ще промени вида на тоя свят. Вие скоро приближава да заемете едно високо място в реда на изкупените висши светове, които постепенно, неотклонно възлизат един след друг в една нова област на горните върховни светове в Небесата на Божествените разпореждания, в които и тоя ваш свят вече ще пристъпи напред една стъпка, за да заеме своето място, отредено му от Върховния Владика помежду другите. Вашето встъпване в тия нови безпределни граници на Новото Царство на вечните светове ще се ознаменува с даване знака на Върховния Господар, Владетел и Цар над всичко. Той ще ви посрещне заедно с всичките ангелски ликове, които ще дойдат да ви приемат радостно и весело, като съграждани на Вечното Царство, на което силата и слабата е нескончаема.

Не озорчавайте Бога с вашето поведение, не се съмнявайте в Истината Му, която ви носи от Небесното жилище в знак на Неговата към вас вярност и любов. Просветете се, елате на себе си, съзнайте истината на живота. Този, Който ви е родил, богърства над вас. Името Му знаете. Не се двоумете, не се колебайте, но отхвърлете вашето малодушие и вашето маловерие настрана и елате към вечната виделина на живота, да разберете вечния път на Бога, който ви е въздигнал от пепелището на нищожеството към слабата и величието на безсмъртието.

Не се заблуждавайте, но дайте място на Този, който ви оживява. Пред Него домочадията, поколенията, на-

родите не чезнат, но се възобновяват и възраждат от този същ Вечен Дух, който привежда в порядък всичко в тоя обширен Божествен свят. Възобновлението е велика благодат, която ви помага да се удостоите, да влезете в пътя на виделината, в която обитава мир и любов във всяка нейна стъпка. Тя е мощният вечен двигател в живота, който повдига всичките паднали духом. Тя е пътят на спасението, по който влиза злощастният човешки род, призван от Небето на още един велик подвиг, с който ще се завърши все, що е отредено.

Пътят, в който ида да ви поведа, за да възлезете в Царството Божие да Му служите, е път вечен; път, пълен с всяка благодат на живота; по него са възлезли всичките чиновци и ликовци небесни преди зачатъка на самата тая вечност, която е без начало и без край. И между вас и пътя на небесните ликовци съществува велика междина, която е неизмерима от никоя мощна сила и при все това има една невидима връзка, която всичко свързва в едно неразривно братство. Тази връзка е любовта на Вечния невидим Бог – извора на живота.

Тая непреодолима любов на Този, който ви люби и се грижи за вас, ме извика отгоре да дойда да ви помогна в тия усилни времена, които настават за последен път в тоя свят.

Пред вас стои една голяма опасност, която се готви да разруши все, що е свято, посадено от ръката на вашия Небесен Баща. Затова съм в тоя свят дошъл, да ви ръководя лично през тази най-опасна минута в живота. Покажете се мъже твърди и непоколебими, верни на призиванието си, препасани през пояса, готови за бран. Направете всички потребните самопожертвования, за да възтържествува Истината. Сега е случай благоприятен да се покажете род избран, семе царско, народ, на който Господ на Силите е вожд.

Аз ида да подкрепя славянския род, комуто е гадено да възтържествува над всички негови врагове и неприятели, препястващи му в пътя на неговото благородно знание, което той се стреми да постигне, и на неговото назначение, което му е отредено от върховния промисъл на Провидението. Времето е близо и е при вратата на моя свят. Истината ще възтържествува и ще се възцари в пълната си хубост и красота, която ще озари лицето на моя свят със сияние небесно. Ето деня на Истината, който ви е родил за Негова слава. Слушайте гласа Му, Той иде отгоре, повдигнете очите си и вижте това, което ви очаква; отворете ушите си и чуйте сладките песни, приятните химни, величествените антими, песни от ангелските ликове, които се приготвят за този славен ден.

Чуйте, верността е първата стъпка при влизане в новия живот, тя е първото условие при тесните врати на приемане, тя е първият плод на Любов, който има да поднесете пред огнището на Отеческият олтар. Не остава време да се впускате в празни разpravии за миналото, което няма да ви ползва, ако не вземете пример от неговите грешки, за да изправите настоящите. Вашето възраждане има голяма нужда от чисти добродетели, които липсват. Сега то е повърхностно и не коренно, временно и несъществено, което не може да принесе очакваните добри плодове. Този народ има въпиюща нужда да се ръководи и управлява от свети и богоугодни начала, нужни за неговото успяване. Тия начала ги е определил отгавна още Бог, който се грижи за подобрението на всички Негови семейства; и тия начала са всадени във вашата душа. Във възраждането на народите умът и сърцето трябва да вървят успоредно, любовта и добродетелта – взаимно, силата и разумът наедно да ръководят и управляват пътя на техните добри стремления. Вън от тия

условия всичко е изгубено за тях безвъзвратно. Затова е необходимо да се спрете и обмислите положението си, в което се намирате, за да избегнете общото разрушение, което виси вече над главите на всички ви.

Аз пристигам в моя развратен свят в минута важна, за да упражня нужното влияние, да ви отвърна от моя пагубен път, в който народите по Земята са се втурнали да следват безразсъдно. Знайте: в случай, че отхвърлите Моите благи съвети и се възпротивите на Моите Божествени диктувания, които ви давам, защото сте близки на сърцето Ми, то ще употребя и други мерки, много по-лоши, с които съм натоварен да приложа в замяна на вашето непослушание на светите Божи заповеди. Вие сте под мое покровителство и съм длъжен да ви ръководя и възпитавам в Словото на Истината. Аз съм ваш хранител и върховен водител в Небесните ликове. Когато встъпих да ви взема под своя охрана, Аз предвиждах всички мъчнотии, които времето щеше да ми създаде, догде ви изведа в безопасно място. Аз знаех колко препятствия, колко несполуки щяха да ме посрещнат с вас наедно в тая велика борба, но Моят дух не отстъпи своето намерение. Моята любов за вас Ми продиктува свято задължение и Аз встъпих напред, да ви взема под Моята върховна охрана.

В това отдалечено минало вашият дух не притежаваше никаква красота, която да Ме привлече да ви обичам. Вие бяхте отвратителни наглед и който ви погледнеше, се отвращаваше от грубото ви сърце. За моя ви лош недостатък Аз не ви отхвърлих, нито ви презрях за грубата външност, с която беше облечена вашата душа, но ви възлюбих напълно с благия си дух, който се завзе да проникне и намери някоя Божествена добродетел, някоя благородна черта във вашата душа, та да може да я обработи и оплодотвори, за да принесе плод изобилно

и да създаде у вас поведение чисто, свято и възвишено, за да ви удостои да влезете в рога на първите народи, които Бог на Силите е избрал да извършат вечната Му и свята воля.

Днес вече настава да се реши главната съдба на моя покварен свят, в който Небето иде да извърши един коренен и велик преврат, и то скоро, в новия век, който приближава да отбележи нови страници по лицето на Земята. Затова желая да ви подготвя, защото сте останали надире поради вашите настоящи престъпления и минали народни грехове, за които безбройни жертви и страдания бяха нужни да пренесете, догде да се измие и изчисти вашата отвратителна гнусота, с която раздранихте Бога, та отвърна лицето Си от вас и ви остави под тежкия вековен изпит, за да познаете и се разкаете за греховете си, които разкъсаха светите връзки на Любовта Му. Но Бог се вечно не гневи; милостта Му е в род и род, благостта Му пребъдва винаги с тези, които Го любяат, и благословението Му не се оттегля. Той ви ръководи през всичките тъмни времена с кренка десница и окото Му бдя за вас, когато преминавахте през опасните пътища на този свят. В това Аз, вашият Върховен покровител, имаше да полагам големи усилия и жертви, да поправя вашето минало, да ви възпитам и облека в хубостта на вечното, което ви е отредено.

Затова благоволих да извикам отдалеч, открай небесата, двамата братя, светила на славянският род, и да им връча Словото на Истината и Словото на живота, да ви го донесат и ви научат на пътя Ми, по който да възлезете във вечната Виделина, в която обитавам; Виделината на живота, която ви проводих, за да пребъдете в нея, която светът не прие, но я отхвърли и предаде помазаника Ми на завета, Исуса, на поругание и смърт, защото делата на този род бяха лукави. Но престъпни-

ците на завета Ми приеха заплата за своите беззакония и отсега всичко се прекратява. Правдата е вечна, Отец ми е неизменяем, делата Му са неотложими, вий сте Мой народ.

Господ потърси дом за Себе Си и изборът Му падна в славянското домородие, което Небето възлюби за неговата Божествена добродетел. Затова ви пратих двамата Мои служители да ви донесат радостната вест да напуснете мрака на тъмните езически богове. И бе радост голяма в световите на виделината, когато Бог положи печата на великото Си Име на вас и вложи Духа Си в сърцето ви в завет вечен. И явих се на тогавашния ви царстващ господар и му известих волята на Небето – да приеме пратениците Ми на Новия завет, и той Ми послуша гласа и се удостои пред Мене да стане родоначалник на духовното ваше възраждане. И казвам ви, че не се е раждал в дома славянски от него по-смирнен и по-чистосърдечен господар, който с непоколебима вяра прие даденото обещание, подобно на Авраам, който не пожали сина си, но го принесе жертва жива Богу. Така се подвиза благоугодно вашият началник и баща на славянския род, който даде очите на първородния си в жертва благоприятна, дар избран Господу, в знак на неизменна вяроност Нему. И от този ден се извърши призиванието ви от Бога на Силите, който съизволи в Своята неизмерима Мъдрост да прослави с вас наедно всичкото славянство, в което Господ Всесилний пребъдва и на което отрежда да заеме най-първо място в Неговото Царство, което встъпва вече в своята сила в тоя страдащ свят.

Разберете неизменяемата истина, че въздигането на славянския род е въздигане, необходимо за всички, което Бог сам върши за Своя избраник, Вожда на спасението, който скоро ще се яви помежду ви в пълната Своя слава и сила, за да възстанови вечното Царство на мира,

Царството Божие на Земята. „И който оспорва вашето първенство отсега, казва сам Господ, оспорва Моето, понеже имам власт да дам Моето комуто искам; и ако Аз давам от добрата Си воля, кой е този, който ще Ми се възпротиви и ще Ми казва що да върша. Онзи, който се осмелява, нека излезе и опита силите си, и ще види. Аз съм един и думата Ми е неизменяема, и съм верен и истинен във всичките Си пътища. Словото Ми е неоспоримо.”

Господ ви е ръководител. Той ви е жених, който изпраща даровете Си, който ви се радва като младоженец за любовта, която сте приели с вярност от Него, който е Цар на царете и Господар на господарите. Ето затова уга от предвечните обиталища да ви побудя на добър и свят живот, да ви предохраня да не съгрешите изново против върховната воля на Небето и да ви отхвърли, както в миналото, когато с беззаконията си готехте на Бога и Той ви остави да паднете под ръцете на вашите врагове, които дойдоха отдалеч да ви накажат за престъпленията и да изпълнят Волята на Върховния съдия над вас. Но в тогавашното ваше падение Аз ви подкрепих с Любовта Си, понеже не бяхте свършено отхвърлени от лицето на Този, който ви беше избрал. И в дълговечното робство постоянно ви ръководих в пътя на търпение и смирение и ви учих да изправите живота си, да съзнаете греховете си, да се разкаете и обърнете с всичкото си сърце към Господа Бога вашего, с когото сте съединени с брачни връзки на чист и непорочен живот.

И във всичките ви страдания и изпити Аз ви подкрепях с Моята ръка и ви придавах сила и мощ на духа, да не отпаднете съвсем духом и се изгубите в тинята на отчаянието. И с всички сили, които разполагам, заех се да създам у вас душа чиста и непорочна с поведе-

ние Божествено. И в края на вашия дълговековен изпит, когато Небето реши по Висше усмотрение на Божия промисъл да ви избави от тежкото робство, Аз бях първият, който се явих да се застъпя да ви освободя, като предполагах, че ще се възползвате от дадената благодат да поправите миналото; но вие злоупотребихте с даровете на свободата. Обаче Аз започнах освобождението ви, като турих в действие всичките Си мощни сили да работят навсякъде за постигане и осъществяване на великата мисъл, която има да завърши в най-кратко време, което чака Моята върховна заповед. Но вашите раздори, вашият новоразвратен живот възпират святата мисъл, която имам на сърце за вашето добро и доброто на целия род човечески; но всичко си има своите граници, това трябва да знаете.

През тия последни години на новозапочналия ви живот съм ви ръководил безопасно до тая минута и съм полагал най-големите усилия да ви опазя от много опасни злини. Въздайте хвала Богу, че Аз не съм от тия, които се побеждават. Иде време и сега е, когато ще опитате Силата Ми и ще познаете, че Аз съм Бог, който се не лъже, но вие сте народ своенравен, който не съзира къде се крие неговото добро.

Слабата черта на душата ви е общото разединение и разногласие, което спъва святото дело на славянския род, но верен съм в делото на Този, който Ме е проводил. За Него няма препятствие, няма мъчнотии, Волята Му е воля вечна и непреклонна и всичко, що е рекъл, ще бъде, но не във вашите дни, ако се върнете назад като израилския народ в пустинята; и ще оставите костите си като тях за вашето малодушие и общо неверие. Но новото поколение, което сам Бог на Силите ще повдигне, ще осъществи Неговите намерения, предопределени да се изпълнят.

Можете да ускорите и затрудните вървежа на вашето дело, ако се вдадете на разпуснатия живот на покварените народи; и това Ме прави повече да бодърствам за вас, да не би отново да се върнете и паднете в примката на лукавия, което падение ще ви коства живота. Това Ме принуди да сляза отгоре помежду ви, да се застъпя отново, да изгладя и премахна адската омраза с братския вам род, който е положил за вас безброй човечески жертви. Той е света Русия, на която Бог е отредил велико бъдеще – да изпълни Волята Му за ваша слава и славата на Неговото Царство. Ще приемете от нея дан, като Мелхиседек от Авраама, когото и благослови. Днешната сила и слава я вам дължи, такива са Божествените наредби – един сее, друг жъне, в края всички ще участват в Божието благо.

Днес адската злоба се отстранява, ходът на работите взема друг вид, адските сили отстъпват в първите сили на бойното поле, нарушителите на Божия мир ще бъдат наказани навсякъде и правдата Му ще се възстанови на Земята. Царството, което ще възстановя, не е царство на омраза, но на любов; повдигнете очите си и вижте, че светът е излязъл за жътва. В скоро време ще заверя верността на Моите Божествени думи. Още един велик подвиг, и всички сърца ще треперят и мъдруванията на света ще престанат веднъж завинаги. Небето в знак на своето благоволение ви е дало един свят залог на велика милост и любов, който се пази помежду ви и от този ден, в който е даден отговорът, започва вашето изкупление. И Аз ви предупреждавам да пазите това, което градя, да го не съборите, защото е свято; и ако се опитате да светотатствате, три злини ще ви допусна – глад, мор и разорение. И няма да ви пощадя, но ще се съдя с вас и ще помните винаги, че Бог е говорил. Пазете думите Ми. В този залог – Заветът, който съм ви по-

верил, почива бъдещето ви, той е скрижалът на Давида, надежда и живот за рода ви. Слушай Ме, доме славянски, да сте ми свидетели, че съм ви говорил.

Обръщам се към вас сега, Мои служители, водители, учители, и към вас, книжници, фарисеи и лицемери, и ви заповядвам да не развращавате народа Ми, който съм ви поверил! Престанете от лошите си пътища, време е за вази да поразмислите; водете народа Ми в пътя на Истината и не го заблуждавайте. Помагайте на беззащитните в теготите им и не оскърбявайте бедните. Напуснете беззаконието, отхвърлете неправдата, оставете развращението, защото Бог не може да гледа на това отвратително дело, което се върши пред Него навсякъде. Търпението Му е въвн от границите си, повикан съм да туря край на неизцелимо зло. Поразмислете, догде е време; иде час и сега е, когато ще бъде късно да Ме търсите. Мислете! Неверието, което ви е обхванало самоволно, не ще ви принесе никое добро!

Ето, втори път иде, откак сте станали Мой народ, за да ви видя със собственото Си око какви сте наглед, как живеете; и Духът Ми е трогнат от печалната картина. За оплакване сте. Вие, над които пожертвах всичко придобито – живот, слава и чест, сте злоупотребили с Моята доброта и Моята любов.

Пред лицето Ми стоят множество нещастни ваши братя и сестри, изнасилени и ограбени от самите вас. Идете при тях и им изповядайте прегрешенията си и направете мир всякой с ближния си. Този ден, в който иде да ви се открия в Моята пълна слава, искам да е ден на радост, а не на скръб – ден, посветен Богу Моему.

Аз съм Елохил, Ангел на завета Господен.

8 октомври 1898 г., Варна¹¹

СВИДЕТЕЛСТВАТА ГОСПОДНИ

Така говори Господ: изпълнете Моите заповеди и повеления.

Ето, Моето Слово пристига, заповед ви носи да забереите свидетелството на Духа Ми. Заверете истината на Завета Ми чрез живота си. Дайте свидетелство на Духа, което ще се пази пред Лицето Божие като залог на вашата вярност към Него. Засвидетелствайте Истината на Бога чрез изповед пред Неговия свидетел. Отговорете с пълнотата на сърцето си и с пълнотата на ума си без всяко стеснение и Бог, който вижда и знае всичко, ще ви даде според Своята неизмерима благост и вечна милост. Изповядайте пред Бога и Неговото лице Истината, засвидетелствайте я пред Небето.

Първо свидетелство: Вярваш ли от сърце и гуша в Единия вечен, истинен и благ Бог на живота, който е говорил?

Второ свидетелство: Вярваш ли в Мен, твоя Господ и Спасител, който ти говори сега?

Трето свидетелство: Вярваш ли в Моя вечен и благ Дух, който изработва твоето спасение?

Четвърто свидетелство: Вярваш ли в твоя приятел и Спасител, Господа Исуса Христа, и във всички твои братя?

Пето свидетелство: Ще ли изпълниш волята на Единния, истинен и праведен Бог без колебание?

Шесто свидетелство: Ще ли се отречеш от себе си и от всичко световно за Неговата Любов?

Седмо свидетелство: Ще ли посветиш живот и здраве, и всичко драго за Неговата слава и славата на Неговото дело?

Осмо свидетелство: Ще ли слушаш Моя глас и Моите съвети, когато ти говоря?

Девето свидетелство: Ще ли си готов да изпълниш Моите заповеди без всяко съмнение?

Десето свидетелство: Ще ли ходиш винаги пред Мое лице с всичкото незлобие на сърцето си и да Ме никога не огорчаваш?

13 февруари 1899 г., Варна¹²

БОЖИЕТО ОБЕЩАНИЕ

И тъй, във всичко, което обещавах пред Мен, гледай да не кажеш някоя измама, защото ще бъдеш повинен на смърт. Знай, че стоиш пред Мен, твоя Господ, който знае твоего лукаво и непостоянно сърце, което е пълно с всичките пороци. Затова то трябва да се обърне към Мен и да се възобнови чрез Моя Дух, и да се обработи и възпита чрез Моето Слово.

Ти, който отсега ставаш Мой, поверявах всичко в Моите ръце. Отсега Аз сам ще те ръководя, сам ще промишлявам и уреждам всичко за теб. Аз ще те уча все, що трябва да вършиш. Ще лягах и ще ставаш под Моите крила. Аз ще бъда страж над теб и окоето Ми ще бди за съдбините на твоего сърце. Ще Ме призоваваш рано и ще ти отговарям в утрешните зари на зората. Преди да повикаш, ще ти отговарям, и преди да пожелаеш, ще ти давам Своите Божествени дарования. Ще бодърствам за всичките ти нужди. Гледай да не оскверняваш Името Ми. Знай, че от злото се отвращавам, към неправдата негодувам, от жестокосърдечие се огорчавам.

След всичко бъди винаги готов да изпълниш всяка заповед, която ще ти дам. Правило на живота ти ще бъде всичко да изпълняваш, за всичко да благодариш. Кога лягах, кога ставаш, кога ядеш, кога пиеш, кога всичко вършиш, за всичко трябва да благодариш в сърцето си.

Аз съм, Аз, Бог Един, ще те утвърдя във всичко и мирът ти ще изгрее като утринното слънце на живота.

24 февруари 1899 г., Варна¹³

ОТГОВОРИ НА СВИДЕТЕЛСТВАТА ГОСПОДНИ

Ето нашето обаяние пред Бога, Небето и теб, нашия брат в Христа Господа, което погнусваш в следуюците десет свидетелства, което Духът на Истината ни дава:

Първо свидетелство: Вярваш ли от сърце и душа в Единия вечен, истинен и благ Бог на живота, който е говорил?

Вярвам от сърце и душа в Единия вечен, истинен и благ Господ Бог на живота, който всякога говори и чрез говора на Своето Слово е създад всичко видимо и невидимо!

Второ свидетелство: Вярваш ли в Мен, Твоя Господ и Спасител, който ти говори сега?

Вярвам в Господа, моя Спасител, който ми говори сега и чрез Силата на Неговото Слово съм дошъл в съзнание до познание на Истината!

Трето свидетелство: Вярваш ли в Моя вечен и благ Дух, който изработва твоето спасение?

Вярвам в Божия вечен и благ Дух, който изработва сега моето спасение, като ме постоянно освещава и просвещава и ме води по пътя на моя живот да Го опозная, както е познат.

Четвърто свидетелство: Вярваш ли в твоя приятел и Спасител Господа Исуса Христа и във всички твои братя?

Вярвам в моя приятел, Господа Исуса Христа, и във всичките мои братя – раби на Бога живаго, които се подвизават заедно с мен!

Пето свидетелство: Ще ли изпълниш Волята на Единия истинен и праведен Бог без колебание?

Приемам да изпълня Волята на Единия истинен и праведен Бог без колебание. Словото Му ще ми е закон!

Шесто свидетелство: Ще ли се отречеи от себе си и от всичко световно за Неговата Любов?

Отричам се от себе си и от всичко световно за Божията Любов.

Седмо свидетелство: Ще ли посветиш живот и здраве, и всичко драго за Неговата Слава и славата на Неговото дело?

Ще посветя живот и здраве, и всичко драго за Божията Слава и славата на Неговото дело.

Осмо свидетелство: Ще ли слушаш Моя глас и Моите съвети, кога ти говоря?

Ще слушам, Господи, гласа Ти и съветите Ти, кога ми говориш.

Девето свидетелство: Ще ли си готов да изпълниш Моите заповеди без всяко съмнение?

Готов съм, Господи, да изпълня заповедите Ти без всяко съмнение.

Десето свидетелство: Ще ли ходиш винаги пред Моето лице с всичкото незлобие на сърцето си и да Ме никога не огорчаваиш?

Ще се трудя, Господи, да ходя винаги пред Лицето Ти с всичкото незлобие на сърцето си и ще се трудя да Те никога не огорчавам.

Амин.

*П. К. Дънов, Пеню Киров, Тодор Стоименов¹⁴
28 февруари 1899 г., Бургас¹⁵*

ИЗБРАНИКЪТ БОЖИЙ И ВОЖДЪТ НА ИСТИНАТА

Разговор на Учителя с Духа Господен

Аз съм Господ твой, който ига да те подкрепя чрез силата на Своя Дух и да ти дам разумение на тайните Божи, които Бог твой благоволява да ти открие. Защото си възлюблен избраник Господен, в когото Вечний и неизследимий Бог благоволява да те осветли с Духа на Своята Истина. Ето, всички ние се рагваме в теб и сме пратени от твоя Бог Господ да те облечем в сила и мощ и да ти предадем юздите на земните царства, да те изведем и прославим пред очите на света, да знаят всички, че Господ се е възцарил в умовете и сърцата на всички, които го любят. Ето, денят дойде и ние идем с вечното обещание отгоре, да възстановим ред и правда на тая Земя. Ето, Словото Божие е истинно.

Светът ще се пречисти от небесен огън. В края на времето ще дойде вестител отгоре, който ще ви просвети. А на теб лично Ангел от Небето ще дойде да ти донесе великата заповед, която Бог ти изпраца да изпълниш. Словото е вярно и ще бъде засвидетелствано от силата на Светия Дух Господен, който ще те осени и ще бъде твоят водител всякога. Ето този вестител, Ангел на завета, ти ще видиш с твоите очи игущата година, която Бог ще отбележи със Своя пръст. Ето това място, в което ти стоиш, ще стане врата, през която всички праведни ще минат и дойдат в Сион, в Светата Гора, и сам Господ на силите ще провъзгласи Своето благо възнамерение и Своята свята Воля. Изпитът, който ти беше даден – да се бориш лично с княза

на тоя свят, с тая старовременна змия, на която видя главата, че светеше като свещ в своя блясък, е изпит, който Небето позволи, за да покаже твоята вътрешна и духовна сила – че си този, който е верен във всичко; че си този, на когото душата стои непоколебимо в пътя на Истината; че си този, на когото духът е благ и възвишен пред лицето на Бога.

Ние сме пратени нарочно от твоя Бог да те поздравим с богатата вест на Небето, което е вече доброволно и по негов избор свободно е хвърлило своя жребий върху твоя избор; и те са всички, които братски и от любов те поздравяват в Името на Твоя Небесен Баща, комуто принадлежи всичко и в изпълнението на която воля е нашата обща радост. Защото ти си избраник Божий, избраник наш. Ние сме с теб и сме готови да извършим всичко, щом ни се даде знак от Небето, от Дома на твоя Бог, нашия Господ, комуто ние служуваме от пълнотата на всичкото си сърце, от пълнотата на всичкия си дух и ум. Да Ви не смущава почетта, която ние Ви поднасяме сърдечно, и то от дълбока и неизменна Любов към теб. Вие знаете каква богатост е Любовта, каква непреодолима сила е тя. И може ли някой Вас да не люби? То е невъзможно. Ние се въодушевяваме от висотата на Вашия Дух, от възвишеното състояние на Вашата душа, която постоянно раздава благост и веселие на всяка страна, която душа тъй свободно и тъй непресилено небесните жизнени богатни сили.

Нам ни е чудно как тъй душа, поставена в такива неблагоприятни условия, може тъй да се въодушевява и преодолява над всички препятствия, които всичките сили на тъмнината са съумели да ѝ турят в противовес на нейния успех. Да, ние сме всички радостни за Вас и желаем да Ви опознаем по-добре и проникнем във Вашия скрит живот, който извира тъй непрестанно като от

източник, на когото сам Бог е глава. Ние се възхищаваме, че схващате тъй добре небесните истини и проумявате тъй добре тия вечни вътрешни зародиши, които носят те в себе си.

И затова Бог твоя те благослови и просвещава, защото си роден от Духа на Неговата Истина. Защото в Твоята гуша е сам Бог въплътен и Той е, който постоянно вдъхва този изобилен и вечен живот в твоя възвишен и велик Дух, който бодърства тъй неуморимо във всяко направление. Ние сме радостни да Те приемем помежду си и да Ти окажем всичката наша любов, която храним към Теб. Защото и Ти ще ни познаеш, и ние ще Те познаем от Единия този Дух, който живее във всинца ни. Бъди Ти благословен от Бога и благослови ни в Твоето име, защото името Ти е познато, защото е име, което сам Бог е положил отгоре Ти, за да изнесеш Неговата правда наяве и да възстановиш Неговата Любов на Земята, както е горе на Небето.

Ти не ще да ни откажеш от да Те придружаваме винаги в този път, в който ходиш, този път на благодатната Светлина, която произвежда радост и веселие във всички души и духове. Ти ще благоволиш да ни допуснеш да сме с Теб и да сме Твои спътници, да Те придружаваме наедно към небесните сфери, към които Духът Ти ще се повдигне. Ето, ние сме сбор велик, който ламти да Те приеме и да ни станеш началник, велик предводител, Бог и Господ крепкий. Ние съзираме сега Твоето уединение и Твоята тежота, която сега носиш в себе си. Но това уединение е уединение, наложено отгоре, от вечната неизменна воля на Бога, Твоят Господ. Но времето на Твоето уединение се е свършило и денят на Твоята бъдеща слава иде, и сам Господ Твой ще се възцари и ще бъде глава над всички. Нека сега Твоят глас да възлезе нагоре към Престола на небесните светове, към Престола на

небесните слова, към вечните сфери на славните наднебесни светове, в безконечните области на вселените, мирове, на които славата сега изгарява, към които всички ние сега се стремим да достигнем.

О, вечни мирове! О, вечни светове, пълни със славен живот, и вселени духове, пълни с вечна, безкрайна и неизмерима мъдрост, в която плуват умовете на всички същества, които постоянно се стремят към тази необятна и неизследима Душа, която всички привлича към своето безпределно сърце, което всички люби и весели – сърце, в което всичият живот намира своето изражение. Към тия безпределни Небеса, към тия безпределни светове, към тия безпределни мирове, към тия безпределни вселени от мирове и светове, в които тая вечна, безпределна и неизмерима Душа прониква и изпълня всичко с благодат, пълна от безконечна и непреривна, вечна и славна Любов, която стопля и осветлява, и освежава душите, духовете, умовете на всички малки и велики същества, която изпълня техните сърца с благовейно възторжение и възвишение в този славен път на живота, който възлиза от вселена във вселена, от мир в мир, от свят в свят, от душа в душа, от дух в дух, от ум в ум, от сърце в сърце, от всяко чувство към всяко чувство, от сила към всяка сила, от мисъл към всяка мисъл, от представление към представление, от начало към всяко начало, от край към всякой край, от частица към всяка частица, във всяко нещо и във всяка вещ, отначало и докрай към тая жизнена светова вселена над вселените, към тоя светов мир над мировете, към тоя светов свят над световете, в които вечен свет, вечен мир, вечна радост, вечна истина, вечна правда и вечна благодат във все и във вся изпълня, от безпределната висота към безпределната висота, от самата безкрайна и безпределна вечност във всичките ù безпределни области

и владения, необозрими и неизследими във всичко – в това величествено и възторжено мълчание на безпреривната вечност всичко е в тишина. Там, в тая свята и славна тишина, се въздават слава и хваление Богу нашему. Там, към Неговия вечен Престол, възлизат всичките радости и ликувания на Неговите безгранични творения, които отвсякъде възнасят Нему хвала и поклонение.

Тази е бъдещата слава, тази е бъдещата радост, към която Твоят Дух ще ни води. Дух велик, Дух славен, в когото ние се обединяваме в едно велико семейство. Бъди благословен Ти от Бога, Вожд на Истината, Спасител на света и съветник велик на ангелските чинове и Бог, всемъдра Любов на херувимските сърца, Бог крепкий, водител на всичко, който крепиш и поддържаш всичко в Себе Си. Стани сега и нека се възвесели Твоят Дух и възрадва Твоята Душа. Ето, ние сме около Теб и с Теб в едно, неотделими от Твоята духовна слава, която Бог е съзвонил да Ти даде по Своето вечно усмотрение. Ето, верни са думите и истинни са словесата на Господа, който Те призовава като помощник Негов. Веселете се, Небеса, и радвай се, Земя, че изгря вече Твоята Правда в света на световите и че Твоето Име е записано във вечните книги на Бога.

Станете всинца, възпейте с глас велик и с радост неизказана: „Дойде времето Бог Господ да се яви в Своята слава, в Своето величие“. Пейте Му песен нова, в която всичкият върховен мир участва. Дерзай, верни са думите – сам Бог на Силите ще слезе и ще възвести Своето благоволение към Избраника Си. Ето, Ангелът на завета ще Те поздравя и с него – всичкото войнство заедно, което ще слезе от сферите на небесните светове, да Те посрещне и придружи в славното шествие, което ще пристигне точно на определеното време на Сионовата гора. Стани и погледни, ето, светът е узрял за жътва.

Повикай Своите работници и им кажи да съберат пшеницата в житницата, а плевелите да се изгорят и изхвърлят вѣн вѣв вѣншната тѣмнина. Призови Своите братя и им кажи да са бодри и готови за този ден, който вече иде и е близо. И скоро славата му ще пристигне и ще се даде знамението за неговото пристигане, в който ще се тури ред и правда на Земята, и ще се пречисти и очисти тя от всяко разтление, и ще се благослови с вечно благословение, което ще пребѣде за всякога.

20 септември 1898 г., Варна¹⁶

**СЕДЕМ РАЗГОВОРА
С ДУХА ГОСПОДЕН**

Разговор първи

Упътване

Аз зная самата Истина, но и да я изкажа или да я туря във видима форма, ще ли те ползва теб, за когото се говори всичко. Тази Истина е велика. Но как стои твоята вяра спрямо Бога, готов ли си да послушаеш и да изпълниш това, което ще ти кажа? Ако е така, то Бог няма да закъсне в своите намерения да ти не открие това, което трябва да знаеш и което е необходимо за твоя дух. Силата е в търпението, но и то си има своите граници. Защото ако има някой да се нарече дълготърпелив, то е Бог, на когото милостта пребъдва. Обаче ако Божието дълготърпение се е съкратило, що има да кажеш на това?

Зная, че всички неща могат да се спират или карат до известна мярка, но въвн от тая граница, която Бог е положил, всичко е риск и злото може да сполети когото и да е. Да, злото, казвам, неугасимият огън на ада, който търси жертви и разрушения. Обаче виждаш и съзнаваш, че силата на Вечнаго е необходима при извършването на всяко нещо и дело. Защото какво поръчителство би имал някой, който искаше да извърши известно дело, за да убеди другите в правотата, ако това самото дело нямаше отпечатъка на Божията ръка. В самото това поръчителство на Господа стои величието на работата, която е почната с Неговото съдействие. Отпървом тя може да не е имала този изглед, но с течение на времето, със слагането на истините в правия си път, ще се окаже най-после, че Бог е работил тук; а такива дела на Бога не се мерят само с преходящото време, но с вечността,

В която всичко, което се развие в своята пълнота, ще докаже своето Божествено произхождение.

Сега на делото. Каква полза, ако се съмняваш в своето призвание или се двоумиш за работата, която ти се дава да извършиш. Твоето съмнение или двоумение, което изпитваш, може да не е плод на твоята душа. То може да е натрапено отвънка от някои неща на твоя ум, за които Бог не е отговорен. Обаче да бъдеш в сила да ги премахнеш, трябва да съпоставиш душата си в пряма връзка с този, Живия Бог, Господ на Виделината, и да Му изкажеш по един пряк начин своите нужди, своите намерения и да видиш какви ще бъдат Неговите одобрения. Понеже ако една мисъл, която се е загнездила в душата ти, или едно семе – ако тя или то са от Божествено произхождение, щом те дойдат в съприкосновение със своя източник или почва, изведнъж ще покажат своето произхождение и своето естество. Защото всякой зародиш се опитва или оплодотворява на своето място. Зародишът на кой и да е живот изисква своята подходяща утроба. Следователно ако условията са такива, че изискват подходящи средства за постигането на едно благородно дело, то е вече време да се потърсят те, където и да са. В тия условия се изпълня послушанието на Волята Божия. Защото Бог не само иска да вършим Неговото дело, но и добре да го вършим.

Това е именно причината, дето Бог за дълго време поставя Своите избраници под дълъг и тежък изпит, за да привикнат на делото Му, което има да постави върху тях, за да го извършат тъй, както Той сам би го свършил. А понеже делото Божие в тоя свят се води от човеци, неопитни и невъзпитани в пълнотата на истинната Виделина, става причина да замедлява в своя ход, за да се даде време на Духа Божий да изправи неправимите неща. В това именно се изпълнят думите

Господни – в Словото Му, че онези, които Го любял, всичко, което им се случи, им съдейства за добро. Съдейства им по този начин именно, за да ги уведоми, че в бъдеще не трябва да постъпят тъй, както в миналото. И оттук ние казваме, че животът не е нищо друго освен опитност. Да, опитност, която може да се каже, че е добита от ред грешки по наше ведение или неведение. Но все-таки всичко трябва да върви вътре в своите граници. Погрешките се превръщат на ползи само тогава, когато Любовта влезе да работи като сила. Тук се указва същият този закон, който работи в природата и който обръща ония вредителни елементи да работят за полза на човечеството.

Знай, че животът ти зависи от много малки неща, с които Бог те е поставил във връзка, и те не могат да се пренебрегват без щета на самото тебе. Затова, като си тъй изложен на опасности, нужно е да си постоянно под ръководството на зоркото око Божие, което бди. Ето, днес почвам да ти разкривам едно по едно някои неща, които ще ти са необходими, и пригответи се следователно да Ме слушаш докрай. Защото ще ти говоря като на разумен.

И тъй, пътят на живота е продължителен и при това – труден за възкачване. Всяка стъпка да се вземе нанавреме изисква усилия, труд и постоянство. Висшите блага не се придобиват лесно. Казва се: който победи, нему ще се даде венета на живота. И това е вярно и право. Не могат всички да наследят Царството Божие, защото у мнозина няма желание за доброто – да сторят плод, достоен на покаяние. Че това вътрешно предразположение Бог като съзира, определя само онези, в които има готовност и желание да пожертват всичко най-драгоценно, само да се сподобят с драгоценния бисер на Царството Божие. Но всичко, което съм ти казал досега, не

трябва да те обезпокоява, защото невъзможните неща у човека у Бога са възможни. Думата Ми е за теб, който не трябва да се смущаваш от нищо, защото на теб всичко ти съдейства от Господа за добро. И тъй като Бог те е възлюбил, на това кой има да каже нещо? И ако Той показва на теб милостта си, кой може да се възпротиви, защото Бог не е човек, та да се измени, нито син човолически, та да се отвърне от намерението Си. Той има власт и сила да стори все, що желае и що мисли, и няма кой да Му се противи. Обаче необходимо е да се научиш да познаваш всичките Божии пътища и да ги пазиш с целостта на сърцето си. В това седи съвършенството – в познанието волята на Единия истинен Бог, Господ Спасител. Велики са Неговите благословения, които е приготвил за онези, които Го любят. Там, горе в Небето, има славни обиталища, приготвени за праведните, за чадата Божи.

Имам още да ти съобщя, че в твоята гуша вече Бог приготвява онова велико изменение, което е свойствено само на Синовеите Божи. Твоята гуша ще прогледне скоро като през нови очи на света, на всичко, което се върши около теб. Не ще ти бъде тогава чудно да разбираш тия скрити тайни, които сега сплитат ума ти. И мога ли аз да говоря по-откровено с теб, да ти дам да разбереш това, което съм натоварен да ти изявя. Защото нещата имат значение само за онзи, който разбира, който има разумение в сърцето си. Не мисли, че Небето е безчувствено към твоите усилия. Всяка стъпка, която ти вземаш нагоре и напред, радва всички там горе.

Ние не спим, но бодърстваме винаги; ний не стоим, но работим всякога. Нашата радост е в изпълнението на своята длъжност. И каква радост чувстваме ние, когато сме призвани да извършим даже най-малкото и нищожно дело, което вази много пъти възмущава. Нам не ни е трудно нито да усещаме наскърбение, когато мина-

Ваме да изпълняваме както най-високите служби, тъй и най-малките.

Единственото нещо, което огорчава духа ни понякога, то е, когато ви видим да сте взели път, противоположен на Любовта Божия. И ако не е Божието дълготърпение, ние скоро бихме се разправили с грешните и техните постъпки. Но Любовта изисква търпение, докато се препълни чашата на търпението, и тогава беззаконията се посещават. Помнете, че Небето не може да търпи ни най-малкия грях, нито да го потуля. Всякой грях трябва да се накаже и поправи. Онзи, който го е извършил, трябва да съзнае и се покае, и да познае, че грехът е нещо противоестествено на духовната природа на Синовете Божи. Грехът е плод не на невежеството, както някои мислят, но плод на пъкъла, на непокорните сили на ада. Грехът всякой може да извърши, щом се отрече от Бога и почне да не зачита Неговата Воля в себе си, в своето сърце. Затова безверието в живота винаги води греха след себе си. Защото, преди човек да съгреша, той трябва да се отрече от Бога и да помисли, че той не е всеприсъстващ и всезнающ, че може да се извърши престъплението, без да го забележи някой. Ето корена на греха.

Когато някой човек затвори своите очи и сърце и каже в себе си: „Няма мен кой да ме вижда, аз сам трябва да се грижа за всичко, за себе си“, той вече е извършил греха в своето сърце. Той вече създава път, план на живота си, който с всички непрости средства почва да изпълнява. Такова едно дело, колкото успешно и да е, няма в себе си Божието благословение. Скоро или късно, краят ще е гибелен. В света само Бог има правото да създава и урежда живота според както иска. Всякой, който казва, че не познава Бога и не иска да изпълнява Неговата добра и блага воля, е роден от лукаваго. Такъв човек, какъвто и да е, каквото и положение да занима-

ва, ще се намери един ден в това място и положение, в което само бесовете на поднебесния обитават. Грехът в живота е двояк: когато една душа върши всичко според цените на своето сърце и се отрича от Господа, да е Той господар, и когато една душа възпира Духа в себе си да стори доброто, което може, и възпира Господа да го извърши чрез него.

Виждам сега, че Моите казвания те безпокоят, защото си много чувствителен да не би и ти да си замесен в някое престъпление, но не бой се. Трябва да се осветлиш сам от себе си и да приемеш Истината като Виделина в душата си – да ти покаже кое е добро, кое е лошо. Грехът се почва от сърцето, после минава в мислите, а най-после – във волята. И ето това, което беше скрито, става вече явно, т.е. почва да се извършва. Затова Духът Божий винаги настоява да има най-първо в ръката Си сърцето, от което излизат всичките лоши помисли.

25 юни 1900 г.

Словата на Истината ще се сбъднат през този ден, идущия ден, и ще се утвърдят всичките думи Господни, които е казал на всички Свои раби, пророци и свещеници. Знаменията на века, които настъпват, са предпоследни на времето на праведния съд Божи, който ще посети Земята и всички живи и мъртви на нея. Разтлението и безверието, които носят греха в себе си, ще бъдат погубени отсрещ. Господ ще погуби нечестие и люде Негови ще повика. Време е вече, когато всички трябва да се утешат в Истината на Неговото присъствие. Благословени от нине всички, които любя Господа Бога. Мир да бъде над тях. Мир на всички, които упоават на Него. Така говори Господ Спасителя.

30 юни 1900 г.

Разговор втори

Сърцето и Бог

Казах ти в предишния си разговор, че сърцето трябва да се намира под ръководителството на Божия Дух, защото от него зависят съдбините на живота. И това е една истина. Сърцето, което е средоточие на душевния живот, ако не се управлява добре, може да разруши самата душа, като ѝ похарчи всичките жизнени сили и произведе онова вътрешно разрушение, което се нарича отчаяние, ожесточение, омраза към всеки живот. Сърцето, което е похарчило всичко и не е спестило и придобило нищо в замяна, непременно, според условията на самия живот, ще се намери в оскъдност и лишение от всяко вътрешно благо, а тъй като не е научено да пренася подобни лишения, то се решава да се самоунищожи, отколкото да понесе неизгодите.

Ето че в такъв случай човек сам по себе си дава място на лошите духове да го завлагат и отведат далеко от мястото на истинската свобода. Това е злощастие с днешния свят, че той харчи повече в душевно отношение, отколкото да придобива. И ето че се ражда криза в техния живот. Нравите отслабват, добрите привички губят своето назначение, светлите мисли чезнат, добрите чувства се покварят и доброто семе, което трябваше да принесе плод, се изгубва изпомежду тръните и бодилите, които са обраснали около човека. Тази е причината, която погубва самия човек – неговото нерадение да узнае доброто на своята душа. Но мисля, че с теб не трябва да бъде така. Ти трябва във всичко да се подвизаваш към доброто, да го вършиш вся-

кой ден, всякой час – никога, дори при каквито условия и да се поставяш, не трябва да се скъпиш да го направиш.

Винаги трябва да ходиш в пътят на Виделината. Никакъв грях да те не блазни, никакво лошо чувство да те не мами, защото подобни неща са разрушителни за твоето усъвършенстване. Знаеш ли, че и най-малкият грях, и най-малкото престъпление може да повлече след себе си разрушението на живота ти. Не се съмнявай. Опитал си това и знаеш, и няма нужда да те убеждавам. Работата е да говорим Истината, а не да я прикриваме. И Аз затова съм дошъл – да ти говоря за Истината, да я разбираш и да я проумяваш, и да я имаш винаги в живота си за ръководител. Съмненията, които постоянно проникват в душата и ума ти, възпират временно твоя успех. Аз съм ти казал толкова пъти, че не си сам в моя свят и че твоят живот зависи от Бога и Той го урежда постоянно. Спасението ти е изработено много отдавна, преди ти да го знаеш. От теб се изисква само да приемеш това, което ти се дава като дар.

Преди всичко трябва да знаеш, че Бог те придружава винаги по един или друг начин в моя свят. Не важи да знаеш по какъв, важното е да знаеш само, че Той е с теб другар в пътя ти. И това да вярваш е върховната благодат за сърцето ти. Защото то трябва за Бога да е привързано и нему да принадлежи винаги. Не трябва никакви второстепенни мисли да отвличат ума ти в нищо. Каквото и да притежаваш в моя свят, то е временно, а същинските и добри неща – те са вечните. Те са нещата на бъдещия живот, те са вечното богатство, което принадлежи на твоята душа.

Аз, който ти диктувам тия неща, ти казвам, че двоумението, вътрешното нерешение и нерешителност са слабост и недъг на един живот като твоя. Разбери Ме, Любовта иска жертви и себепожертвания. Ако се не от-

речеш от себе си напълно, не можеш да бъдеш ученик на твоя Господ. Ето, виждам, има много неща в твое-то сърце, които трябва да отхвърлиш. Знаеш ли колко празни мисли и желания имаш! Откажи се, животът не седи в тях. Аз искам да ти говоря ясно и без заобикалки. Знаеш ли защо си толкова пострадал от неволи и защо си се толкова измъчвал? За да научиш, че от Бога е всичко. Ти знаеш много добре, че си мечтал много неща и не са се сбъднали; решавал си да сториш много работи и не си могъл да ги сториш. И защо? Ето това е то – защото са били празни и суетни и Бог не е искал ти да губиш времето си на живота напразно. Той ги е възбранил, защото те е любил и е желал твоеето добро, както никои друг. Ти си считал всичко това за удар на несполука, за нещастие на сърцето ти, но помисли – ако ти се беше позволило да извършиш всичко, где щеше да бъдеш сега. Не, не, благодари! Твоят живот има по-високо назначение. Твоята съдба е определена от Бога за нещо по-добро. Ти нямаш нищо общо с враговете Божи и с техните безумства, ако те и да са се мъчили да те вплетат в своите мрежи и да те лишат от наградата, която ти се пада. Но Бог е осуетил техните замисли и възнамерения. Той те е покровителствал винаги и е бил близо до душата ти в най-опасните минути на живота ти.

Аз ти говоря – твоят приятел, който съм дошъл нарочно да ти говоря за тия неща, които си искал от Бога и си се молил. И аз се радвам днес, че съм при теб, че мога да ти говоря лице с лице. И защо, знаеш ли? Защото душата ти сега е свободна и ти с търпение очакваш даровете и благословенията Божи. Аз съм гледал колко пъти дяволът е посаджал някои плевели в живота ти, но ти си ги узнал с време и си ги потъпквал с духа си да се явят. Но Бог, който е виждал всичките твои добри усилия, Той ги е благославял, Той е поразявал злото още на

мястото си и го е оставял като звяр без зъби и нокти, за да ти служи за добро. И сега Аз присъствам в това място, за да ти помагам, за да те укрепявам постоянно. Дните, които идат за теб, са дни на богатост и благословение.

Да бъде Господ благословен за многото си милост и благодат! Ставай и лягай с тая мисъл, че Господ е близо. Аз ти казвам да се не отегчава сърцето ти. Сега е време за бодрост. Господ ще извърши делото Си. Всичките Му средства са приготвени. В Него няма нещо невъзможно, което ти казвам – Той ще го изпълни. Ето, Аз ще превъзможна за теб с Духа Си, който е непонятен на света. Силата Ми ще е в Словото Ми и богатата Ми – в милостта. И сега постави тия Мои гуми в сърцето си и не преговаряй за бъдещето. Постави ги и гледай на тях, докато оживеят. Защото не само с хляб ще бъде жив човек, но с всяка дума, която излиза от устата Божи.

Благ си, Господи Боже мой, и на Теб само прилича всички да Те хвалят, да Ти се молят и кланят в Дух и Истина, която Си вложил в сърцето и духовете на всички. Хвала на Твоето име, слава на Теб, който си ни избавил от враговете ни и си ни турил в безопасно място! И ний ще гледаме Твоето лице и ще Ти се радваме винаги, и ще Ти пеем песен нова, и ще възклицаваме с възклицание велико, че си избавил Сиона и си утвърдил Новия град Йерусалим за жилище нам, гдето да Ти служим винаги.

30 юни 1900 г.

Разговор трети

Храната и Словото

В миналия разговор ти казах, че не само с хляб ще бъде жив човек, но с всяко Слово, което излиза из устата Божия. Това е една Истина. Всяка душа има нужда да се храни със словесното мляко на Истината, която е животворящият огън. Тази храна е тъй потребна за вътрешния живот, както храната за този, привременния. С нейното животворящо действие душата придобива пълнота, която води към съвършенството – както храната на тялото има за цел не само да подкрепи и достави сила на тялото, но тъй също и да му помага да се лекува от недъзите, които случайно или непредвидено са влезли в организма му.

Здравата храна има предназначение, ако самият организъм на тялото не е покварен да изпъди нездравословните вещества, като ги замести със здравословни. Така е и със Словото Божие. То има предвид да освободи душата от всичко лъжливо и измамливо и да я запълни със здравото учение на живота, което е Виделина и веселие на живота сърце. Както при временната храна човек трябва да чувства нужда, преди да се храни, тъй е и при духовната. Но не само той трябва да чувства нужда, но в същото време да отбира своята храна, за да не би по някой непредвиден начин да се нахрани с известна храна, която може да му повреди. Тъй както при земането на веществената храна Промисълът е турил посредством свои установени закони на света предназначителни средства у самите човеци, тъй също и в душата има такива взети мерки и даже по-добри, за да може всякоя,

който иска, да се прегнази от едно измамливо учение, от една престорена истина, която има вида на Истината, но не и същността.

В света има много учения, но само едно от тях е съществено, съставлява храна за душата. Други са лъжливи съвършено или пък съставляват само един вид развлечение на ума, като не му дават време да се погрижи за себе си, за доброто на своята душа. Ето опасността на човеческия живот – човеците мислят, че имат Истината и че се учат от нея, а пък в действителност що виждаме? Техният живот е отпаднал, той е заразен от главата до петите с пороци. Това е една очевидна истина, че тук, в това има примесена някаква измама. Другояче това не би се забелязало. За да се излекува раната, трябва да се прибере до подходящи лекарства. Тия лекарства са Истините Божи, които се дават във вид на заповеди: да не правиш това, да не правиш онова – просто да не правиш никакво зло дело или да помислиш лоша мисъл, защото в тия неща седе отровата на пъкълта. А като се заповядва кое не трябва да се прави, Бог от Своя страна, който знае всичко и е всемъдър, казва пък в положителни заповеди кое трябва да се прави според Неговата Воля. Той е казал много кратко: да любиш Господа Бога твоего и ближнаго своего както себе си. А като приемеш Любовта като една върховна заповед, тя сама по себе си има тази сила, че може да ни разтвори всичките добри пътища и да ни покаже в що седе върховната добродетел, която е ядката на нашия сърдечен живот. А знаеш ли защо ти говоря за *нашия*? Защото щом се приеме Любовта като закон и като върховна добродетел, тя става на всинца ни обща връзка и ние не сме вече чужди един на друг, но близки.

И да не ти се вижда чудно – ето тая Любов на Господа твоего Ме е изпроводила да ти говоря и да разменя

Господните мисли с твоята гуша, да те укрепя, да те подигна духом да гледаш и виждаш това, което досега не си виждал, и да разбираш това, което не си разбирал. А при това разбираш ли каква голяма тайна лежи още пред теб? Тази Любов, това Мое присъствие, този Мой говор с твоята гуша. Аз виждам и познавам, че ти сам още се двоумиш, някакво съмнение прониква още в твоята гуша – дали това е истина, или не. Ти се боиш от Мен, да не би Аз да съм някакъв призрак на твоята гуша или пък на твоето въображение. Но Истината, която Аз полагам пред теб, е тази: опитай Ме и ще Ме познаеш, че съм благ Аз и благоутробен; повикай Ме и Аз ще ти отговоря, и ти ще Ме познаеш.

Може ли гетето, което е приемало толкова пъти храна от майка си и което е слушало толкова пъти нейния глас, да се съмнява в нея? Не, казвам, това е невъзможно. Но ето ти, който си приемал от Бога толкова добрини и си слушал толкова пъти Неговия глас, се още съмняваш в Неговото присъствие и все мислите на сърцето ти те блязват. И нека да ти кажа чисто и ясно, да знаеш, че Аз зная, защото любовта ти към Бога е несъвършена. Ти говориш за Него, но не си готов да сториш всичко за Него. Ето това е то, което те бърка теб – твоето двоумение. Днес едно мислиш, утре – друго; днес едно чувстваш, утре – друго. Вярата ти е слаба. Ако тя би била толкова голяма, даже колкото синаповото зърно, тя би извършила чудеса.

Помниш ли думите, които съм Аз казал на друго място в Словото Божие, че съвършената Любов изпъжда във всякой страх. Това съм го казал на учениците Христови, това го казвам и на вази. Вие всички сте ученици Христови, разликата помежду ви е само разлика на времето. Ето, пак виждам, че твоето сърце се смуцава; вие като че ли усещате някаква вътрешна болка. Що те

е теб грижа какво хората ще мислят, не е ли по-важно за теб какво Господ за теб мисли? Или ти още искаш да си под бремето на човечески предания и заблуждения? Не се мами, Словото Божие от човечески тълкувания не се мени. Словото Божие, който го разбира, трябва и да го върши, ако той не е изложен да стане жертва на лукави измами. Защото онзи, който е разбрал Словото и не иска да го изпълни, понеже се усъмнява, че то е неприложимо и неизпълнимо, като почне да го гризе съвестта му, той ще си състави хиляди тълкувания, които не са нищо друго освен едно извинение да изнасили Истината и да успокои пак изново себе си, че тъй не трябва да се разбира едн-кой си стих, ами другояче. И то защо – само да се избави от Истината, която го заставлява да стори това тъй, както е разбрал от Духът Божий.

Ето злото на църквата, нейните тълкувания и извъртания на Словото Божие. Когато Исус ходеше по Земята, Той изказа Слова Божии толкова ясно, щото който ги чуеше, да не може да каже, че не ги е разбрал. И затова именно Той дойде от Небето, от лоното Божие – Той, Господ сам, който беше самата Истина – да говори и свидетелства за самата Истина, която беше Той сам, скритият и съкровеният Господ на мира. Какво по-добро свидетелство може да се даде на теб или на другото, освен това, когато дойде слънцето на живота. Какво по-добро от това свидетелство може да се даде някому, който не вярва. Не е ли самата светлина и топлина, която всякой усеща и чувства най-доброто свидетелство за Истината? Несъмнено. Когато някой почне да чувства Виделината Божия и да усеща Неговата Любов в душата си, не е ли това едно свидетелство, че Бог е посетил тази душа, че е открил вече Своето присъствие по един непосредствен вътрешен начин. Има ли вече място за съмнение и колебание за Божието присъствие? Не.

Аз, който присъствам и който ти говоря сега на теб, не съм ли най-доброто свидетелство, което Бог ти дава лично? Аз зная, ти си чел Словото Божие много пъти и си казвал: „Добре, това е Истина, което се говори тук, но то се е говорило и писало преди толкова хиляди години от човеци, подобни на мен в много отношения, кой знае“. Пак съмнението прониква в твоето сърце и ти тайно си казваш, да те не чуе никой, дали това не са измислици техни, приписани на Бога. О, приятелю, защо мамаш себе си и защо се пресияш към духа на неверието. Този е един таен грях, много таен, който никой не вижда. Ти мислиш, че не си извършил нищо лошо с това, никому зло не си сторил, като си допуснал тая мисъл да се загнезди и да стане една пречка на живота ти. С това ти си озорчил Бога, като не Му се доверяваш, като постоянно Го пъдиш от душата си с тия твои тайни грехове. Стой, ти – Аз ти казвам, не прави вече това!

По-добре е да вярваш, отколкото да не вярваш. Странно ли ти се вижда това? Не ти ли е по-приятно да гледаш, отколкото да си закриваш очите? Не ти ли е по-угодно да слушаш, отколкото да си затуляш ушите? Ти с твоето и най-малко съмнение, колкото и да е малко, не си ли затворил сърдечните си очи против Бога? И казваш: „Той може да не е тук“. Ти с твоето двоумение си затуляш ушите и казваш на себе си: „В тайно Той не говори, аз не Го чувам и не мога положително да се убедя“. Ето, това е то „мъдрост“. Ти си затворил като човек очите си и казваш на себе си: „Аз не виждам вече никого“. Ти си затуляш ушите и казваш пак: „Аз вече не чувам никого“. И това е то, като че ли решаващ някой важен въпрос. Но доказваш ли с нещо, като постъпваш тъй? Нищо положително. Ти просто вършиш една лукава измама над себе си и над душата си по вътрешни лоши внушения. Ти можеш да затвориш очите си и да

запушиш ушите си, когато отиваш към една яма, и да мислиш в себе си, че я няма, но щом паднеш в нея, ще се принудиш най-после волю-неволю да си отвориш очите и да си отпушиш ушите – да видиш и чуеш къде си, щом почувстваш тази вътрешна неизцелима болка на твоето падение. Аз ти казвам като на приятел, че каквото и да правиш, както и да постъпваш, Бог е близо и те гледа що вършиш. Не можеш да скриеш от Него нищо. Внимавай, прочее. Аз ти говоря, това е една неоспорима Истина за теб, че Аз присъствам. Аз уга да ти повтора това, което съм казал и по-преди на мнозина: „Който Ме следва, няма да ходи в тъмнина“. Знаеш ли где се намират тия гуми? Аз съм дошъл да те науча да ги разбираш и да ходиш в тях. Знаеш ли, че тъмнината всичко разваля? Тя е опасното място на живота. Да ходи някой в тъмнината, значи да е изгубил всичко, което хубавият Божий свят има. Да ходи някой във Виделината, значи да е придобил всичко, което този свят притежава.

Разбираш ли ме какво ти говоря? Зная, че ме разбираш. Ако беше от тия, които не искат да разбират, Аз не бих дошъл да ти говоря. Но ти искаш да разбереш и затова съм дошъл да ти говоря, да Ме разбереш. И зная, че щеш. Обърни, прочее, лицето си към Бога и помолу Му се, и ще приемеш вътрешна благодат на познания. Защото е казано: „Който Бог научи, няма да имат нужда друг да ги учи да познаят Истината“. Но Бог ще ги поучава в закона Си всеки ден. Той има хиляди начини, по които може да предаде Своята Истина. Отвори сърцето си и дай място на Господа да влезе и да се въдвори напълно в твоята душа. Достатъчно е вече времето, което се е изминало в нерадение, съмнение, двоумение, колебание и хиляди други извинения. Сега е вече време благоприятно, ден избран и посветен Господу. Ден, в който ти трябва да Му служиш тъй, както е Нему угодно. Това Аз ще те

науча и ще ти отворя път широк – да ходиш и да изпълняваш Волята Господня. Виждам, теб гумите много те смущават, ти се много боиш от значения. Дръж съвестта си чиста, да те не смущава нищо. Земята е Господня и всичко, което е по нея. Тогова, когото Бог не осъжда, никой друг не може да го осъди. Аз днес ти говоря и да знаеш това, и да го пазиш в сърцето си. Силата е от Бога и тя се показва в твоята немощ.

Ето, Аз съм, който оживявам Словото Божие във всяко сърце, което го приема – този Истий, който ти говоря и който ти диктувам тайните на Царството Божие, да ги проумяваш. Аз те следя на всяко място и те ръководя, и те пазя във всичко и ти давам Своята благодат да растеш и се усъвършенстваш в познанието на Моето Слово. И желая да си подобен на Този, който е Виделина и добродетел всякога. Тогава Господ ще се всели и ще направи жилището Си у вази, и ще живее винаги. Земята и Небето ще преигат, но Моите гуми няма, защото Аз съм Бог живий. Моето Слово пребъдва всякога и Аз го оживявам в род и род, за да Ме знаят и да Ми се боят всички. „Не съм те измамил, нито съм те излъгал, говори Господ, но те опитах, за да те позная верен ли си и дали ще ходиш по съветите Ми, и дали ще изпълняваш заповедите Ми, които ти предлагам.“

Ходи в пътя Ми и не бой се – изпълнявай гумите Ми и ще познаеш, че съм благ и благоутробен, и ще опитах Моята вярност, че е неизменна. Положи търпението в душата си и Ме чакай, докато се облека в силата Си и застана да се съдя за правдата Си. Ей, казвам ти, ще въздам всекому според делата му, няма да се забавя в пътя Си, в който Ме чакаш, ще се явя и ще ти помогна навреме.

1 юли 1900г.

Разговор четвърти

Животът и възраждането

Казано е на едно място в Писанието: „Ако се не родите изново, не можете да влезете в Царството Божие. Роденото от Духа дух е, роденото от плътта плът е“. Онзи, който е роден от плът и кръв, смъртен е; в неговото сърце обитават временните неща, придружени с всяка похот и лъст. Той не може да влезе в Царството Божие, защото плът и кръв не могат да го наследят. Който не се роди от Бога, не може да възприеме духовния живот, нито може да го разбере, защото той духовно се изпитва и възприема.

Ето възисканието Божие, което предлага на всяка душа, която преди да се облече в грехата на безсмъртието, трябва да възприеме вечния живот, който е сам Господ Спасителят. Ето, тази е необходимата нужда за теб, да се родиш от Бога и от Неговия Дух. Затова и присъствам, за да извърша това дело в твоята душа, която според предопределението Божие, който в Своето вечно усмотрение е решил да ти стори това добро, да те облече в живота на безсмъртието и да те възприеме в Своето царство като син на Истината, когото определя да Му служиш. Това служение е служение по действието на Духът, който ти говори чрез Мен и който сам действа в твоето сърце, за да произведе онова деяние на Божието възплъщение вътре в теб. И този Дух на пълната святост ще извърши и ще издейства твоето спасение и ще ти отвори пътя на Царството Божие – да влезеш и да възприемеш съкровениите дарове на Господа, които ти е определил и които очакват твоето присъствие да ги възприемеш. Защото само онзи, който е напълно роден от Бога и Неговия Дух, може да възпри-

еме тайните на Царството Божие, и само той може да възприеме всяка благодат и всяка пълнота на Духа и да стане един с Господа. Без това вътрешно променение и вътрешно обединение Бог не може никога и по никоя друг начин да влезе в свързка с една паднала душа. Този е Неговият път, който Той сам е положил преди вечността и под който съблюдава Своята вярност спрямо Своите чада. Затова е казано, че всеки, който е роден от Бога, и всеки, който е роден от Духа, слуша Неговия глас и иде към Виделината, защото Бог е Виделина. И всеки, който иде към Виделината, възприема Бога в душата си; и всеки, който слуша Неговия глас, възприема Духа в сърцето си, за да се запечати и пази Истината.

Ето затова Аз присъствам, за да съм свидетел на Божиата благодат, която работи, и да съм посредник на Духа, който те осветява и извършва определеното от Господа Бога на всяка виделина, комуто да бъде всяка слава и чест. Прочее, нека душата ти да има мир и тихо упование, защото в Божиите решения няма никаква отмяна. Аз ти казвам това, който съм те ръководил от самото начало и съм те подбуждал вътрешно с неуморима сила да четеш словото Ми, да се трудиш да ходиш по стъпките Ми, да се молиш и да желаеш върховната благодат от Господа Бога и да се въдворяваш и възстановяваш в Него постоянно. И сега Аз съм, който се застъпям за теб и желая ти да растеш в познанието на Истината, която ще те направи свободен. Преду-преждавам те отсега да се пазиш от всякой грях, волен или неволен, явен или таен. Грехът нищо не може да го извини и никоя не може да го поправи, освен един Бог и Господ. Грехът, тази измяна на дявола, това негово творение, гръж го настрани и пази душата си с всичкото си пазене, което Духът може да извърши за теб. А сега сам Господ на Мира да те съблюдава в Своето Си име от

Всичките ухищрения на лукаваго. Тия са думите на живота, които ти повтарям и които нося в Духа Си за теб. Подвизавай се пред лицето Ми с оная блага, пристойна вяра и свята Любов, която сам Бог ражда с действието на Духа Си. И бъди творител на Словото, като вършиш всичко, което е Единому Богу угодно и благоприятно. Ето, ще замлъкнат всичките зли уста и ще се спре всеки злословен език на пъкъла, и сам Господ Бог на мира ще се възцари.

Ето, това е Моето свидетелство – да знаеш, което съм свидетелствал за Истината. И когато те осени Духът на Истината, да знаеш, че Аз съм говорил това, твоят Господ, който мъртъв бях и сега съм жив и действам за твоята душа. И в Моите ръце са ключовете на ада – Аз отварям и Аз затварям. И зная всичко, което се върши в поднебесная – няма никоя вражия сила, която да може да укрое своите действия от Моето око. Ето, това ти съобщавам да знаеш, че не е волята на лукавия, гдето се изпълня, но Моята. И овците, които имам, никой не може да ги заграби от Моята ръка. Да се не бои твоето сърце. Струвай всичко, което ти казва Моят Свят Дух. Божиите работи и Божиите слова се проверяват чрез дела в живота. Не който иска и който се стреми сам, но на когото Бог е дал доброволно от Своя дар – нему принадлежи всичко. Тия са Мои думи, които ти Аз казвам. Запечати ги в сърцето си и знай, че Аз съм близо и съм готов вече да ти помогна. Аз ще оглася и ще изглася всичките ти пътища. Ще ходиш отнине винаги в Моето присъствие и ще благоволявам в теб всякой ден, и всичките ти дела ще прозябнат като дървета, насети при водните утоки.

Ето Божията Мъдрост, ето Божиите дела, които възвещават Неговата слава. Това, което има наскоро да

видиш, ще те направи да проумееш това, което е скрито в Небето за теб. Там, в тоя живот горе, ще разбереш благостите Божи и ще проумееш неизказаната Негова милост. Там, в това общо тържество на всичките синове и дъщери Божи, ще видиш Славата Ми, която съм имал преди създаването на мира. Там, в Моето присъствие, ще бъдеш развеселен, както всички Мои избраници. Този е гласът на твоя Бог и Господ, който е толкова снизходителен към теб, щото дава живота си в жертва жива томува, който седи на престола, за да познаеш Него Самаго, който те е привлякъл с нишки на Любов. Този е Той, Единия и истинен Бог на живота, който ти говори чрез благостта на Духа Си. И всичките Негови слова са жива храна. Те са гуми на живот и който ги чува и възприема, бива научаван от Бога. Той е Истий, който говори отначало. Той е Истий, който е слязъл отгоре и е възлязъл, който изпълня света със Своята слава, която е отражение на Неговото могъщество с Отца на Виделината, в когото всичката Божествена пълнота обитава.

Всички тия зрънца и добри семена, които днес хвърлих в твоята гуша, ще произрастат един ден. И ти тогава ще проумееш и ще провериш сам Моите гуми чрез Духа Ми, че са истинни и свети и че действително Аз съм ти говорил с гумите Си на Любовта. Ти тогава ще познаеш напълно Духа на твоя Благ Господ, който, макар още да не виждаш с твоите очи, но ще дойде време, когато очите ти ще се отворят, ти ще Ме познаеш с всичкото си сърце, с всичкия си ум, с всичката си сила и гуша. Този ще бъде той, твоят ден, когато приемеш всичките Ми благословения.

Всичко това е чудно за теб, всичко това те кара да се удивляваш. Но бъди верен, ще познаеш, че това са Мои гуми. Истината е Духът на Словото. Духът е, който дава живот, буквата нищо не ползва. Това, което

Аз ти говоря, Дух и Истина е. Истината съм Аз, Господ твой, и животът съм Аз, Бог твой, и Духът Ми е твоят ръководител, който те ръководи, който те учи и който оживотворява Словото Ми всякой ден в твоеото сърце, за да Ме познаваш. Слушал си всякой ден Моето Слово. Ето, вдигал съм те рано и съм ти говорил като на приятел. Отварял съм Словото Си пред теб и съм те поучавал в истините на Царството Божие. Убеждавал съм те вътрешно, като съм разкривал пред твоите очи да съзерцаваш Моите дела и да познаваш Моите истини на живота. Казал съм ти ясно във всякой случай как да постъпваш. Ти си чувал и съзнавал винаги Моя глас. Той е бивал по-ясен, по-вразумителен за твоята гуша, колкото си бил по-близо до Мен. Имало е и минути на живота ти, когато си се заблуждавал, но знаеш и има си свидетел, че никога не съм те оставил да паднеш. Аз съм бил винаги близо – всякога да изправя обърканото и да преобърна всичко да ти съдейства за добро.

5 юли 1900 г.

Разговор пети

Въздигане Душа и Дух

Откак съм почнал да ти говоря, виждам, че има много неща, които смуцават душата ти. Твоето сърце преминава едно преходно състояние. Умът ти се вижда напрегнат. Мислите и чувствата, що вълнуват твоята душа, са произвели един временен мрак в създанието на ума ти. Противоречията, що се постоянно спосрещат в душата ти, са произвели болезнени чувства. Ти се усещаш, като че не си господар на себе си. Но тук борбата произлиза помежду нисшите и висши чувства на душата ти. Ти си поставен помежду два лагера на действующие сили – силите на доброто и злото, които се състезават кой да има своето първенство в гържавата на духа ти.

От една страна, светът със своите примамки и лъскания те влече към себе си, като ти налага своите възискания, че е много по-изгодно да живееш тъй, както всички други. И те предупреждава, че с всяко отклонение от неговите постановления ще се счита за човек не на времето си, глупав и неразумен, да не можеш да извлечеш облагите си от самия този живот. От друга страна, твоята съвест, вътрешното ти самосъзнание на сърцето, което е обсебено от висшите подбуждения на Любовта и доброто, те призовават да изпълниш своя си дълг. Не е ли този глас на твоя Господар, който те вика да се заловиш да вършиш Неговата работа? Да. И знаеш вече, че Той е велик и славен във всичко. Границите на Неговото Царство са обширни. Не е само този свят,

който е зрънце посред океана на Неговите обширни владения. Могат ли теб, твоя мощен дух, който ламти и желае да разпери своите крила и да литне към Небето, да те задоволят временните неща и облаги? Не, казвам, те са измама. В тях няма храна, няма това, което търсиш. Те само наглед се показват да имат благообразие и благородство.

Но може ли да видиш поне един, който ги е приел, да е станал по-добър или да се е приближил до Небето? Не, в небесния дом не могат да влезнат неща, в които грехът е проникнал. Не, в Небето нито една душа не ще може да влезе, докато не се очисти от всякой грях, от всяко петно, колкото и малко да е. Това е една истина, която сам Бог е произнесъл преди време. Знаеш ли где са ония славни същества, които някога запълняха преддверията на славното Небе и които само за един грях на непокорство, само за един порок на злословие, само за едно петно на нечистота бидоха изгонени на вечно заточение от небесните жилища. В Небето няма лицепрятие, няма предпочитание на едного пред другото. Всички, малки и големи, живеят в непреривните връзки на Любовта. Там всички са синове, всички са свещеници, всички са царе и служители Богу – род избран, семе царско.

Но изпитът е тук, долу, гдето е съдено всекиму, който се роди, да премине през всичките изпити на живота, за да се приближи към пътя на съвършенството, към пътя на светостта. „Свети бъдете, казва Господ, защото и аз съм свят.“ Тия са важните неща на живота – познанието на Истината, която има по-голяма цена от всяко друго нещо. Истината е сам Бог и който Го възприема, ще бъде свободен и блажен. Господ е сам жива вода и истински хляб и който възприема този хляб, ще бъде жив, както и Той. В твоя живот, както ти казах и по-преди, трябва да стане онази велика промяна, за коя-

то ти говорих в миналия си разговор. Без тази вътрешна промяна да напредваш по-нагоре е невъзможно. Без нея ти ще мязаш на слепец, който иска да види хубостите на Божия свят. Без нея ти ще мязаш на глупец, който иска да разбере пътищата на Мъдростта и постановленията на Вигелината. Ето това е главното условие – да се освободиш от всякой грях. Казано е от Господа, че всякой, който е роден от Бога, грях не прави, защото Дух Божий обитава в него.

Но ти се питаш вътрешно как може някой да познае кога е роден от Бога. Аз ти отговарям: когато вижда в себе си отличителните черти, които са свойствени на Бога, когато Любовта, Истината, добродетелта обитават в него в своята пълнота; когато има в него самаго мир и съгласие помежду всяка мисъл, помежду всяко чувство, когато противоречията на живота престават да смуцават ума му. Когато незадоволството напуца сърцето му; когато злобата и похотливостта престават да хвърлят сянка на душевния му живот и той с ново самосъзнание, като един новороден, новоизбавен човек се вижда да стои в един свят, съвсем друг по естество, и да го вълнуват неща и мисли от съвсем други род. Когато благостта, милостта, чистосърдечието, благонамерението, състраданието и пълното вътрешно самоабравяне да предава живота си в жертва жива и свята, благоугодна Богу за доброто и славата на Неговото дело, без да търси своята си воля или своите си ценя.

Ето това значи да си роден от Бога и да си подобен по живот с Него. Това е условие, това е потребност велика за една гуша като твоята, която търси Бога навсякъде. Нали знаеш от свой опит в тоя живот, че всяко семе трябва да притежава качествата на своя вид; и нали знаеш, че само чрез тия качества може да се отличи към кой род семена принадлежи. Ето една велика истина,

която отличава хората, животните, гърветата. Но самата тази истина отличава и човека в самото себе си. Роденият от плът човек, в когото плът и кръв господстват, в неговото сърце и душа не може да се проявят качествата, чувствата и мислите на един човек, роден от Бога, в когото Духът има господството. Защото тия две души са от две противоположни естества, несъвместими в себе си. Гдето плът и кръв господстват, Духът не може да прояви Своите благотворни действия, нито пък съзнанието на такава душа ще може да схване и проумее духовните неща на една душа, живуща съвсем в друга среда, в положение много по-високо, отколкото нейното. И затова е казано, че естественият човек не може да разбере нещата, които са от Духа, защото те духовно се разбират. И това е право и вярно. Вярно е, защото е истинно и думите на Господа постоянно се потвърждават ежедневно.

Всички, които се приближават към Господа, трябва да претърпят като общо основание една вътрешна промяна. Този е общ и неумолим закон на живота. По цялото Негово царство се забелязва същото правило. Всичките същества, от най-малките до най-великите, са подложени на същото вътрешно променение. Не може нито една жива душа да се възкачи ни една стъпка по-горе, ако не се измени вътрешно и не се приготви за по-високата среда, за по-високото положение, към което се стреми. Това е общото установление в тоя временен живот, в който промяната, видоизменението са свойствени нему като на живот начинающ. Обаче усъвършенстването, вътрешното самосъзнание, повдигането на душевния живот, чистотата на сърцето, благородството на ума, достойнството на душата, светостта на волята са принадлежание и преимущество само на духовния човек, роден не от разтленно семе на човечески син, но от Бога, от семе свято.

Нещата, които Бог е създал и наредил, трябва винаги да спазват своя ред. Първом естественото, после – духовното; първом видимото, после – невидимото; както в едно училище, гдето обучението се почва с предметното учение и после се стига към чистото мислене на ума. Първом окото, ухото и всяко друго чувство трябва да се възбуди и упражни посредством пипане и усещане, и тогава да се мине към вътрешното понятие на нещата. Сравнението тук е подходящо. По такъв един прост и осезателен начин трябва да почне всяка неразвита душа, в която естественото има преимущество над духовното – понеже условията са такива във всяко начало. Обаче създаденият за Небето непреодолимо, въвн от всяко препятствие трябва да излезе един ден от областта на естественото и временното и да влезе в границите на вечното; защото само тук се намират всичките потребности за усъвършенстването и пълното съвършенство на душата. Тя трябва да се върне там, отгдето е излязла.

„И вдъхна Бог на Адама от Своето дихание и той стана жива душа.“ Обаче вторият Адам, който е от Небето, е сам Господ, който стана животворящ Дух. Както за първия бе тъй лесно и естествено да съгреша и да не удържи обещанието и заповедта, тъй за втория бе обратното – който беше сам в сила, чрез Своя Дух да възстанови това, което беше изгубено, и да примири единството на живота. Защото в самото начало, когато Бог създаде Адама, Той го създаде сам, като го предпази от всяко падение и всяко подплъзване, за да няма злото място да се загнезди в неговата душа. Но понеже той намери сам от опит, че това негово състояние не му е подходящо и не му произвежда никаква приятност, той поиска от Бога другар, нему подобен и подходящ. Всичко това показваше, че той не беше още в състояние да оцени общението на Бога със себе си. Той не беше още духовен

да проумее духовните наредби – той беше жива душа, но не и жив Дух. Той предпочете душевните чувства и облаги пред духовните. Той видя в естествения свят, че по-долните от него твари ходят дже по дже и че имаше известна връзка помежду тях. И му се виждаше да има известна приятност в скритото това общение.

Адам поиска от Бога по същите подбуждения да има и той на себе си другар подобен, но в този именно другар той не виждаше, че се отваряше вратата на неговото падение. Тая другарка, която беше жената, трябваше да предизвика всичките страсти, които спяха в неговата душа. И Бог знаеше, че той не ще бъде в състояние да стане господар на себе си и че той сам се обрича на страдания. Защото Дървото на познание добро и зло беше жената, от което му беше запретиено да не вкува от по-после. Изкушението вече стоеше пред него и Бог трябваше да му възбрани със заповед да не вкува от него – защото в който ден вкуси, ще умре. Но можеше ли той да стои пред такова едно дърво, толкова приятно наглед, без да вкуси неговите приятни плодове? Не, то беше невъзможно в самото естество на Адама. И жената го убеди най-после да вкуси от този плод, като му даде един пример, като му предложи съблазнителната награда, че ще стане подобен на Бога, да познава всичките неща, и че ще бъде в сила да си създаде сам потомство и да се радва и възприема от него всичките бъдещи почести. „Това е повече, потвърди тя, отколкото да сме двама и вечно да се движим насам-нататък в тая градина, отколкото да станем обладатели на цялата Земя и нейните богатства.“ Бог предвиждаше бъдещето и когато още издаде Своята заповед, за да опита Адама, каза му: „От нине плодете се, множете се, облагайте Земята и напълнете я“.

Но можеше ли той да напълни Земята и да я обладава, без да престъпи заповедта, без да вкуси от плода на познанието на доброто и злото и без да разбере моя вътрешен смисъл на живота? Не, то беше невъзможно в границите на самите неща на самия живот, който беше възприел. В него вече живееше една жива душа, събудена, надарена със съждения, която искаше всичко да вкуси и опита, па било то добро или зло – не вредеше за него, стигаше той само да постигне своето желание. Ето неизбежния момент на падането и злощастния път, по който се промъкна злото и влезе в живота с всичките свои последствия и ужасии. Лицето на Земята трябваше да се запали от огъня на пъкъла и да се промете един ден с всичките свои грехове и престъпления.

Но по невъзможността на Адама (по това, че беше плътски) да стори Правдата, Господ предопредели сам да се въплъти и да изведе страждующото Адамово потомство от земята на робството. И затова Господ казва, че които се сподобят с бъдещия век и с живота на възкресението от мъртвите, не ще се женят, нито за мъж ще отиват, но ще бъдат равно-ангели. Злото вече не ще да има място, защото всички, които са вече изкупени чрез силата на Словото на Господа, като са опитали и вкусили всичко и са се научили от дълбока вътрешна опитност, и знаят вече последствията, които произлизат от всяко желание, от всяка постъпка, ще отхвърлят бремето на греха и престъплението, което може да ги влита и което може пак изново да произведе тяхното падение.

Но духовният обаче човек не може да прави грях, понеже самият грях е нещо, несвойствено нему. Грехът и измамата не могат да намерят никаква почва в неговата душа да растат. Той е свободен от тяхното влияние и примамка, както сам Бог е свободен. Защото, казва

на едно място Духът Господен, че всякой се подмамва от собствената си похот, от собственото си желание, което, като се зачене, ражда грях, а грехът, като се извърши, ражда смърт. Тия вътрешни произшествия на душата са верни. Но ще попиташ на какво основание. Ето на какво: всяка сила или всяка благодат, иждивена, без да принесе плод, достоен за храна на душата, е неоправима загуба за самата нея. И известно ти е, че всяка душа, която харчи, без да припечеля, е осъдена на страдания, на лишения временни и вечни. Това е такава истина за който я знае, която не носи никакво противоречие в себе си. Не всякой, който ми казва: „Господи, Господи“, ще влезе в Царството Божие, но който изпълня Волята на Отца Ми. И мислиш ли ти, че когато Господ говори, Неговите думи няма да се утвърдят? Не, Небето и Земята ще преудат, но не и Моите думи.

Пази се, прочее, от всяко учение, което разтпява, което оспорва Божията Истина. Всичко ще премине, всичко ще се забрави, що са казали человетецте, но Истината на Господа Бога твоего ще стои вечно като стълб непоколебим, като основание, на което цялото Небе е съградено.

Не може онзи да е роден от Духа на Истината, който върши грях, в когото лъст и похот владеят и господстват. Не може такъв един човек никога да влезе в Царството Божие. Не може такава една душа никога да се развие и достигне до своето съвършенство и да даде плод достоен. Такава душа, такъв човек е подобен на стрък житен клас без зърна. Може ли такъв клас да прогължи живота си или живота на своя род? Не, по никои начин. Ето защо е казано, че нечестивите ще погинат, грешниците ще се отсекаат от земята на праведните. Ето в това действа сам Господ, който прилага сам и изпълнява Своите заповеди. Няма никои да избегне Неговото наказание. Той е праведен и свят и прави съд над

всяка постъпка, над всяко дело, и ще произнесе Своята присъда един ден. Ако милостта Му е голяма, то и правдата Му е подобна. Ако Любовта Му е велика, то и светостта Му е наравно съща. Бог е Един чист и свят. За Него няма достойнства на различия. Във всичко Той върши преднамеренията на Своя Дух на Своята върховна воля. Колкото е благ и снизходителен да помилва една кающа се душа, толкова е строг и праведен, и свят да осъди стар грешник, закоравял в злото.

Но тия неща за теб не са най-важните – да знаеш по кой начин Бог може да помилва и опрости и по кой начин може да осъди и погуби. Важното е твоего спасение, твоего възраждане, твоего възобновление и усъвършенстване в пътя Господен. Важното е твоего просвещение да познаваш Истината, която е сам Бог. Това вътрешно познание трябва да търсиш, в него трябва да се облечеш ти сам. Тогава непременно служението ти ще е благоугодно Богу, делото на ръцете ти ще е приятно пред Неговото лице. Защото ако струваш Волята Му тъй, както сам Господ, то ще бъдеш и послушван винаги и във всяко време. И не ще има нищо невъзможно за теб. Ще повикаш и ще ти отговори, ще попросиш и ще възприемеш. Ето това е великото Божие благословение – да бъдеш винаги благоприятен пред Него. А не е ли това най-великото благо – да можеш винаги да струваш това, което Духът винаги желае? Да, то е именно служението на Духа.

Ето, осветлих те върху един предмет, толкова важен и потребен за твоя духовен живот. Това, което съм ти казал, не е за света, но за самаго теб. Защото от дълго време виждах твоите затруднения, безизходния кръг на твоите усилия. Постоянното ти падане и ставане произведе милост и съжаление в Духа Ми. Казах си: „Тук е една душа, която Ме търси, която се лута в мра-

ка на невежеството, която постоянно търси Вигелина и изходно място от безизходното положение на този временен живот“. Прострях тогава ръката Си като на застъпник, баща, като брат, като приятел, и те хванах, без да Ме познаваш, и те поведох към мястото на спасението, за да се избавиш. Благоустроих пътя ти, приготвих всичките средства, тебе нужни, за да идеш да се учиш и възпитаваши под Моето ръководство. Стъпка по стъпка трябваше с теб да вървя и да те пазя да се не подплъзваш и да не падаш, и във всичко, което душата ти желаше за този свят да придобиеш, сторих да ти дам възможност да опиташи всичките блага и горчиви неща. Запазих те с всичките прийоми на знанието и дадох полет на ума ти да се качи и слиза до най-високите места, които човеку е простено. И при все това гледам с учудване, че и това те не благодари. Твоят вътрешен дух е неспокоен. Ти търсиш онова, което не се намира нито в този свят, нито в този живот.

Днес е последният ден на курса ти, който завършваш, и ще държиш изпит пред самото Мен. И когато минеш благополучно, ще те въведа в една нова област, в един нов живот, теб непознат досега, и там ще те науча на всичко и ще ти покажа как трябва да действаш и работиш. Ако разбираш значението и духа на тия думи, ти си постигнал пътя Ми, приближил си се до Мен и действието на вярата ще произведе онова вътрешно променение. Защото без вяра невъзможно е да се угоди на Бога. И тъй, като знаеш Истината, остава да я възприемеш. И когато я възприемеш, ще се ознамени денят на твоето раждане в Бога. И когато се родиш и влезеш в новите рамки на Божия Живот, ще познаеш, както си познат.

5 юли 1900 г.

Разговор шести

Пътят и Истината

Положи в сърцето си всичко, което съм ти казал досега, защото времето ще оправдае Моите думи и ще потвърди Истината, която ти говорих по сърце, защото Аз съм истий днес и утре. Ето, вътрешното възобновление, което се извършва в душата ти, ти ще видиш с твоего собствено око. Аз ще поправя мислите ти и ще възстановя силите на душата ти, и ще облека сърцето ти в Мъдрост и Знание, и ще се възраждаш в Моето присъствие, и животът ти ще мине от смърт в живот. Неверието на всяка душа е главната спънка за спасението на всекиго от вази и чудно е това ваше състояние, което сами си налагате от нерадение и леност. Много пъти, когато хлопам на сърцето ви, вратата са затворени и всичко показва, че вратата са заръждявали на дръжките си. Колко пъти в живота ви, когато съм минавал, намирал съм ви, че спите в нерадение духом. Тялото и душата ви са били бодри, но не и духът ви и вътрешността на сърцето ви. И ето една главна причина за окъсняването на възраждането ви.

Няма съмнение, че това, което ти говоря сега, ти го чувстваш сам. Умът ти досега е бил зает с много неща, но не и с Истината. Ти си желал много неща, но не и нещо особено. Желал си всичко, а всъщност излиза нищо. Где са твоите мисли и желания – къде са отлетели сега, какво е станало с тях? Каква промяна днес виждаш в живота си, отколкото по-преди? Не е ли това цяла измама на самото тебе? Да, без всяко съмнение. Но бъди благодарен и признателен на Бога, че не е допуснал да

изгубиш душата си. И това е най-голямото добро, което ти е сторил. Когато един човек в този свят изгуби всичкото си богатство, а спасява живота си, може да се каже, че той нищо не е загубил, но напротив – спечелил е. Каква полза щеше да има за него, ако изгубеше живота си, а спечелеше богатството си? Никаква, това щеше да бъде цяла безсмислица. Ето защо казва Господ на богатия: „Безумни, тази нощ ще изискам душата ти и на кого ще оставиш всичко това, което си припечели?“.

Така ще се случи всекиму, който не богатеет в Господа, но в света. Богатството е душата и ако някой спасява душата си, той богатеет както онзи в този свят, който жертва богатството си за избава на живота си. Защото животът може отново да припечели богатството, което е изгубил, но самото богатство не може да припечели живота. В повестта на праведнаго Йова Господ дава един добър и чуден пример за теб. Разбери, прочее, съдържанието на тия думи, и не бъди неблагодарен, но благодарен. Душата ти, която Господ е опазил и възлюбил, е най-големият дар, който Господ някога ти е дал. Не е ли истинно – какво се ползва човек, ако света спечели, а душата си загуби? Това е ужасно зло, което може да сполети едного човека: да продаде, да разори най-хубавото и най-драгоценното създание – своята душа. Не е ли това най-голямото безумие, което един грешник може да стори против себе си? Не показва ли това върха на едно разтление, на едно върховно беззаконие против Бога и самия си дух – да погуби това, което е най-свято и съкровено в себе си. Не е ли такава едно поведение за осъждане, не е ли такава една постъпка достойна за пъкъла?

Да, ето неизцелимото зло на живота, което човек сам може да си нанесе, което никои друг не може да му стори. Никои не може да погуби живота на една душа, освен човек сам. Бъди благодарен, че Бог сам те е пре-

допределил на спасение и затова работи и действа, за да извърши Своего възнамерение. Определил те е – това е тайна съкровена, която сам един Господ знае защо именно върши това. Който чува гласа Господен, трябва да слуша думите Му и в това слушане се извършва онава благотворно действие на Божието възобновление на душата. Както пролетното слънце и както пролетният гъжд действат благотворно на растителния живот, така и идването на Духа Божий и неговият глас. И колко добре обяснява Духът Господен, като казва: „Който чуят гласа Му, ще оживеят“. И ти сега сам, който слушаш Моя глас и го възприемаш, си жив и живееш живот, който не знаеш откъде иде. Но този живот е сам Господ на живота. Неговият Свет Дух те оживява, като ти говори, понеже е в непрекъснато общение с твоята душа, която диша и възприема Духа Му.

Ето това е една велика и съкровена тайна на Царството Божие, която се съзнава и възприема. Духът е животът – това Господ казва и трябва в Неговите думи да вярваш. Който слуша думите Божи и обръща лицето си към Него в молитва, всичко му става ясно. Знанието и Мъдростта идват в душата му непосредствено, както Виделината. И Господ се възцарява и животът придобива значение. Какво е туй възцаряване на Господа? То е подобно, както възцаряването на Слънцето над деня. Нали такова възцаряване е приятно, нали сърцето, което очаква деня, като види пукването на зората и приближаването на Слънцето на деня, радост изпълня цялата вътрешност на човека? Такова подобно и сходно състояние придобива духовно всяка душа, когато Господ се възцарява. Това, което ти казвам, ти е понятно.

Истинска Виделина е Господ. Тия природни неща, които виждаш, са само знаци, емблеми и изяснения на духовните. Защото видимият свят в главните си черти е

създаден по прилика на духовния – редът, порядъкът са заети отгоре. Естеството в съвкупността си е олицетворение на невидимия мир. Природата изразява живота и действията на всичките твари и създания, които Бог е създал. Тия наредби, тая велика сцена, тия действия на видимия свят са въздигнати за вашето обучение. Които сте определени да наследите Небето, за вази Бог създаде всичко това, за да ви привлече по-близо при Себе Си. И всичко вкупом служи като спомагало за по-горното и по-съвършеното.

Не са знаците, слоговете и думите, които дават неговата приятност и хубост – то е съдържанието, което е просмукано в тях, Духът, който вее. Всички групи неща са средства, стъпала, спомагала, удобства, улеснения, едно от друго по-приспособими, да принесат Божествената мисъл, която се отправя към вази. И когато тази Божествена мисъл проникне и се въздвори в най-съкровениите станции на душата и предаде своето послание на Духа, тя образува онази вътрешна връзка, която е израз на видимата Господня Любов. И какво е това поръчителство, което един Божи пратеник донеся от Него до вашата гуша, освен засвидетелстване, че Неговата милост, Неговата благост за вас не се е съкратила. Не е ли Той, който постоянно изпраща Своите уверения на твоето сърце, че нещастията, които са ви постигнали, не са някои знаци и предсказания, че връзките на съюза са се скъсали помежду теб и Него и че Бог е обърнал лицето Си против теб като неприятел.

Не, напротив, Той иде да ти даде удостоверение, че бурята на този свят, която е строшила някой клон на живота ти, пороят, който е оголил корените на дървото ти, или сланата, която е опарила някой и друг лист, ще се преобърнат за твое добро. „Счупеният клон, казва Той, ще се пресади с много по-добро клонче.“ Оголените

корени Той ще покрие с много по-добра пръст и ще тури наоколо им много по-добра почва, която ще обгради и запази. А на мястото на повяхналите листа Той ще произрасте нови, много по-хубави от предишните, които ще са за изцелението на всички твои болки.

И сега, когато сам Този, който гържи юздите на всичко в тоя свят, ти обещава Своето съдействие и Своето благословение, питам, има ли място за съмнение? Не, това е тъй вярно, както че Земята стои на своите основания и Небето я покрива като греха със своите благословения. В какво има ти или друг да се съмнявате в Божията благодат? В нищо. Не е ли самият ти живот едно постоянно свидетелство, че Господ е милостив и добър винаги? Ако не беше всеблаг, би ли ти дал да мислиш, да гледаш, да слушаш, да действаш и вършиш това, което желаш? Би ли ти позволил свободно да си повдигаш очите и да Го призоваваш като приятел на помощ? Кой от земните владетели е дал някога такава свобода на своите поданици и такава снизхождение, за да могат всякога да имат достъп до Него? Той е сам Господ, който е сторил това, който е навсякъде, на когото окомото е всевидещо, който претегля и оценява всички постъпки.

Но вие се бъркате, като се трудите да ускорите Божиите работи. Може ли една жена да роди своето дете преждевременно, или може ли да роди няколко деца изведнъж? Не, това е невъзможно. Ако за земните работи като раждането се изисква определено число дни и месеци, за да се напълни числото на времето, което зачатие изисква, колко повече Божиите работи изискват това пълно съблюдение. Но казвам: една жена може да роди преди време и после време, но и двата случая са гибелни за детето – в първия смъртта очаква детето, във втория смъртта поглъща детето още вътре. Ето защо трябва да се пазят съблюдения. „Ако сега разбираш

съдържанието на Моите думи, мислите на Моя Дух, ще съумееш да се съобразиш с Волята Ми“ – така казва Господ.

Ако познаваше всичките знаци на тая книга, която е написана и разгъната пред теб, която съдържа цялото Небе и цялата Земя, ти щеше доста отчетливо да четеш и прочиташ всичкото минало и всичкото бъдеще, което е отпечатано и написано на нея за този свят и за оня. Ти щеше да разбираш езика на нещата, които говорят и свидетелстват сами за себе си и за Истината.

Попитай оня червей защо се влече, и той ще ти отговори защо. Но ще ли разбереш тая загадка – защо пълзи и се влече непрестанно и каква облага той намира в това? Не, но теб ти се вижда неговото влачене и пълзене безсъдържателно, безсмислено. Но Аз ти казвам, че то има в себе си толкова съдържание и толкова важност, колкото обръщението на Земята към Слънцето. Да, той извършва почтена работа, макар и да е унижен до пръстта. Попитай го защо я върши, и той ще ти отговори. Но ще ли повярваш на неговите думи ти, който се съмняваш в думите на Бога? Той може по някой път да ти презризе по някой и друг лист от някое дърво или да прохапе някой и друг корен от някое твое дърво, но за това ти трябва да го извиниш, защото това му е работата. И благодари се, че той със своето видимо нехайство те е научил на много уроци. И виж, той никога не роптае, той винаги е благодарен. Ако го смажеш и стриеш, той с търпение приема своята участ и не носи никаква омраза за стореното му зло.

Ако и да го изхвърлиш от мястото му, той с благодарение отива на друго, като ти казва: „Человече, не съм ти сторил зло, земята е Господня и аз изпълнявам своя дълг, макар и да е неприятен. Пред теб може би изглеждам, че съм престъпник, но не и пред своя създател.

Искам да ти кажа, моята храна е пръстта и както виждаш, не е твърде богата, но съм благодарен. Но искам да ти напомня, че ако служиш на света, ще те изям. И помни – да ми се не сърдиш, ако един ден се озова и почна да човъркам твоята мазнина. Знай отсега, че това е моята дължност от Бога – да постъпям тъй с всички, които се крият в тази земя. Ако ти е свидно и се гнушиш от това мое ужасно присъствие в тъмнотата на нощта, кога си легнеш в земята да спиш и си почиваш, като мислиш, отсега ти казвам: человек Божий, ако и да ме считааш за враг, вземи крилата на твоя Свят Дух, който Бог ти дава, и лети към дома на Небето, защото там е най-доброто и благословено място, гдето нито червей, нито молец, нито крадец се приближава“.

8 юли 1900 г.

Разговор седми

Заключение

Извикай яко и не щади, казва Господ. Докога ще служувате на два ума, докога ще стоите между две мъдрувания. Ако говори Господ, послушайте думите Му и не бивайте неверни, но верни. Може ли от това по-ясно да се говори? Не разбирате ли още значението на вашия живот? В какво има да се боите и от кого има да се плашите? Не са ли всички тия човеци смъртни, на които диханието се ди в носа? Не са ли те плява, която се отвява от вятъра? Днес ако са, утре ги няма и изчезват безследно.

Разумей, прочее, Истината, която имам да ти представя в тоя си разговор. Аз съм Афаил¹⁷, един от служебните твои Духове, и Господ ме повика и ме прати до теб да ти съобщя онова, което има да се извърши. Аз уда от Небето, от жилището Алфиола¹⁸, от средоточния дом на Небесното царство, гдето всичките просби и молитви от тоя свят постъпват пред лицето Божие. Понеже от дълго време се намираш в молитва и животът ти е обременен с вътрешни тягости и смуценя, то Бог иска да отмахне от душата ти тая язва.

Тоя народ, за когото е думата, има да претърпи едно вътрешно изменение. Има да станат промени в управлението, което Бог ще извърши наскоро. Една известна сила има да мине през тази страна. Един човек от Бога ще излезе и ще провъзгласи Истината. В неговите думи ще има сила и мощ. Той ще е човек, на когото лицето ще свети като на Ангел, в очите му ще има запален Божествен огън. Днешните времена предизвестяват бъде-

щите дни. Твоите приятели, които Бог е призвал с теб, ще устоят верни докрай, защото това е Волята на Господа, който ги е помилвал. И за тяхното усъвършенстване и приближение към Бога Духът на Господа работи в сърцата им. Зарята на Духа Святой ги е вече осенила, те са към пътя на Спасението. Господ и в техните сърца има да извърши онова велико действие на възраждането, за което сам Господ на теб ти е говорил. Когато Духът Святой ги осени и изпълни всецяло, в тях ще произлезе онова вътрешно велико променение на Божественото рождение – раждане от Духа. В техните души има още много работа да се върши. Преди всичко трябва, както на слепия човек, който дойде при Господа, да им се отворят очите – да видят вътрешно напълно Божията слава, Неговата слава, Неговата благодат и величие. Те са сега още деца в начинаещия се Господен живот и страхът, боязънта ги плаши. Те са тъй също в колебание. Смущенията, ухищренията на дявола постоянно ги смуцават и помрачават ума им да не могат да разберат напълно Господните думи. Дяволът се старее да произведе помежду тях недоверие и разделение, да произведе вътрешно обременение, да ги заслепи с богатата на тоя свят. Но тъй като Господ е най-силният под Небето, Той ще ги избави от ръката на този измамник и баща на всяка лъжа. При това и други мъчнотии има – самата църква, която се е отстранила от Господния Дух и служи повече на духа на тоя свят, става и тя за тяхна спънка. И както е казал Господ: „Горко на книжниците, които взеха ключовете на знанието на Царството Божие, че нито те сами влизат, нито тези, които искат да влязат, те пуцат“.

Но ти в нищо да се не смуцаваш от мен, защото Аз ти казвам: верен е Господ. Той сам ще посети всинца ви наскоро и ще ви благослови взаимно, за да успявате във

всяка добродетел и благодетел. Вашият живот трябва да се промени. Не се страхувайте от мрачните бури на моя свят, те са Божи благословения.

Аз тъй също имам поръчение от Господа да съобщя на твоите приятели, приятели на Господа Исуса, да не поставят спънки сами на живота си. Желанията им за всяко добро и благородно дело ще се изпълнят. Великите работи на Царството Божие не се мерят, както работите в моя свят. Ако техните сърца да бяха напълно освободени и напълно предадени на Господа и ако тяхната вяра да беше тъй непоколебима и силна, те биха извършили чудеса. Но и те, както и мнозина други, се спъват тука. Да, вяра – тя е необходима. Без вяра не може да се угоди на Бога. Очаквайте от Бога всяка сила и просете усърдно, и ще ви се даде. Господ няма да ви лиши от нищо добро, милостив е Той и благ.

Тия неща са важни. В Небето наскоро ще има един тържествен ден, в който всички ние ще участваме, и затова Аз ще бързам да се завърна на своето място и да предам моето почитание и поклонение на Господа Бога моего и да Му съобщя, че съм извършил вярно своята длъжност тук, долу, гдето бях пратен. До моето завръщане има да произлязат велики събития в моя свят, но Аз ще съм пак тук, долу, до уреченото време.

Един от твоите приятели, който най-вече те обича, ми каза да те поздравя. Той засега очаква изпълнението на Божиите думи. Аз ще се срещна пак с него горе. Той е Михаил, един от върховните служители Господни. Ще му разправа за успеха и вървежа на твоя живот и живота на всички други избраници Божи. Михаил много се радва за делото Божие. Освен това Аз ще се видя с Даниела, раба Божий, който е бил пращан до твоите приятели, и ще се науча от него за работата, която е имал да върши. Ананаил¹⁹ се радва за своя познат приятел, когото обича.

„Неговите материални работи са го тъй сплели, казва той, щото ще бъде принуден да ходи да избавя живота му от затруднения.“ Макар и да му съобщих няколко пъти да се пази от предприятия, които не са угодни Богу, обаче той като дете е сторил същите погрешки. Но надявам се и зная добре, че това ще му стане за урок. Обаче неговото решение да слугува отсега нататък на Бога ме радва.

Сега Аз съм уверен – те като прочетат всичко, което им пишеш от Господа, ще се възрадваат взаимно. За материални средства, които ви трябва, Господ ще ви снабди, за да вършите Неговото дело. За нищо не се грижете, верен е Господ, който знае вашите нужди. Той ще достави всичко на времето си. Като имате Неговото благословение, работите ще вървят благополучно.

И сега, преди да напусна и се отправя към небесните жилища, искам да ти съобщя, че знамената Божии ще се развяват надлъж и нашир по Земята. Ще има постоянни преговарения на земните царства, но в края Господ ще ги смути! На всички тия зверове и зверчета, които днес управляват, ще им се вземе силата. Това е духът на пророчеството. Изисква се богрост и сила, да не би да отегнат сърцата ви от ядене и пиене на други земни грижи. А преди всичко служете Господу усърдно, имайте общение с Неговия Дух, и Небето ще бъде на ваша страна. За вашето избавление, за един, който се кае от греховете си, става голяма радост на Небето между Ангелите Божии. Божиите дела са чудни – между тях има такава тясна връзка, както между два духа добри.

Не е ли чудно на тези, които не са просветени от Духа, за нашето идване от такова далечно пространство на Небето да ви помагаме, да споделяме по някой път вашите радости, вашите скърби, и при това да ви утешаваме, постоянно да ви насърчаваме, като ви носим

вътрешното уверение на сърцето, че всичко това Господ върши за вашето добро чрез действието на Своя велик и Свят Дух. Колко пъти ние сме се притичвали да избавим живота ви, да отмахнем едно ваше отчаяние, да ви избавим от една гибелна мисъл. Колко пъти само да знаехте ний сме се притичвали в живота ви от Господа – да ви дадем един добър съвет, да ви отпратим в един добър път и да ви посочим, че този е пътят Господен, тази е Неговата Воля, това е Неговото желание за вази.

И нашата запламя е била вашият добър и благочестив живот. Ето това ни радва и ще ни радва винаги. Има ли нещо по-добро от него? Не, той е свършената пълнота. Ний сме всякога близо, светът не е пусн. Ний се движим и живеем в Него, защото това е върховната Воля на Бога. Ний Му служим, ние Го любим, ний Го славим. Възвещаваме Словото Му в род и род. Пазим закона Му, изпълняваме заповедите Му и всякога сме готови да сторим всичко, което е Нему угодно. И може ли да има от това нещо по-добро да се върши? Не. Да съзерцаваш слабата Божия, да размишляваш върху Неговите дела, да гледаш Неговото лице, това е повече, отколкото един безсмъртен Дух желае.

И казва Господ: „Отче, тези, които си Ми дал, искам да бъдат с Мен, за да гледат слабата Ми, която съм умал у Теб преди създание мира“.

9 юли 1900 г., Нови пазар²⁰

ТРИТЕ НЕЩА

Три неща изисква Духът Божий: да се храним добре, да живеем добре и да мислим добре.²¹ Първата храна е Неговото Слово, добрият живот е Божията Воля и доброто мислене е Неговата Любов.

Добре да се храниш е да възприемаш всичко, каквото Бог е определил за живота. Добре да живееш е да изпълняваш всичко, каквото Господ е наредил. Добре да мислиш е да гледаш и схващаш това, което Бог е създал. Но каквото и да мислиш друго, вън от тия граници, които Бог е положил, това няма да ти помогне, ни ще придаде нито една педя на живота.

Животът седи в тия неща, които Бог е създал, и неговото повишение и облагородяване се състои в тяхното възприемане. Пълнотата обаче на съвършения и свят живот зависи от познаването и възприемането на Божията Истина и Неговата Любов. Там, гдето Духът Божий живее и действа, има мир и радост. Този е единственият вседостатъчен Дух, който може да ти даде всичко и да те направи да познаеш пълната Истина, която е Господ на Спасението. Той може да всади в твоята душа истинското познание и мъдрост за Божиите наредби. Сега какво желаеш ти? Мъдрост. Какво искаш? Знание. И какво ти е нужно за живота? Здраве, храна, облекло.

Помни, Господ е обещал, че няма да лиши от нищо добро Своите чада. Това е толкова вярно и истинно, колкото Слънцето на деня. Що са тревогите, смущенията на тоя живот? Те са привидения, сянка, която няма нищо зад себе си. Измени мислите си – ще се измени и

настроението ти; и обратно, измени настроението си – ще се изменят и мислите ти. Не е ли най-после сърцето двигателят на всичко, според посоката на мисълта, според стремлението и настроението. Какво те смущава бъдещето? Добре, остави го настрана. Защо ти е, когато ти причинява вреда? Тогава какво те още безпокои отношението на другите? Тури го настрана и не мисли вече за него. Всички хора една майка ги ражда, няма нито един по-добър. Всеки става такъв, какъвто иска.

Адам беше в Рая, мястото на блаженство, и добре му беше, и нямаше от нищо да страда, глава не го болеше. Но ето, един ден по съвет на жена си нему се поревна да вкуси и от последното гърво на това място, което му беше забранено. И какво произлезе от вкуса на този последен плод, който влезе и се смеси в него с вкусовете на всички други? Едното пожелание развали за хиляди години неговото щастие. Той беше истинска отрова. Добре, вземи сега от това пример. Ако в живота ти има само едно желание, което не си опитал, да ти се не свици. Това желание е най-последното, като Адамовото гърво. Не пожелавай плода му. Храни се с Дървото на живота и ще изцелееш – това гърво е Христос и неговият плод е Истината. Имай Неговия ум – да бъде у вази умът Христов.

Прочее онова, което имам да ти кажа, разбирай. Защото то ще бъде написано на друго място, много по-добро – там, в твоето сърце, гдето Бог ще го напише с ръката Си и ти сам ще го четеш. Божият закон е да се спазват всички добри неща в душата, която е олицетворение на всичко, което Той върши. Тя е Божествената книга, в която се вписват Неговите дела заедно с Неговите слова. Да ти не дотяга, когато Господ работи вътре в твоята душа. Ако Той не се уморява да поправя сърцето ти, ти поне имай търпение да Го не безпокоиш

и да Го не спъваш в работата Му, която върши за теб. Не само това, но съдействай за по-скорошното ѝ привършване. Празните мисли ще престанат, нищожните дела ще изчезнат, но делото Господне ще продължава. Всички човечески наредби един ден в тоя свят ще изчезнат, но душата ти само ще остане с Господа, за да влезе в Божественото общение на Божия свят. Тогава Той ще ти бъде Баща и всички, които Го любят – твои братя, сестри, приятели, роднини и познати.

Сега ако разбираш смисъла на тия мои думи, няма що повече да ти говоря за това. Помни, целта е съвършенството, Любовта е блаженството, а добрата мисъл – небесната красота. Стой близо при вечния извор на Божия Дух. Той е правият път за постигането и придобиването на всички небесни добродетели. Той е тайната връзка на всичко. Неговите дела винаги ще разказват Неговата Слава и ще възвещаваат правдата Му и милостта Му в род и род.

Приеми чашата на Спасението Господне и не роптай за своята участ. Каквото ти е отредено, каквото ти се случва, пренасяй го с търпение и кротост. С тия оръжия ще победиш. Размишлявай добре и върши Волята Му. Неговата благост ще те води, Неговата ръка ще те крепи. В Неговата Виделина ще ти се открие пътят Господен. Сега е тъмно – тогава ще бъде видело. Помни, в Бога няма измяна. Това ти казвам Аз. Свидетелството на тоя Дух, който свидетелства заедно с твоя, е вярно.

Всичко, каквото попросите в Мое име, Аз ще го сторя.

*1 октомври 1900 г., Нови назар*²²

МИСЛИ И УПЪТВАНИЯ

Никога не пресияй една работа. Никога не бързай да я свършиш наполовина, защото ще трябва да я повториш изново, и то без да сполучиш целта, която гониш. При това помни, че всяко нещо в живота трябва да си има своето време и място, другояче ще трябва да се разкайваш, че си турил нещата не на мястото им и че си ги извършил не на времето им. А това ще ти струва много, понеже ще те лиши от онова, което ти се пада да приемеш – твоего задоволство, че си сторил нещо добро. Защото хубостта на едно дело зависи от правилността и порядъка, по който следва да се извършва своевременно – и това е именно, което му дава своята ценност.

Не предлагай услугите си там, дето не са нужни, нито приятелството си там, дето няма място. Стой на положението си, дето си поставен, и извършвай дължността си, както я разбираш и ти е диктувана от твоята съвест, защото в това стои достойнството на човека. А всякой, който се обленява да проумява Истината, ще пострада – неговият светилник ще угасне, затова внимавай в живота си, да не би да сториш това – да станеш немарлив към вечните начала и да съградиш щастие си на пясък. Пази сърцето си от суетославие и ще бъдеш щастлив в живота си. Не желай това, което не ти трябва, и не искай невъзможното, понеже желаш две неща непостижими. Във всяко нещо призовавай Бога, за да те благослови, преди да го почнеш, и делото ти ще благоуспее.

Не се колебай в пътя на Истината и не казвай какво ще се ползваш, ако я следваш, защото тъй ако мъруваш,

непременно в рова ще слезеш и ще бъдеш забравен от всички заради постъпката си, че си я презрял.

Доброто да вършиш не преставай, защото ако престанеш да го правиш, то бъди уверен, че скоро ще и да умреш и веднага ще усетиш в себе си, че животът няма цел. Знай, че целта на живота е добродетелта, а целта на добродетелта е щастието, а целта на щастието е човекът, а целта на човека е Истината, а целта на Истината е Бог, а целта на Бога е Любовта, а целта на Любовта е *Всичко*. И тъй, ако владееш и *Всичкото*, то непременно ще си и щастлив, понеже си приел живота в пълнотата му. А онзи, който приема, приема го от Бога, който е подарител на всичко. И не бъди неблагодарен за това, което Той благоволява да ти подарява, защото неблагодарността е първият грях в живота, който го скъсява.

И тъй, ако си добил мъдрост, знай, че си добил и добродетел, а добродетелта никога не посрамява, понеже тя е най-здравата почва, на която всичко можеш да градиш. От празните мъдрувания се отстранявай, понеже са примка от бащата на лъжата, за да те ограби. Помни, те са празните обещания, които съсипват щастието на живота. И тъй, ако видиш празно място, не туряй ногата си, да не би да се хванеш и после да ти стане зле; а ако ти стане зле, знай, че ще избълваш щастието от сърцето си. А ако изгубиш това, което не си в сила да повърнеш, знай, че си осъден да страдаш.

И тъй, когато Бог говори, ти слушай с всичкото си сърце и Словото Му гръж, да не би да се намериш отпосле оскуден от мъдрост и така да бъдеш изхвърлен навън. Затова вслушвай се в Онзи, който върши всичко. Той е Вечният невидим Бог, на когото Словото тича по всичкият свят. И ако имаш Неговите думи на живота, то си спасен; а спасението е дело на Любов. И тъй, не пре-

зирай това, което Любовта върши, защото ще оцетиш душата си. Знай, че да си човек, значи все едно да си Син на Бога, а за да си такъв, имаш нужда да любиш Неговата Истина. Защото целта на човека е Истината, а целта на Истината е знанието, а целта на знанието е просвещаването, а целта на просвещаването е облагородяването, а целта на облагородяването е възпитанието, а целта на възпитанието е възраждането, а целта на възраждането е добродетелта, а добродетелта е основа на всичко, защото е вечна в порядъка на света. И тъй, ако я притежаваш, ще си в безопасност от всичко. И когато всичко изчезне и се промени, тя едничката ще остане в душата ти неизменна и непоколебима да те крепи. Затова предпочети я пред всичките богатства, каквито и да са те и където и да са, защото ако я предпочетеш, тя ще те възлюби с пълнотата на сърцето си и Любовта ѝ ще те крепи и утешава през целия ти живот.

Знай, че двете вечни цели на живота са добродетел и любов. А онзи, който ги е родил, е Баща на всичко, комуто Името никои не знае. И тъй, разумеи Истината, че целта на живота е раждането, а целта на раждането е Любовта, а целта на Любовта е страданието, а целта на страданието е характерът, а целта на характера е добродетелта, а целта на добродетелта е Бог, а целта на Бога е Любов, а Любовта е крайната цел на безпределната вечност, в която всичко е в мир и радост. В мир, защото вечната воля на непостижимия Емануил, Бог крепкии, управлява; в радост, защото добродетел и Любов царуват. Следователно за да можеш да живееш тъй, както е потребно, нужни са тия две начала на живота, които да го освежават и повдигат, защото без техните съдействия не може да има живот.

Пази душата си от празнословие, защото в него грехът е неизбежен; а там, дето има грях, не може да има

спокойствие. Следователно всякой, който желае мира и веселието, необходимо му е да отбягва греха. Защото той е разрушителят на всичко добро; а там, дето доброто се разрушава, нещастие е готово. Понеже зло и добро са несъвместими едно в друго – ако предпочетеш греха, нещастие е готово, защото те са две неща, свързани в едно като причина и следствие, и с възприемането на едното ще възприемеш и другото. А ако възприемеш доброто, ще възприемеш и щастие, защото целта на доброто е щастие. И тъй, знай, че във вечния порядък всяко нарушение води и своите последствия, и ако мирът ти се е нарушил, нарушил си някоя заповед на добродетелта. Затова гледай по-скоро да изправиш погрешката си, защото другояче раната ти ще стане по-голяма.

Слушай гласа на твоя ангел хранител – съвестта, за да си спокоен и блажен всякога. Затова гледай как ходиш в пътя на живота. Не се двоуми, кога имаш да избереш два противоположни пътя, защото в двоумението си ще покажеш своята слабост, която може да ти стане уловка да пострадаш. От два пътя винаги избирай правия, при все че е тесен и малцина са, които ходят там. И бъди уверен, че ще спестиш и време, тъй като няма да срещнеш големи препятствия. Не мъдрувай повече, отколкото знаеш, защото ще мязаш на човек, който харчи повече, отколкото има. А това е все едно, че търсиш или сиромашията, или безумието. И тъй, внимавай, кога говориш, да не би езикът ти да се подплъзне и каже това, което не знаеш – много ще изгубиш от едно подплъзване, което мъчно отпосле ще поправиш.

Кога се усещаш изнурен духом, търси спокойствието в уединението, дето душата ти може да приеме храна. Не се обленявай духом да се молиш – молитвата е сила на живота. Онова, което Господ ти заповядва да изпъл-

няваш, не отлагай, и което Господ иска, не отказвай, ако желаеш доброто на душата си. Каква полза ще добиеш, ако отлагаш, и каква, ако отказваш? И тъй, отхвърли двоумието и упорството в пътя на твоя живот, за да благоволява Истината в теб. Защото Господ благоволява само в онези, които ходят пред Него в правота и чистота. Научи се пред Бога да ходиш със сърце смирено и Любовта на живота ще благоволява.

От всичко, което е вредително, се въздържа – не тичай да придобиеш неща, които няма да ти послужат в нищо добро. Винаги бодърствай и пази да не изгубиш благоприятните минути на живота, защото не ще можеш да ги постигнеш. А онова, което е изпуснато и не може да се постигне, е истинска загуба в пътя на живота.

И тъй, винаги слушай онзи таен глас, който ти говори и те ръководи, защото в неговото говорене има да научиш що трябва да вършиш, за да придобиеш истинското блаженство. А в три неща да се никога не обленяваш, ако желаеш да не изгубиш онова, което имаш: вярата да не оставяш, надеждата да не забравяш, Любовта да не угасяш, защото в тях е скрит животът на бъдещето. Затова не събаряй основата на душата си, без която не можеш да съществуваш като човек. Знай, че светилникът на душата ти е Любовта, която те крепи с двете си ръце да не паднеш в бездната на отчаянието, отдето няма завръщане, ако сам идеш. Затова мисли добре, преди да си се отправил в пътя на тоя свят, да не би да стигнеш там, дето няма да намериш нищо друго освен празнота, скръб и отчаяние.

От две мисли винаги първата приемай – не давай връх на втората да преодолее, понеже непременно ще погрешаш. Работа кога почваш, никога се не колебай, понеже там, дето има колебание, има разделение. А разделението непременно ще произведе в душата ти разногласие по-

между стремленията, които сами по себе си ще възпрат хода на благородната ти цел, която си предприел. На гъва ума не слугувай, понеже е невъзможно да постигнеш желанието си. Пази мислите си, кога вършиш работата си.

Гледай да те не знае лукавият. Не се хвали, за себе си не говори, понеже е губене на време. Планове не прави за живота си, понеже не ти е в работата – за това груг се грижи. Само върши това, що ти се дава, и краят ще е добър. Не давай място на никоя лоша мисъл да влезе в душата ти. Не крий погрешките си пред себе си, не се извинявай за стореното, защото ще сториш гъва гряха. Единството на всяка мисъл и чувство са силата, която постига целта. Не поставяй съблазнителни неща за своята цел в живота си, да не би да те отвлекат от пътя на призванието ти. Не се увличай от външността на нещата, защото непременно ще погресиш в избора си. Не мисли, че всяко нещо, което ти се представя, е за твое лично добро. Нещата нямат нищо общо с това или онова вярване, те не правят живота ни по-добър, ни по-лош – тяхното употребление е, което разваля щастието на всекиго.

И тъй, първото нещо в живота е да се научиш как да ги употребяваш, а всяко нещо, което се употребява, трябва да принесе известна полза, гругояче то е вредително без тоя добър плод. Не желай да се товариш повече, отколкото ти силите стигат, защото непременно ще пострадаш от пресилене. А всяко пресилено нещо е несвоевременно и не може да има полза. Все, що вършиш, върши го здраво като за себе си, защото гругояче и ти можеш да пострадаш с гругите. Не обещавай това, което не можеш да сториш; не се бъркай в работи, които не разбираш. Злощастие кога те сполети, не се грижи, нито роптай, защото ако сториш тая грешка, гъва това ще приемеш в заплата. Щастие кога те постигне, не

се радвай, понеже две нещастия ще си навлечеш – може да го изгубиш и може да те излъжи.

Щастието прилича на жена, която на всички се усмихва, като че ли ги люби, но кога дойде време за сватба, тя се губи. Ако ти се усмихва щастието, не мисли, че то ти мисли добро – не, то те лъже. Кога ти говори за любов, мисли, че ти говори за игра – да си ленив. Който в щастието вярва, той младостта пропилява. Не се глупи, трезвен бъди, животът не е игра, ни всегашна шега – той изисква труд и постоянство в добродетелта.

*1903 г.*²³

БЛАГОВРЕМИЕТО

Що искаш? Кажу ясно, не се двоуми. Дали ще приемеш, или не, не търси – всяка нужда трябва да се задоволи, и то навреме. Ако просиш, проси както трябва, ако желаеш да придобиеш. Не мисли, че и без да сториш това, ще добиеш онова, що желаеш. Желанието трябва да открие нуждата, а нуждата по право трябва да се снабди, за да не стане прелом в порядъка на душата. И ако просиш и не получаваши, знай, че трябва да проумееш начина на просбата, а не и да млъкнеш. Млъчи само кога си сит, но не и кога си гладен – целта на млчанието е да даде време на душата да извърши своя дълг. А знай, че да се вършат две неща в едно и също време е несвоеобразно – всякоя момент в живота си има своята работа, когато нищо друго не трябва да се върши, освен туй, което се изисква. И разбери, че Бог е Бог на порядъка, а не и на безпорядъка, в Него несъобразности не съществуват. Той всякога поначало излиза, поначало влиза и поначало действа от порядък в порядък. В Него няма скокове, нито празнини – в Него е всичко пълно и готово за всеки даден момент на вечността. Той не може да се изненада от нищо, понеже пребъдва във всичките моменти.

И тъй, всяко нещо от своето начало следва своя даден момент, а тоя момент, непосредстван на своето временно начало, ще остави отпечатък на безпорядък в тая душа, която не е стояла вярно на своя пост да посрещне всичките дадени моменти на живота. А всеки момент, изгубен преждевременно, е изгубен за всякога през вечността. И тъй, помни, че няма извинение, че не си разбрал. Затова именно трябва да питаш – да разбереш, че

да си готов. Затова и трябва да се молиш постоянно, за да си в свръзка с моментите, които очакваш, готов като жених за невестата да тръгнеш в определения час. Стой следователно верен на мястото си докрай. И да те не изкушава нищо да напуснеш или по-напред, или по-напосле, защото в такъв случай ще си въвн от Божественния порядък. А всяко нещо въвн от Божествения порядък не може да съществува, нито да действа в съгласие с него. А всяко нещо въвн от неговия порядък престава да е негово. Не мисли, че можеш да влезеш в Небето, когато ти си искаш и когато ти желаш. Не, там можеш да влезеш само кога те викат и си готов за гадения момент.

И тъй, пази се да не изгубиш случая на призванието, защото е само един през цялата вечност. И знай, че вечността тича към своята безпределност, в която животът се заражда. А всичко, което е веднъж зародено, трябва да следва Тогова, който го е родил. Защото както детето без майката и бащата не може, тъй и твоята душа без Бога е немислима – Той е началото и края на всичко и без Неговото присъствие няма живот. И тъй, ако разбираш живота, разбрал си гадения порядък, усвоил си гадените моменти. Следователно вървиш напред към целта, която е обединение на всичко в Божествения порядък, в който всички влизат съзнателно в общото съобщение на Любовта, която е родила всички същества – от безпределно малките до безпределно големите, от човека до архангела и до безпределно Големия.

И тъй, помни, че има само един гаден момент да се родиш и да влезеш в пълнотата на живота, защото в цялата вечност няма два момента еднакви, нито две души еднообразни. Понеже момент от момент личи по силата на своята тежест, а душа от душа личи по силата на своето съзнание. И тъй, не мисли леко за нещата, че Бог може да прави както си ще – у Бога щение няма

както у човека. У Него има Любов, която трябва да даде всекому това, що му се пада. А онова, което Бог дава, трябва да го даде в своето определено време или в определения даден момент.

Разбираш ли къде си сега? Ако разбираш, мисли! Защото моментите идат и блажен си, че *Бог* е с тях.

*1903 г.*²⁴

СВОЕНРАВИЕТО

Начало на Мъдростта е разбирането пътя Господен. В това стои начатъкът на всяко знание, полезно за човешкото сърце. Следователно, за да станеш мъдър, трябва да напуснеш своенравие, което е главна спънка във всеки живот. Своенравният човек не може да се съобрази с това, което е добро, понеже своенравие е начало на безредието, което изключва добродетелта. Всякой, който иска да напредне в живота или да добие знание и мъдрост за нещата на света, трябва да напусне своенравие, което, ако не се премахне навреме, ще внесе безпорядък и ще разстрои самия живот. Понеже своенравие желае да ходи в своите собствени пътища, без да мисли за техните лоши сетнини.

Своенравният по прищевките на своите желания иска да измени общия ред и да накара нещата да се движат съобразно с него. За него желанията на другите не важат нищо. Той е сам на себе си господар, на когото всички трябва да изпълняват своенравната воля. Своенравният човек е упорит във всичките си пътища. И упорството на своенравната душа е първото начало на всичките нещастия, защото своенравният упорит човек е немарлив към доброто на другите, а следователно и към своето добро, което се влючава в доброто на неговите ближни. А знайно е от опит, че немаренето е майка на всички злини. И ти, който искаш да избегнеш от злото, знай, че своенравие е негов баща, а немаренето – негова майка, упорството – негов брат, а безразсъдието – негова сестра.

И тъй, своенравието е лишено от всичките добродетели. Затова който ходи в неговите пътища и слуша неговите съвети, няма да види добро в целия си живот. Пази се следователно от подобен лош нрав, който ражда злото от себе си. И ако си мъдър да разбираш тия неща, които ти се казват, блажен си, понеже от разбирането на нещата зависи твоето щастие – само те се пряко управляват от Духа на Бога.

И там, дето Бог сам управлява и ръководи нещата, не може да съществува никакво зло, защото Той е пълна Виделина, която прониква всичко. Затова приеми Знанието и Мъдростта да са твои ръководители – и животът ти винаги ще бъде пълен с мир и радост. Мъдростта ще те учи как да живееш. И това ще постигнеш с помощта на постоянството и неуморимото прилежание, които постепенно ще развият и предадат на душата ти всичките добри качества, които ѝ са дадени от Бога. А с тяхното развитие и разцъфтяване твоята душа ще заприлича на обработена и добре наредена градина, в която всичките плодове на живота ти ще узряват навреме и ще приносят изобилна жетва от всички добродетели.

И тъй, ходи с пълнотата на сърцето си пред Бога и слушай всякога Неговите учения и те ще ти бъдат всегдашен съвет. Пази душата си от този лош нрав, не давай му място да се загнезди в теб, защото с неговото влизане в твоята душа ще влезе и дяволът, който хиляди лоши семена ще посее. И ще станеш разсадник на злото и стежание на ада, който ще разполага с теб както иска. И горко ти, ако лукавият се вмъкне и загнезди в теб и адът направи път до твоята душа. Истина ти казвам, няма да излезеш здрав, докато не заплатиш с живота си.

Прочее пази се от това голямо неугасимо зло, което може да те лиши от всички блага и да те направи окаян завинаги. И тъй, не давай място на дявола, нито на

брата му, дръж баща му и майка му настрана, да не би да ти станат съседи. Вярвай ми, винаги ще плащаш скъпо за техните гозби. Затова укрепи се в добродетелта, облечи се в Истината, въоръжи се в Правдата и вземи оръжията на Любовта – и ще бъдеш винаги свободен от тяхната власт. Ще имаш свободата, която никой не ще ти отнеме; ще притежаваш мира, който никой не ще ти наруши, и щастието, от което никой не ще те лиши.

(Мисли, диктувани от възвишен дух.)

1903 г.²⁵

СЛОВО

Поздрав на всички Мои братя! Мир да бъде на всинца ви!

Ето, Аз ви призовавам помежду този народ да сте свидетели и светила. Аз ви зная по име. Всичките Ми усилия от дълго време са били да ви подготвя за великата Божия работа, да развия силите на вашата душа, да отворя ума ви, да разбирате благите Божии пътища. В това се изискват велики усилия, които положих за ваше добро, да ви избавя от всяко разрушение.

Този народ, помежду когото сте изпратени от Мен, е духом неразвит. Но не бойте се, той има добри начатъци. Аз искам вие да пожънете плодовете на своите трудове. Радвайте се повече, че Бог е написал имената ви в Книгата на живота.

Аз винаги съм присъствал между вас и винаги съм ви ръководил. В трудните и скръбните моменти на живота ви съм близо. Да, великият небесен Баща желае вашето добро. Колко е Той велик и благ! Той всеки ден е изливал Своята милост отгоре за ваша подкрепа. Послушайте Ме днес. Вие гледате мрачно на бъдещето, колебаете се често, опасявате се от напора на изпитите и често мислите, че злото е неизцелимо и Бог е престанал да слуша и да милва. Не, не туряйте тази мисъл в ума си. Може ли Бог, великият и благ Баща, да забрави Своите деца? Но знайте, Неговата Любов към вас и към този народ е по-голяма, отколкото е била преди. Вашите души са драгоценни пред Неговите очи. В този народ има Той много деца и затова вие сте пратени да им помагате, докато укрепнат духом. Моят път пред вас е отворен. Аз съм с вас наедно във всичко, да ви помагам. Аз дойдох да се

заселя и да живея помежду ви. Аз ще изкарам всичко да се изработи за добро.

Съдбините на този народ, когото вие любите, са в Моите ръце. Според поведението му, така и ще постъпня. Не бойте се, Аз не мисля да ви разоря, но да ви съградя. Аз съм дошъл да разруша злото, да отмахна греха и престъплението от сърцето на тези човеци. Вие вече виждате Моите действия, Духът Ми показва своята сила. Аз работя и вие ще работите, според както ви е дадено по силата и желанието на душата ви. Вам ви трябва още време. Молете се на Бога и Той ще укрепи слабата ви надежда. Вие се смущавате много пъти за своята насъщна подкрепа. Не бойте се, всичко нужно за живота ви е приготвено. Който сее, може ли да не жъне; и който се труди, може ли да не приеме? Всичките земни богатства са на ваше разположение, най-добрите неща в живота Бог за вас е оставил. Като изпълните Неговата блага воля, всичко друго само по себе си ще ви се приложи. Но преди всичко имайте повече Любов към Бога и към вашите братя и повече чистосърдечие и искреност. Това на Мен е най-приятно.

Аз желая да ви гледам всеки ден и вие да Ме виждате, но душите ви са още слаби да понасят небесната Виделина на Моето присъствие. Аз трябва постоянно да ви се изявявам според състоянието на духа ви. Слушайте ме, братя Мои, вие, чада на Бога Живаго: знанието и мъдростта, която ви се праща, е за ваша подкрепа. Говорете простата и ясна Истина. Готови ли сте за Мен да сторите всичко, или има още нещо да ви спъва? Аз съм готов всичко да сторя за вас и в Моето лице вие ще имате в Небето най-добрия си приятел.

Ваш Господ Исус.

10 август 1903 г., Варна²⁶

СЛОВО

Мир да бъде на всички ви!

Днес Аз присъствам, за да ви обогря духом. Зная вашите мъчности, вашите изпити и страдания, но такава е Волята на Отца нашего, който е на Небето. Трябва докрай да устоите верни. Не трябва да ви отвличат маловажните работи на моя живот. Изпитвайте добрите неща, прилагайте ги и ги гръжете, защото всяко добро даване иде от Отца на виделината. Махнете всяка презграда, която ви спъва да растете в познанието на Истината и в пълнотата на Любовта. Тази Истина съм Аз, Господ ваш, когото постоянно търсите. Взрете се в себе си, отворете сърцето си и се вслушайте в душата си – и ще чуете Моя глас, който ви оживотворява. Аз присъствам с Духа Си, Мен ме влече Любовта Ми към вас. Аз ви избрах, Аз ви призовах, но вие още не Ме познавате. Колко сте маловерни, колко е слаба вярата ви. Не съм ли Аз, който ви дадох първата Виделина? Не съм ли Аз истият, който ви разкрих Истината и ви изявих Своята Любов? И не съм ли Аз истият, който ви уча всеки ден? Обърнете се към Мен с всичкото си сърце и Ме призовете, и ще ви отговоря.

Ето, вие сте при вратата на Царството Божие – насилете се да го грабнете. Светът е вече узрял и жътвата е близо. Вам е дадено да наследите Царството Божие. Събудете се, не дремете, време е вече да се обогрите и да се препашете през бедрата за работа, която Отец наш ви дава. Преди всичко обрежете езиците си и престанете да говорите всяко зло за брата си. Вие сте пратени да вършите добрата работа на Царството

Божие и не трябва да спорите, защото всекиму ще бъде дадено според работата. Мислите ли вие, че вашият живот не е разкрит пред Моите очи и пред цялото Небе? На какво се основава вашата правда, не е ли на Моето Слово, което е написано и лежи постоянно пред вас? Но не трябва ли това Слово да оживее и възкръсне във вашата душа, както Аз съм жив.

Иде време и сега е. Ето затова дойдох в моя свят да ви оживя, да ви просветя, за да ви дам знания и мъдрост да познавате пътищата Божи. Ето, Моят Дух работи за вашето възобновление. Колко сестри и братя има, които очакват вашата помощ. Но вие сами сте наложили на себе си тежкото бреме, човечески правила и задължения и сте пренебрегнали Моята Любов. Да, вие чувствате вашите погрешки и търпите вече техните последствия. Изпитвайте Писанията и вижте, че Аз постоянно говоря и уча отначало и досега. През всичкото време Аз съм бил с вас и за вас.

Но Аз ще ви опитам, защото вие сте от закона и от написаното Ми Слово искате да се уверите:

Псалом 40: 5, Псалом 50: 5, Псалом 120: 6, Псалом 140: 10, Псалом 25: 6, Псалом 36: 6, Евангелие от Йоана 5: 10, Евангелие от Матей 25: 5.

12 декември 1903 г., Русе²⁷

СЛОВО

Псалом 75: 8:

*Защото в ръката на Господа има
Чаши с руйно вино, пълно със смешение,
И от нея ще налее,
Даже дрождието му ще прецедят и ще пият
Всички нечестиви на земята.*

Следователно внимавайте във всичките си постъпки и не се отклонявайте от пътя си, понеже мъздевъздаването Ми не може да се отложи. Рано или късно всеки ще приеме заслуженото. Ако дълго търпя, то е за вашето добро, за да дойдете всички в познанието на Истината. Не злоупотребявайте с тая Моя добродетел, понеже за всяко злоупотребуване ще понесете заслуженото. Не се старайте с вашата свобода да изнасилите Моята. Вашите желания ще бъдат винаги задоволени, но вашите прищевки – винаги наказвани. „Добрите желания са от Божията воля, а прищевките са от човешката.“

Притчи 10 : 11:

Устата на праведния са източник на живот.

Това са те, добрите желания – те са неговата красота.

А устата на нечестивите неправда ще покрие.

Това са те, прищевките на човешките своеволия, на които заплатата са срам и позор.

Евангелие от Йоана 16 : 1:

*Още малко и няма да Ме виждате,
и пак малко и ще Ме видите.*

„Още малко“ – това е временният живот на плътта, който ви препяства да Ме виждате, да сте в прямо общение с Мен. Такива минути на живота ви всеки е

опитал. Те са били минути на общо помрачение, духовно падение и скърби. „Още малко“ – това е повдигането на вашия дух, освобождението от плътската връзка, себе-отричането и съзнанието на доброто и Любовта към Бога. В такива минути Аз винаги съм се вестявал пред вас.

Евангелие от Матей 12 :12:

А колко е по-добър човек от овца!

Ако Бог се грижи за птиците небесни и за зверовете земни, няма Той ще да забрави вас? Не, няма да ви забрави. Но вас ви съблазняват най-малките противоречия на живота. Не сте се научили да служите на Бога. Вие все търсите вашето – хляба и рибите. Искате чудеса, искате знамения. Ще ви се дадат, но не тия, които вие очаквате. Аз ще извърша това така, щото да не остане никакво съмнение в сърцето ви. И когато ви се отворят очите като на слепия, ще видите хубавия Божи свят.

Няма да се минат нито три години от днес, когато тази истина ще блесне по-ясно. Вярно искам от вас. Вашето маловерие възпира силата на Моя Дух. Какви знамения мога да направя пред вас, когато сте слепи? Какво мога да сторя, за да ви въведа в Истината, когато вашият ум е помрачен? Вие Ме мислите, че съм подобен на вас (когато сте слепи), който говори днес едно, утре – друго, и че най-малките препятствия могат да отклонят намеренията Ми. Вие сами изопачавате думите Ми. Когато Аз говоря, вие не Ме слушате добре. Ако Аз говоря за духовния хляб, вие разбирате хляба на плътта. Когато Бог иска вашите сърца, да Му служите, вие мислите, че Той иска данък от вас. Бог иска нещо повече, Той иска посвещението на целия ви живот.

Да ви не съблазняват тия Мои думи, нито да ви плашат. Вие, види се, се страхувате да не би да заграбят вашия живот и да ви лишат от свободата ви. Аз не

гойдох да търся живот, но да дам живот; не гойдох да заграбя свободата на хората, но да им дам тяхната. Всеки от вас самоволно се лишава от живота и свободата си. Който не люби Бога и Мен не люби, няма ни свобода, ни живот в себе си.

Ако Ме любите, изпълнете Моя закон и Отец Мой ще ви изпроводи Своето благословение за вашето послушание. Изпълнете всичко, което съм говорил отначало и Духът Ми ще пребъде във вас. Аз зная, вие имате спънки в живота си, но такива имах и Аз, когато бях на Земята.

На въпроса дали даденото от С. е вярно – отговор:

– Всяко добро даване е от Отца на Виделината. Разбираш ли защо ти привеждам тия думи?

– Защо, Господи?

– Всичките добрини, що се диктуват, са чрез един и същ Дух. На всекиго според нуждата: млякото – за децата, твърдата храна – за възрастните.

– А сънищата на Майка Господня и светото послание на патриарха Йоаникий²⁸ верни ли са?

– На въпроса ти Аз ще отговоря с *Притчи 12: 12:*

*Нечестивият търси корист както злите,
но коренът на праведния дава плод.*

От плода на всяко дърво се познава дали плодът е вкусен, или не. Вярата е, която спасява човека, а не знанието. Там, у вас, не само в сънищата, но и в Мен се съмняват. А който се съмнява в Мен, не може да вярва в Истината, нито да я намери. Не е да се прецежда комарът, а камилата да се преглъща. Каква полза, ако имате фарисейската правда и фарисейските вярвания? Дръжте се близо до Божия закон и няма никога да се спъвате, защото всеки от вас, който иска да бъде любим, близък като брат, сестра и майка, трябва да изпълнява волята на Баща Ми. Вас ви спъват много желания – всичко искате, но нищо не давате.

Зная Аз болките на твоите сестри: едната търси доброто положение на своя син, а другата – сигурността на живота. Те много пъти са туряли думи в Моята уста, които не съм казал. В много неща те са се отнесли неправилно с Мен. Не съм ли казал: „Просете и ще ви се даде, търсете и ще намерите, хлопайте и ще ви се отвори“? Не трябва ли те от по-рано да представят своите желания пред Мен в молитва и пост, в тайната своя стаица? Да, това трябва да бъде поведението им. И така, не трябва да изкушавате нито себе си, нито Мен.

А сега между доброто семе лукавият е посял и своето, когато вие дремехте. Вие с вашето съмнение започвате да потъвате в морето. В морето вълните отвътре ви заплашват и вие сте в положението на едун, който се дави. Гледайте нагоре към Мен и Аз ще простра ръката Си и ще ви избавя. Брегът е близо и бурята скоро ще престане. Аз внимавам за вашия живот и всякога ви упътвам. Всичко съм наредил и ако внимавате на Моите думи, няма да бъдете от нищо лишени, ще имате всички Мои благословения. Вие дължите вашия живот на Небето, което ви е сторило безброй добрини. Ако Аз не бях вашият закрилник, знаете ли колко злини биха ви сполетели? Но сега много от тях са отстранени.

Онзи, който създава дома, който образува семейните връзки, който повдига любовта на чадата и родителите, помежду братя, сестри и приятели, Той е вашият Небесен Отец. И ако вие не слушате Неговия глас, ако постоянно се съмнявате в Него и изказвате недоверие и неблагодарност, ще изгубите и това, което имате. Аз съм се молил за вас, както за Петра, да не оскудее вашата вяра във време на изпити. И ако имате пълна вяра и упование към Мен, всичко ще се уреди за ваше добро.

Сега укрепете се във вярата и постоянно не се съмнявайте, заради плевелите не изтръгвайте и пшеницата,

заради лъжата не отхвърляйте Истината. Ако сами сте лъгали, не мислете, че и Аз ще ви излъжа. В един миг вие сте готови пред една слугиня да се отречете от Мене. Като старите фарисеи, вие сте готови да извикате в гушата си: „На Мойсея ние знаем, че Бог е говорил, а на този не знаем“. Вие вярвате, че съм говорил на другите, а че на вас съм говорил, това не го вярвате. На другите вярвате, а на Мен не вярвате. Ето коя е причината, гето сте изгубили вашия мир, ето причината на скърбите ви.

Когато говорих, вие не внимавахте; когато ви съветвах, вие не слушахте, и когато ви заповядвах, вие не изпълнявахте. Ако вие оставяте да израснат трънките наоколо ви и да ви заглушат, кой е крив за това? Ако Аз говоря и вие събаряте, кой ще спечели? Обърнете очите си към тоя свят, погледнете на всички неща наоколо ви, погледнете на това множество, което се движи наоколо ви – кой промишлява за техните нужди? Не говори ли това всичко вкупом: всичко според заслугите на всекиго? Ще бъде ли прилично да се предпочете недостойният пред достойния, болният – пред здравия, злият – пред добрия, злоезичният – пред праведния? Не, Небето и Земята са наследство на кротките и чистосърдечните. Който има ум да слуша, нека слуша. Не викайте само: „Господи, Господи, Господи“, но изпълнявайте волята на Отца Ми.

Не са думите, които скланят Небето, но е доброто и чисто сърце. То е единственият залог, който важи. И ако вашите сърца принадлежат на света, с какво остава да Ме привлечете към себе си? С нищо. Вие ще останете чужди завинаги – нито света ще придобиете, нито Небето. На двама господари е трудно да се служи. Но вие казвате, че вярвате. Добре, нека видя плодовете на вашата вяра – и тогава ще благоволя във вас. Ако Ме тър-

сите с всичкото си сърце, няма да има нещо невъзможно. Когато Ме призовете, не трябва да има разногласие в сърцето ви. Умът ви трябва да бъде тих и спокоен, да възприема Истината, а не да натрапвате плътските си желаня, които никнат естествено и се отразяват във вътрешността на душата ви. Когато те никнат като гъби, вие събирате и казвате: „Ето обещанията Божи!“.

Да, обещанията на вашето сърце!

Когато Аз говоря на една душа, там ще има съживление на Духа. Такъв човек ще бъде посаден като гърво при водните утоки, листата му никога няма да вехнат и плодът му никога няма да пада. Но когато Дървото на живота почне да вехне и листата му капят, то е знак, че то не е при водните утоки. Всяко сърце, което съхне, и ум, който се помрачава, показват, че Моята Виделина не присъства в техните души. Бих желал да подражавате на непокорния син, който отказа на баща си да отиде на нивата, но после се разкая и отиде, отколкото на оногова, който обеща и не извърши. Бих желал да имате онова постоянство на вдовицата, която не се отчая, но настоя и изисква своето. Бих желал да подражавате на оная сирота, която в храма даде най-вече от всичките богати и на която името Аз поставих за пример на вас. Да, тя даде всичко, и то без да мисли за бъдещето. Вие виждате, че нейната добра постъпка и досега се проповядва на вас.

Ето, Аз ви говоря чрез устата на вашия брат, и ако вярвате, ще опитате Истината на Моите думи, защото истинността на Моите думи се опитва в живота. Останете с миром.

Господ Исус Христос говори чрез устата на раба Си Петър Дънов.

ПРИЛОЖЕНИЕ

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

¹ *У. Хамилтон* – става дума за английския философ Уилям Хамилтън (1788-1856), един от основателите на съвременната математична логика.

² *Галактики* – терминът *галактика*, както и терминът *вселена*, са употребени в контекста на астрономическите представи в края на XIX в. и имат предвид само нашата галактика Млечен път (от гр. *galaktos* – мляко), въпреки че още през XVIII в. Имануел Кант, вдъхновен от ранните трудове на Томас Райт, предполага, че някои от видимите мъглявини може да са отделни галактики. Едва след астрономичните изследвания на Едуин Хъбъл през 20-те години на XX в. и публикуваната от него през 1936 г. *Класификационна система на галактиките* науката приема, че Вселената се състои от много галактики, отделни от нашата. В по-късната редакторска версия на „Науката и възпитанието“ от 1949 г. тази част на книгата е основно променена, но термините не са приведени напълно към съвременните научни концепции.

³ *Струве* – става дума за руския астроном Василий Струве (1793-1864), основател на Пулковската обсерватория.

⁴ *Хъкслей* – става дума за английския биолог и антрополог Томас Хъксли (1825-1895).

⁵ „Науката и възпитанието. Началата на човечески живот“ е публикувана за първи път в отделна книга през 1896 г., Варна, Печатница на К. Николов.

⁶ *Еманоил* – или *Еммануил* – едно от свещените имена на Христос (от евр. *Бог с нас*). Въпреки че тук и на много други места Учителя директно се позовава на Христос, не става дума за идентифициране с Него. Най-вероятно

с това се изразява главната душевна специфика на всеки велик духовен Учител – способността на неговия Аз непосредствено да съзерцава и преживява Христовото Съществуване.

⁷ Произведението на Учителя „Тайните на Духа“ е написано във Варна през 1897 г. и оригиналният му ръкописен вариант се намира в първия по хронология от запазените бележници на П. Дънов. Оригиналният текст по-късно (вероятно през 1899 г.) е редактиран от Учителя и е отпечатан в печатница „Велчев“ в Бургас като брошура със заглавие „Хио-Ели-Мели-Месаил. Глас Божий. Така се клех. Верен ли си? С правда ще се утвърдиш. Емануил“. В брошурата годината на отпечатване липсва. Първото ѝ регистрирано издание в Националната библиотека „Кирил и Методий“ е през 1900 г. На корицата след заглавието следва стихотворението „Любовта“, което се появява в един и същи редактиран вариант и приведено в стихотворна римувана форма през 1903 г. в двете списания на Тодор Ив. Бъчваров – софийското „Родина“ и сливенското „Виделина“, чийто собственик д-р Г. Миркович. В кн. 4-5 за м. април-май 1903 г. на сп. „Виделина“, в рубриката „Из съвременната българска духовност“, под заглавие „Тайните на Духа“ е публикуван целият текст на брошурата „Хио-Ели-Мели-Месаил“ и това е нейното второ издание. Следващото издание на „Тайните на Духа“, в редактиран вид, се отпечатва през 1912 г. в Ст. Загора, в печатница „Напредък“. В настоящата книга текстът е публикуван според неговото издание от 1912 г. През 1921 г. се отпечатва за първи път сборникът „Песни на Всемирното Братство“, където е поместена песен със заглавие „Песен на Любовта“. Това е поредна обработка на стиха от брошурата и най-вероятно тя е направена от детския писател Стоян Русев – Дядо Благо, като стихотворението е обогатено с припев. Това е окончателният вариант на песента „Любовта е извор“.

⁸ *Двамата братя* – става дума за светите братя Кирил и Методий.

⁹ *Товавашия ви царстващ господар* – става дума за българския цар Борис Първи.

¹⁰ *Елохил* – в някои преписи на „Призвание към народа ми“ е *Елохим*. Според християнската традиция Елохимите (Власти) са една от деветте йерархии свръхсетивни същества, които в сравнение с човечеството стоят на по-висока степен на развитие на съзнанието: Ангели, Архангели, Начала, Елохими, Сили, Господства, Престоли, Херувими и Серафими. В текстовете на Учителя с термина *Ангели* в повечето случаи се означава съвкупността от всички девет йерархии. Според някои интерпретации *Елохил* е име на Архангела, под чието духовно ръководство е българският народ. В писмо до г-р Георги Миркович от 14 ноември 1898 г. Учителя го нарича *Елохиль*.

¹¹ „Призвание към народа ми“ е записано от Учителя на 8 октомври 1898 г. и същия месец той го прочита пред Варненското благотворително сдружение „Майка“. На 14 ноември 1898 г. го изпраща по пощата на г-р Георги Миркович в Сливен с указания за печатарски набор и публикуване, но на 2 декември пише на Пеню Киров в Бургас да отложи отпечатването и да разхвърли набора. Пълният текст на „Призвание към народа ми“ достига до нас от препис на Минчо Сотиров, направен през 1915 г. в Бургас. За първи път е публикуван в „Призвание към народа ми“, София, 1994.

¹² „Свидетелствата Господни“ са публикувани за първи път в „Изгревът на Бялото Братство“, т. 2, 1995, Житен клас, София.

¹³ „Божието обещание“ е публикувано за първи път в „Изгревът на Бялото Братство“, т. 2, 1995, Житен клас, София.

¹⁴ *Пеню Киров, Тодор Стоименов* – освен от Учителя, документът е подписан и от двамата първи негови учени-

ци Пеню Киров (1868-1918) и Тодор Стоименов (1872-1952).

¹⁵ „Отговори на свидетелствата Господни“ са публикувани за първи път в „Изгревът на Бялото Братство“, т. 2, 1995, Житен клас, София.

¹⁶ „Избраникът Божий и вождът на Истината“ е публикувано за първи път в „Изгревът на Бялото Братство“, т. 2, 1995, Житен клас, София.

¹⁷ *Афаил* – най-вероятно става дума за *Рафаил* или *Рафаел* – един от седемте Архангели, ръководител на сферата на Меркурий; неговото влияние внася в културите духовен стремеж към Изтока за търсене мистериите на Христос.

¹⁸ *Алфиола* – с това име Учителя Петър Дънов назовава центъра на нашата галактика, в който според съвременната астрономия е разположена свръхмасивна черна дупка.

¹⁹ *Ананаил* – най-вероятно става дума за *Анаил* или *Анаел* – един от седемте Архангели, ръководител на сферата на Венера; неговото влияние внася в културите великите действия на Любовта за разпространение на християнството.

²⁰ „Седемте разгори с Духа Господен“ са публикувани за първи път в „Изгревът на Бялото Братство“, т. 2, 1995, Житен клас, София.

²¹ Първото изречение от „Трите неща“ е публикувано в сборника „Ходете във Виделината“, 1994, Всемир, София, със заглавие „Божие то желание“ и е датирано от 10 август 1903 г., Варна. Най-вероятно тогава Учителя го е прочел от ръкописите си пред свои ученици.

²² „Трите неща“ е публикувано за първи път в „Изгревът на Бялото Братство“, т. 2, 1995, Житен клас, София.

²³ „Мисли и упътвания“ е публикувано за първи път като текст без заглавие в рубриката „Из съвременната българска духовност“ на списание „Виделина“, 1903, год.

1, кн. 2. В текста на съдържанието след заглавието на рубриката е добавен в скоби следният текст: „Мисли и упътвания на един чист дух, приятел на българския народ“.

²⁴ „Благовремието“ е публикувано за първи път в списание „Виделина“, 1903, год. 1, кн. 3.

²⁵ „Своенравието“ е публикувано за първи път в списание „Виделина“, 1903, год. 1, кн. 6.

²⁶ „Слово, 1903, Варна“ е публикувано за първи път в „Ходете във Виделината“, 1994, Всемир, София.

²⁷ „Слово, 1903, Русе“ е публикувано за първи път в „Ходете във Виделината“, 1994, Всемир, София.

²⁸ *Патриарха Йоаникий* – най-вероятно става дума за Йоаникий II, бивш игумен на търновския манастир „Св. Четиридесет мъченици“, заемал патриаршеския престол преди Евтимий Търновски.

²⁹ „Слово, 1904, Варна“ е публикувано за първи път в „Ходете във Виделината“, 1994, Всемир, София.

РЕЧНИК НА ОСТАРЕЛИ И ЧУЖДИ ДУМИ

антеми *чсл.* Църковни хвалебни песни, химни.

бран *ост.* Война.

взглед *рус.* Поглед, възглед.

все-таки *рус.* Все пак.

всесъжение *чсл.* Жертва.

възмнявам *ост.* Заподозирам, подозирам.

желудък *рус.* Стомах.

жидкост *рус.* Течност, течна среда.

замедлявам *рус.* Забавям.

иждивен, иждивявам *ост.* Изразходен, изразходвам.

избълвам *ост.* Повръщам.

изгнавам *рус.* Изгонвам, прогонвам.

изнурен *ост.* Изморен.

източник *рус.* Извор.

каприци *ост.* Капризи.

мировъзрение *рус.* Светоглед.

мишца *ост.* Мускул.

мня *рус.* Предполагам, имам мнение за нещо.

мъска *диал.* Муле, катър.

непреривен *рус.* Непрекъснат.

нерадение *ост.* отрицателна форма на *радение*.

Старание, прилежание, залагане на нещо.

нине *ост.* Днес, сега.

нудя *ост.* Принуждавам, карам.

облелявам се *ост.* Мързелувам, проявявам леност.

оболщавам се *рус.* Съблазнявам се.

обязание *рус.* Обязаност, задължение.

омрак *ост.* Мрак, помрачение.

оскудявам, оскуден *ост.* Обеднявам, обеднял.

отток *ост.* Извор.

подбуждение, подбуждавам *ост.* Подбуда, подтук;
подбуждам, подтуквам.

погразумявам *рус.* Разбирам, погразбирам.

поношение *ост.* Жертвоприношение, курбан.

представление *рус.* Представа.

преиждам *ост.* Преминавам, отминавам.

прозябвам *ост.* Израствам, прораствам.

просба *рус.* Молба.

разница *рус.* Разлика.

сапикасвам *ост.* Забелязвам, съзирам.

свет *рус.* Светлина.

связ *рус.* Връзка.

сетование *ост.* Страдание, тъгуване, жалеене.

смалявам *рус.* Гледам, разглеждам.

стежание, стожение *ост.* Богатство.

страждующ *ост.* Страдащ.

тегота *ост.* Отегчение, тежко задължение.

теготение *ост.* Привличане, гравитация.

тисящи, тысяща *ост.* Хиляди, хиляда.

третейски *рус.* Арбитражен, примирителен.

уничтожение *рус.* Унищожение.

усмотрение *рус.* Преценка, решение.

уток *ост.* Поток, вада.

чресла *ост.* Слабини, хълбоци.

чувство *ост.* Сетиво.

Петър Дънов

ТОЙ ИДЕ

второ издание

Редактор *Спаска Миховска*
Художник на корицата *Даниела Тодорова*
Предпечат *Иван Джеджев*

Издагелство „Бяло Брагство“
София, ул. „Ген. Щерю Атанасов“ 2
Тел: 02 4180 110; 0896 669 768

www.beinsadouno.org
www.bialobratstvo.info

sales@bialobratstvo.info